

วารสาร รัฐศาสตร์ มจร โคราช

JOURNAL OF POLITICAL SCIENCE
MCU KORAT

ปีที่
1

ฉบับที่
3
(พิเศษ)

สิงหาคม
2569

วิชาการนำสังคม ธรรมะนำการเมือง พัฒนาสู่ความเป็นธรรม

ACADEMICS FOR SOCIETY, DHAMMA FOR POLITICS, TOWARDS JUST SOCIETY

MCU KORAT

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
MAHACHULALONGKORNRAJAVIDYALAYA UNIVERSITY
NAKHON RATCHASIMA CAMPUS

เกี่ยวกับวารสาร

เลขมาตรฐานสากล

ISSN: 3088-3563 (Online)

วัตถุประสงค์และขอบเขตของวารสาร

วารสารฯ มีนโยบายรับตีพิมพ์บทความคุณภาพสูงที่มีการประยุกต์พระพุทธศาสนากับศาสตร์ทางการศึกษา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และการจัดการ

ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารรับตีพิมพ์บทความวิชาการ บทความวิจัย และบทวิจารณ์หนังสือ

- บทความวิชาการคือ บทความที่นำเสนอทวิเคราะห์ วิจัย รวมถึงการรวบรวมความรู้ ระบุถึงภูมิหลัง วัตถุประสงค์ และแนวทางการแก้ปัญหาที่บังชี้ถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ บทความจะต้องนำเสนอทฤษฎีที่มีอยู่หรือทฤษฎีใหม่ที่อ้างอิงความเห็นจากนักวิชาการที่มีความน่าเชื่อถือ มีความเป็นกลาง และมีส่วนช่วยในการพัฒนาความรู้ทางการศึกษา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และการจัดการ และหรือประยุกต์กับพระพุทธศาสนา จำนวนคำเฉลี่ยในบทความวิชาการต้องไม่เกิน 8,000 คำ

- บทความวิจัยคือ บทความที่นำเสนองานวิจัยที่แสดงถึงความคิดริเริ่มและเกี่ยวข้องกับด้านการศึกษา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และการจัดการ และหรือประยุกต์กับพระพุทธศาสนา บทความวิจัยต้องมีเนื้อหาที่ชัดเจน กระชับ มีความแปลกใหม่ มีโครงสร้างที่ดี รวมถึงการอภิปรายผลงานวิจัยโดยสรุป จำนวนคำเฉลี่ยในบทความวิจัย ไม่เกิน 8,000 คำ

- บทวิจารณ์หนังสือคือ การเขียนเล่าเรื่องและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือเล่มใดเล่มหนึ่งโดยเจตนาจะแนะนำหนังสือเล่มนั้นให้ผู้อ่านรู้จัก โดยให้รายละเอียดทางบรรณานุกรมของหนังสืออย่างสมบูรณ์ รวมถึงประเภทของหนังสือ ให้ขอบเขตเนื้อหา คุณลักษณะพิเศษหรือข้อเด่นของหนังสือ เช่น ภาพประกอบ วรรณคดี มีการประเมินคุณค่า แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลว่ามีค่าควรอ่านหรือควรจัดหา เหมาะกับผู้อ่านกลุ่มใด มีการเปรียบเทียบกับหนังสือเล่มอื่นในประเภทเดียวกัน ผู้วิจารณ์ควรมีความรู้ในสาขาที่วิจารณ์ ควรระบุชื่อหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้วิจารณ์ เพื่อใช้พิจารณาความน่าเชื่อถือของบทวิจารณ์

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 12 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม

ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์

ฉบับที่ 3 มีนาคม

ฉบับที่ 4 เมษายน

ฉบับที่ 5 พฤษภาคม

ฉบับที่ 6 มิถุนายน

ฉบับที่ 7 กรกฎาคม

ฉบับที่ 8 สิงหาคม

ฉบับที่ 9 กันยายน

ฉบับที่ 10 ตุลาคม

ฉบับที่ 11 พฤศจิกายน

ฉบับที่ 12 ธันวาคม

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) จำนวนไม่น้อยกว่า 2 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อหรือข้อมูลของผู้เขียนบทความ และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double –Blind Peer Review)

การใช้ภาษา: วารสารเปิดรับบทความภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยมุ่งเน้นให้บทความมีการใช้ภาษาที่ให้ความหมายที่ชัดเจนและมีความกระชับรัดกุม

ค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์

วารสารยังไม่มีนโยบายในการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์ เนื่องจากวารสารยังไม่เข้าสู่ฐาน TCI

นโยบายการเข้าถึงบทความอย่างเสรี

วารสารนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้สามารถเข้าถึงบทความทางสังคมศาสตร์และแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องอันได้แก่ การศึกษา พระพุทธศาสนา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และการจัดการ และเผยแพร่งานวิจัยแก่ผู้ชมในวงกว้าง ผู้สนใจทั่วไปสามารถเข้าถึงได้แบบเปิด ซึ่งหมายความว่าบทความที่ตีพิมพ์ทั้งหมดสามารถเปิดออนไลน์สำหรับทุกคนจากทุกที่ในโลกโดยไม่มีค่าใช้จ่าย

ความเป็นเจ้าของและการจัดการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา เป็นเจ้าของวารสารรัฐศาสตร์ มจร โคราช วารสารได้รับการสนับสนุนบางส่วนจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา กระบวนการและการกำกับดูแลของวารสารสามารถทำได้ผ่านแหล่งเงินทุนที่หลากหลาย การสนับสนุนทางการเงินทั้งหมดทำให้วารสารสามารถรักษามาตรฐานการตีพิมพ์ โดยผ่านกระบวนการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้มงวด

กองบรรณาธิการ

บรรณาธิการ

พระครูปริยัติวิสุทธิบัณฑิต, ผศ. ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครราชสีมา, ประเทศไทย

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

รศ. ดร.พรเศรษฐิ วุฒิปัญญาอิสกุล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครราชสีมา, ประเทศไทย

ผศ. ดร.ชุตินันท์ วงศ์อมรวิทย์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครราชสีมา, ประเทศไทย

สัณยา ขาวหมื่นไวย

นักวิชาการอิสระ

คณะบรรณาธิการ

พระมหาธงชัย สุนทรธำมาโร, ผศ. ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครราชสีมา, ประเทศไทย

ผศ. ดร.สุริยะ มาตรฐาน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครราชสีมา, ประเทศไทย

ดร.ณัฐกานต์ หงส์กุลเศรษฐิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครราชสีมา, ประเทศไทย

ดร.อภิวัฒน์ จำตา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครราชสีมา, ประเทศไทย

คมกริช สุขพัตร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครราชสีมา, ประเทศไทย

พระอธิการประเสริฐ ปญญาโว

นักวิชาการอิสระ

พระครูอินทธรรมภรณ์

นักวิชาการอิสระ

พระครูภัทรธรรมวิสิทธิ์

นักวิชาการอิสระ

พระจอม มหาปัญญา

นักวิชาการอิสระ

ทรงวุฒิ รัตนะ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตเชียงใหม่, ประเทศไทย

จักรวาล เหมือนแจ่ม

นักวิชาการอิสระ

รฤทธิ์ เขียนโคกกรวด

นักวิชาการอิสระ

กองจัดการ

พระมหาธงชัย สุนทรจาโร, ผศ. ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตนครราชสีมา, ประเทศไทย

ผศ. ดร.สุริยะ มาธรรม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตนครราชสีมา, ประเทศไทย

ดร.ณัฐกานต์ หงส์กุลเศรษฐ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตนครราชสีมา, ประเทศไทย

คมกริช สุขพัตร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตนครราชสีมา, ประเทศไทย

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ : วารสารรัฐศาสตร์ มจร โคราช

ARTICLE REVIEW BOARD: Journal Political Science MCU Korat Review

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความภายนอก

พระมหาชินกร สุจิตโต, ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระมหาพงษ์ศักดิ์ สนมโน, ดร.	นักวิชาการอิสระ
พระอธิการประเสริฐ ปญฺญาวโร	นักวิชาการอิสระ
พระจอม มหาปัญญา	นักวิชาการอิสระ
รศ. ดร.ว่าที่พันตรี สวัสดิ์ จิรัฏฐิติกาล	กระทรวงยุติธรรม
ผศ. ดร.พีรวิทย์ คำเจริญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผศ. ดร.มานิตย์ อรรถชาติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ดร.บุญชिरา ภูชนะจิต	สถาบันรัชต์ภาคย์
กุลธิชาส์ บุญจันทร์	นักวิชาการอิสระ
จักรวาล เหมือนแจ่ม	นักวิชาการอิสระ
รฤทธิ์ เขียนโคกกรวด	นักวิชาการอิสระ

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบบทความภายใน

พระมหาธงชัย สุนทรธำมาโร, ผศ. ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา, ประเทศไทย
ผศ. ดร.สุริยะ มาธรรม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา, ประเทศไทย
ดร.ณัฐกานต์ หงส์กุลเศรษฐ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา, ประเทศไทย
ดร.จักรกฤษ เลิศลัม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครศรีธรรมราช, ประเทศไทย

บทบรรณาธิการ

วารสารรัฐศาสตร์ มจร โคราช ฉบับนี้เป็นปีที่ 1 ฉบับที่ 3 (ฉบับพิเศษ) ประเด็น สิงหาคม พ.ศ. 2569 คณะกองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ กลั่นกรอง (Peer Reviewer) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์โดยคัดเลือกและกลั่นกรองบทความให้เกิดความความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุดควรค่าแก่การตีพิมพ์เผยแพร่ อีกทั้งเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการและเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทาง วิชาการ

คณะกองบรรณาธิการขอพระคุณคณะกรรมการกลั่นกรองบทความทุกท่านที่ได้ใช้ความเพียรพยายามชี้แนะให้มีการปรับปรุงแก้ไขงานของแต่ละท่านให้ออกมาได้อย่างถูกต้องน่าอ่านเป็นประโยชน์ต่อแวดวงวิชาการ และท้ายสุดขอขอบคุณเจ้าของผลงานทางวิชาการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ทำให้มีวารสาร ฉบับนี้มีคุณค่าทางวิชาการที่นำไปสู่การปฏิบัติและเผยแพร่ในวงกว้างและโปรดติดตามฉบับต่อไป

ด้วยความปรารถนาดียิ่ง

พระครูปริยัติวิสุทธิบัณฑิต, ผศ. ดร.

บรรณาธิการวารสารรัฐศาสตร์ มจร โคราช

สารบัญ

เกี่ยวกับวารสาร	(1)
กองบรรณาธิการ	(3)
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ	(5)
บทบรรณาธิการ	(6)

บทความวิจัย

การประยุกต์หลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลนครราชสีมา	
*พระครูสมุห์ณัฐพล อคฺคปัญโญ และจำลอง มหิงษาเดช	1-11
การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคงใหญ่ อำเภอฟินมาย จังหวัดนครราชสีมา	
*รชานนท์ วิมาญะวรกุล และพระมหาบริหาร นาสีโล	12-23
การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา	
*วิรัตน์ ประทุมวงษ์ และบุญช่วย พานิชกุล	24-34
พุทธบูรณาการเพื่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสังคมออนไลน์ของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา	
*ณัฐพงศ์ จีบคำงพล, พระครูวิมลปทุมานุกูล	35-46
การเสริมสร้างพุทธจริยธรรมเพื่อการควบคุมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางนครราชสีมา	
*อรุณ ฤาเดช, พระครูอุดมกิจจานุกูล	47-58

บทความวิชาการ

การบูรณาการพุทธธรรมกับศาสตร์การบริหารสมัยใหม่	
*พระณัฐวุฒิ โชติปัญโญ (สมผล)	59-68
การบริหารจัดการองค์กรตามแนวพุทธธรรมจากหลักธรรมสู่การปฏิบัติในองค์กรสมัยใหม่	
*สมพร ไพกระโทก	69-80

การประยุกต์หลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชน ในเทศบาลนครนครราชสีมา

SUCARITADHAMMA APPLICATION FOR PROMOTING LOCAL ELECTION BEHAVIOR OF
PEOPLE IN NAKHON RATCHASIMA MUNICIPALITY

พระครูสมุห์ณัฐพล อคฺคปัญโญ และจำลอง มหิงษาเดช

Phrakhrusamu Natthaphon Aggapaño and Chamlong Mahingsadej

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: nataponzaa1989@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลนครนครราชสีมา 2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริตธรรมกับพฤติกรรมการเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลนครนครราชสีมา และ 3. เพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลนครนครราชสีมา การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีดังนี้กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณทำโดยใช้แบบสอบถามที่มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น 0.866 กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 399 คน จากนั้นสถิติที่เลือกใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการสัมภาษณ์เชิงลึกร่วมกับผู้ให้ข้อมูลหลักอีกจำนวน 9 รูปหรือคน ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับพฤติกรรมการเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลนครนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) 2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริตธรรมกับพฤติกรรมการเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลนครนครราชสีมา พบว่า หลักสุจริต 3 โดยภาพรวม กับพฤติกรรมการเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลนครนครราชสีมา มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง ($R = 0.759^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 3. การประยุกต์หลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลนครนครราชสีมา พบว่า 1) กายสุจริต ประพฤติชอบด้วยกาย ที่มุ่งเน้นพฤติกรรมการลงคะแนนโดยปราศจากการรับผลประโยชน์และการทำผิดกฎหมายเพื่อสร้างรากฐานประชาธิปไตยที่โปร่งใส 2) วาสุจริต ประพฤติชอบด้วยวาจา ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างบรรยากาศทางการเมืองที่สร้างสรรค์ ผ่านการงดเว้นการใส่ร้ายป้ายสีและการใช้วาจากรรมสร้างความเกลียดชัง และ 3) มโนสุจริต ประพฤติชอบด้วยใจ ซึ่งเป็นปัจจัยต้นน้ำในการขัดเกลาจิตสำนึกให้ลดละความโลภและอคติส่วนตัว โดยเปลี่ยนแรงขับเคลื่อนจากการเห็นแก่ตนมาเป็นการเห็นแก่ประโยชน์สาธารณะเป็นหลักเมื่อประชาชนชาวโคราช

คำสำคัญ : การประยุกต์หลักสุจริตธรรม; พฤติกรรมการเลือกตั้งท้องถิ่น; การเลือกตั้งท้องถิ่น

Abstract

This research aims to: 1. study the level of local election behavior of citizens in Nakhon Ratchasima Municipality; 2. study the relationship between the principle of integrity and local election behavior of citizens in Nakhon Ratchasima Municipality; and 3. propose the application of the principle of integrity to promote local election behavior of citizens in Nakhon Ratchasima Municipality. This research employs a mixed-methods approach. Quantitative data collection was conducted using a questionnaire with a reliability coefficient of 0.866 to a sample of 399 people. Statistical analyses included frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson correlation analysis, and in-depth interviews with 9 key informants. The research findings revealed that: 1. The overall level of local election behavior of citizens in Nakhon Ratchasima Municipality was high ($\bar{x} = 3.97$). 2. The relationship between the principle of integrity and local election behavior of citizens in Nakhon Ratchasima Municipality showed a positive correlation between the principle of integrity and local election behavior. The level of integrity was moderate ($R=0.759^{**}$), statistically significant at the 0.01 level, thus accepting research hypothesis 3. The application of the principle of integrity to promote the voting behavior of citizens in the Nakhon Ratchasima Municipality found that: 1) Physical integrity, focusing on voting behavior without accepting benefits or committing illegal acts to build a transparent democratic foundation; 2) Verbal integrity, a key to creating a constructive political atmosphere through refraining from defamation and the use of hate speech; and 3) Mental integrity, a fundamental factor in refining consciousness to reduce greed and personal biases, shifting the driving force from self-interest to prioritizing the public good when citizens of Korat participate.

Keywords: Application of the Principle of Integrity; Local Election Behavior; Local Elections.

บทนำ

การปกครองประชาธิปไตย คือ รูปการปกครองที่ยึดถืออำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ไม่ว่าจะเป็นระบอบประชาธิปไตยแบบประธานาธิบดี (Presidential Democracy) หรือแบบรัฐสภา (Parliamentary Democracy) ถ้าอำนาจสูงสุดในการกำหนดการปกครองอยู่ที่ประชาชน แล้วก็เป็นการปกครองแบบประชาธิปไตยทั้งสิ้น ปัจจุบันนี้ระบอบประชาธิปไตยโดยตรงแบบกรีกไม่สามารถที่จะนำมาใช้อีกต่อไป เพราะจำนวนประชาชนของแต่ละรัฐแต่ละประเทศมีจำนวนมากเกิน กว่าที่จะให้โอกาสแก่พลเมืองทุกคนทำให้การเข้ามามีสิทธิโดยตรงในการวินิจฉัยตัดสินปัญหาของประเทศ ระบอบประชาธิปไตยที่ใช้อยู่ทุกวันนี้จึงเป็น

ระบอบประชาธิปไตยโดยผู้แทนทำให้ประชาชนสามารถเลือกบุคคลเพื่อเป็นตัวแทนเข้ามาเป็นตัวแทน (Representative Democracy) ได้แก่การให้สิทธิพลเมืองเป็นผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎรเข้าไปทำหน้าที่ แทนตัวในรัฐสภา เจตจำนงของรัฐสภาถือว่าเป็นความต้องการของประชาชน ระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบที่เชื่อถือความสามารถของมนุษย์ว่าเป็นสัตว์โลกที่มีเหตุผล และเคารพในศักดิ์ศรีของ มนุษย์ว่าสามารถที่จะปกครองหรือคุ้มครองตนเองได้ เมื่อคนเข้ามารวมกันอยู่เป็นสังคมจึงควรให้เขามี สิทธิมีเสียงมีส่วนร่วมในการกำหนดความเป็นไปและกิจกรรมของสังคมที่เขาอาศัยอยู่ กฎหมายหรือ มาตรการที่จะปกครองสังคมจะต้องเป็นสิ่งที่ คนในสังคมนั้นยอมรับ และบัญญัติหรือกำหนดกฎเกณฑ์ ขึ้นเองทั้งสิ้น ในปัจจุบันนี้การมีส่วนร่วมได้แก่การที่ให้สิทธิประชาชนทุกคนลงคะแนนเสียงเลือกผู้แทน จำนวนหนึ่งเข้าไปทำหน้าที่เป็นปากเสียงแสดงความคิดเห็นแทนประชาชนทั้งหมดในสภา (สุขุม นวลสกุล, 2557)

การเลือกตั้งมีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากการแสดงออกทางด้านสิทธิเสรีภาพทางความคิดของประชาชนที่ต้องการตัวแทนของตนเองให้มันโยบายในการบริหารในรูปแบบใดต้องให้มีการพัฒนาไปในทิศทางใดและต้องการผู้แทนของตนเองที่มีลักษณะเช่นใดการเลือกตั้งเป็นกลไกการใช้อำนาจอธิปไตยโดยการไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้แทนที่มีนโยบายตรงกับความต้องการของตนเอง (บุญศรี มีวงษ์อุโฆษ, 2542) ให้ไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนตนด้วยความชอบธรรมเพื่อลดภาวะความตึงเครียดขจัดความขัดแย้งหรือการสืบทอดอำนาจและเป็นกลไกที่จะควบคุมให้ผู้แทนที่ดำรงตำแหน่งจากการเลือกตั้งตระหนักอยู่เสมอว่าต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชนเพราะประชาชนเป็นผู้กำหนดอนาคตทางการเมืองของตนด้วยการเลือกหรือไม่เลือกตนกลับมาทำหน้าที่ผู้แทนอีก ดังนั้นการเลือกตั้งจึงมีผลกระทบต่อการพัฒนาทางการเมืองโดยประชาชนจะสำนึกถึงความจำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่พลเมืองซึ่งต้องมีส่วนร่วมในการเลือกผู้แทนเลือกรัฐบาลการเลือกตั้งคือพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้สะท้อนสิทธิเสรีภาพทางความคิดออกมาเป็นรูปธรรม ผ่านการคัดสรรนโยบายที่ตอบโจทย์ชีวิตของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การศึกษา หรือสวัสดิการสังคม (เรียม ศรีทอง, 2542) เมื่อเราเลือกผู้แทนที่มีแนวคิดสอดคล้องกับเรา ก็เท่ากับเราได้กำหนดทิศทางว่าต้องการเห็นประเทศพัฒนาไปในทางใด และต้องการคนที่มีคุณสมบัติแบบไหนเข้ามาทำหน้าที่แทนเราการเลือกตั้งทำหน้าที่เป็น วาล์วระบายความดันทางการเมือง เมื่อเกิดความขัดแย้งหรือความเห็นต่างในสังคม การเลือกตั้งจะเป็นวิถีทางที่ชอบธรรมที่สุดในการตัดสินใจโดยไม่ต้องใช้ความรุนแรง ช่วยยับยั้งการสืบทอดอำนาจที่ไม่เป็นธรรม และสร้างกติกาที่ทุกฝ่ายยอมรับได้เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการบริหารราชการแผ่นดินสิ่งที่สำคัญที่สุดคือการสร้างความตระหนักให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองว่า อำนาจที่มีนั้นมิที่มาจากประชาชน การเลือกตั้งจึงเป็นเครื่องมือควบคุมพฤติกรรมของนักการเมืองโดยธรรมชาติ หากผู้แทนละเลยหน้าที่หรือไม่ทำตามสัญญาที่ให้ไว้ ประชชนย่อมมีสิทธิที่จะ ไม่เลือก กลับมาทำหน้าที่อีกครั้งในสมัยหน้า อำนาจในการชี้ขาดอนาคตทางการเมืองจึงอยู่ในมือของพลเมืองทุกคนอย่างเสมอภาค (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2544)

ปัจจุบันในพื้นที่เทศบาลนครนครราชสีมา พบว่า มีความเจริญทางด้านวัตถุ ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงและกำลังพัฒนาไปอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านการคมนาคม เศรษฐกิจ การท่องเที่ยว และการเมืองการปกครอง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังที่กล่าวมานั้นส่งผลกระทบแก่ประชาชนในพื้นที่เทศบาลนครนครราชสีมา ในด้าน

วัฒนธรรมประเพณี การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ส่วนด้านการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นยังมีปัญหาและอุปสรรคหลายด้าน โดยปัญหาหลักที่เกิดกับทุก ๆ พื้นที่ เช่น ด้านการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง และ ด้านติดตามตรวจสอบการเลือกตั้ง เป็นต้น การประยุกต์หลักสุจริตธรรมประกอบด้วย กายสุจริต วาจสุจริตและใจสุจริต ซึ่งเป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นของประชาชน และการประยุกต์หลักสุจริตธรรมนี้จะส่งผลทำให้ผู้นำท้องถิ่นมีความประพฤติที่ดี มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่ทุจริต ไม่คอร์รัปชัน มีความละเอียดใจ เกรงกลัวในการทำสิ่งที่ไม่ดี และทำงานเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนในท้องถิ่นเป็นหลัก ปลุกฝังจิตสำนึกที่ดั่งตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา ให้กับผู้นำท้องถิ่นประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการศึกษานี้ไปเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาทางการเมือง การปกครองแบบประชาธิปไตยเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขที่ยั่งยืนสืบต่อไป

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการประยุกต์หลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลนครนครราชสีมา ตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลนครนครราชสีมา เพื่อเป็นแนวทางในวิธีการส่งเสริมพฤติกรรมการเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชน และจะเป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลนครนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริตธรรมกับพฤติกรรมการเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลนครนครราชสีมา
3. เพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลนครนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา และการวิจัยเชิงปริมาณโดยการแจกแบบสอบถาม

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เจ้าพนักงานเรือนจำกลางนครราชสีมา มีทั้งหมดจำนวน 112,885 คน

2.2 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้สูตร (Yamane, T., 1973) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยจำแนกแบ่งออกตามสายงาน สำหรับการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ตำแหน่งบริหาร ตำแหน่งวิชาการ และตำแหน่งทั่วไป จากนั้นจึงทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายตามสัดส่วนประชากรของแต่ละพื้นที่ จนได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 399 คน

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ (เรียงลำดับจากน้อยที่สุดจนถึงมากที่สุด) จากนั้นส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) พิจารณาจากค่า IOC มากกว่า 0.60 ขึ้นไป เมื่อนำแบบสอบถามไปทำการทดลองใช้ (Try Out) จำนวน 30 ชุด เพื่อทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นรวมอยู่ที่ 0.866

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยเกณฑ์ในการคัดเลือกคือเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาการที่เกี่ยวข้องหรือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ตรง รวมจำนวนทั้งสิ้น 9 รูปหรือคน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ดำเนินการโดยผู้วิจัยลงพื้นที่ภาคสนาม และแบบออนไลน์ จำนวน 399 คน ภายหลังจากได้รับอนุญาตอย่างเป็นทางการจากหลักสูตรบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย แบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมีความสมบูรณ์ครบถ้วน 100% และผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้เข้าสู่กระบวนการประมวลผลและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์

4.2 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบทางการกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 รูปหรือคน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นแนวทางการสนทนา ให้ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบอย่างอิสระตามแนวคิดของตนเอง การเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยยืมหนังสือขอความอนุเคราะห์ ประสานวันเวลา สถานที่ และเตรียมอุปกรณ์บันทึกข้อมูลและขั้นการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคย ชี้แจงวัตถุประสงค์ ขออนุญาตบันทึกเสียง พร้อมทั้งรับรองการเก็บข้อมูลเป็นความลับตามความสมัครใจของผู้ให้สัมภาษณ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อบรรยายคุณลักษณะของข้อมูล สำหรับการทดสอบสมมติฐานจะใช้สถิติเชิงอนุมานด้วยวิธีการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ (Correlation Coefficient) วัดระดับความสัมพันธ์ของตัวแปร และผู้วิจัยได้เลือกใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

5.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Statics)

ผลการวิจัย

1. ระดับการปฏิบัติต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลนครนครราชสีมา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D.=0.33) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง ($\bar{X} = 4.04$, S.D.=0.46) รองลงมาได้แก่ ด้านติดตามตรวจสอบการเลือกตั้ง ($\bar{X} = 4.02$, S.D.=0.43) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ด้านการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ($\bar{X} = 3.85$, S.D.=0.47) ตามลำดับ

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริตธรรม 3 กับพฤติกรรมการเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลนครนครราชสีมา ดังนี้

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริตธรรม 3 มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลนครนครราชสีมา

(n = 400)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson' s Product Moment Correlation Coefficient)				
ตัวแปร	ด้านการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง	ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง	ด้านติดตามตรวจสอบการเลือกตั้ง	รวม
กายสุจริต ประพฤติชอบด้วยกาย	0.286**	0.577**	0.703**	0.704**
วจีสุจริต ประพฤติชอบด้วยวาจา	0.258**	0.718**	0.595**	0.710**
มโนสุจริต ประพฤติชอบด้วยใจ	0.696**	0.183**	0.227**	0.508**
รวม	0.484**	0.587**	0.605**	0.759**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 1 พบว่า หลักสุจริต 3 โดยภาพรวม กับพฤติกรรมการเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลนครนครราชสีมา มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง ($R=0.759^{**}$)

3. การประยุกต์หลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลนครนครราชสีมา พบว่า 1) กายสุจริต ประพฤติชอบด้วยกาย ที่มุ่งเน้นพฤติกรรมการณ์ลงคะแนนโดยปราศจากการรับผลประโยชน์และการทำผิดกฎหมาย เพื่อสร้างรากฐานประชาธิปไตยที่โปร่งใสและคัดสรรผู้นำที่ซื่อสัตย์มาบริหารเมืองอย่างยั่งยืนต่อมา 2) วจีสุจริต ประพฤติชอบด้วยวาจา ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญในการสร้าง

บรรยากาศทางการเมืองที่สร้างสรรค์ ผ่านการถว้้นการใส่ร้ายป้ายสีและการใช้วาทกรรมสร้างความเกลียดชัง ช่วยให้ประชาชนพิจารณาโนบายบนพื้นฐานความจริงและส่งเสริมการรักษาสัญญาของผู้สมัคร และ 3) มโนสุจริต ประพฤติชอบด้วยใจ ซึ่งเป็นปัจจัยต้นน้ำในการขัดเกลาจิตสำนึกให้ลดละความโลภและอคติส่วนตัว โดยเปลี่ยนแรงขับเคลื่อนจากการเห็นแก่ตนมาเป็นการเห็นแก่ประโยชน์สาธารณะเป็นหลักเมื่อประชาชนชาวโคราชนำหลักธรรมทั้งสามนี้มาบูรณาการเข้ากับวิถีการเมือง ย่อมส่งผลให้เกิดการเลือกตั้งที่มีธรรมาภิบาล นำพาความเจริญมาสู่เขตเทศบาลนครนครราชสีมาได้อย่างเป็นรูปธรรมตามเจตจำนงที่บริสุทธิ์ของพลเมือง

อภิปรายผลการวิจัย

ระดับพฤติกรรมทางการเมืองเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลนครนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งให้เห็นว่าสะท้อนให้เห็นถึงความตื่นตัวทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญของประชาชนในพื้นที่เมืองใหญ่ ซึ่งมีความคาดหวังต่อการพัฒนาสาธารณูปโภคและคุณภาพชีวิตที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อชีวิตประจำวัน การที่ประชาชนออกไปใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งอย่างเข้มแข็งเช่นนี้ ซึ่งให้เห็นว่ากระบวนการสื่อสารข้อมูลข่าวสารของทางเทศบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประสบความสำเร็จในการสร้างความตระหนักรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของพลเมือง นอกจากนี้ยังแสดงถึงความเชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตยระดับฐานรากที่ประชาชนมองว่าเสียงของตนสามารถกำหนดทิศทางการเปลี่ยนแปลงและคัดสรรผู้บริหารที่ตอบโจทย์ความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิจิตร เกิดน้อย (2562) ได้วิจัยเรื่อง “พฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในตำบลไทยवास อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อพฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในตำบลไทยवासอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นุชปภาดา ธนวิโรดม (2564) ได้วิจัยเรื่อง “พฤติกรรมทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า 1.ความคิดเห็นของประชาชนที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลนครนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 3.78

หลักสุจริตธรรม 3 พฤติกรรมทางการเมืองเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลนครนครราชสีมา โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับปาน สะท้อนให้เห็นว่าหลักธรรมอันประกอบด้วยกายสุจริต วาจาสุจริต และมโนสุจริต ได้ทำหน้าที่เป็นเข็มทิศทางจริยธรรมที่คอยกำกับพฤติกรรมการตัดสินใจทางการเมืองของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ แม้จะไม่ได้เป็นปัจจัยชี้ขาดเพียงปัจจัยเดียว แต่ค่าความสัมพันธ์ในระดับปานกลางแสดงให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความตระหนักถึงความถูกต้องและความซื่อสัตย์ในการใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยพยายามหลีกเลี่ยงการกระทำที่ทุจริตหรือการซื้อสิทธิขายเสียง ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการยกระดับคุณภาพของการเมืองท้องถิ่นให้มีความโปร่งใสมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย สุทธิรักษ์ ตาพล และคณะ (2566) ได้วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกตั้ง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง

จังหวัดขอนแก่น” ผลการวิจัยพบว่า หลักพรหมวิหาร 4 มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับงานวิจัย พระใบฎีกาคุณิน สุวณโณ (เร่งทอง) และคณะ (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งท้องถิ่นในอำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี” ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางการเมืองผู้นำท้องถิ่น กับการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งท้องถิ่นโดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับต่ำมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

การประยุกต์หลักสุจริตธรรมเข้าสู่กระบวนการเลือกตั้งท้องถิ่นในเทศบาลนครนครราชสีมา ถือเป็นกลไกสำคัญในการสร้างระบบการเมืองที่ใสสะอาดและมั่นคง โดยเน้นการปลูกฝังความซื่อสัตย์สุจริตและการยึดมั่นในความถูกต้องเที่ยงธรรมให้เป็นพื้นฐานทางจิตใจของพลเมือง พฤติกรรมดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงความพยายามในการยกระดับคุณภาพการตัดสินใจเลือกผู้แทน ที่ไม่ได้พิจารณาเพียงแค่ผลประโยชน์ระยะสั้น แต่คำนึงถึงความถูกต้องตามทำนองคลองธรรมและประโยชน์สุขของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง การบูรณาการหลักธรรมนี้ไม่เพียงแต่ช่วยลดปัญหาการทุจริตหรือการซื้อสิทธิขายเสียงในเขตเมืองใหญ่ แต่ยังเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางจริยธรรมที่ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมเลือกตั้งเชิงสร้างสรรค์คือ หลักสุจริตธรรม ประกอบด้วย กายสุจริต ประพฤติชอบด้วยกาย วาจาสุจริต ประพฤติชอบด้วยวาจา มโนสุจริต ประพฤติชอบด้วยใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาพนม อภิวิฑฒโน (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ในตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์หลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี สรุปได้ดังนี้ 1) ด้านกายสุจริต พบว่า นักการเมืองท้องถิ่นจะต้องทำสิ่งที่ดีงามถูกต้อง ควรให้ความช่วยเหลือประชาชนด้วยการให้สิ่งที่ประชาชนขาดแคลนเพื่อเยียวยาความเดือดร้อน ให้ความรู้ ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ และมีความเสียสละทุ่มเททำงานเพื่อประชาชนในท้องถิ่น 2) ด้านวาจาสุจริต พบว่า นักการเมืองท้องถิ่นจะต้องทำสิ่งที่ดีงามถูกต้อง ควรรักษาคำมั่นสัญญาที่ได้ให้ไว้กับประชาชน และสามารถทำในสิ่งที่พูดไว้กับประชาชนได้ จึงจะได้รับความเคารพนับถือ ความเลื่อมใสศรัทธาจากประชาชน 3) ด้านมโนสุจริต พบว่า นักการเมืองท้องถิ่นควรมีความเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม มีความปรารถนาดีมุ่งมั่นตั้งใจทุ่มเทในการทำงาน ทำหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความซื่อสัตย์สุจริต อย่างเต็มความสามารถ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนในท้องถิ่นและสังคมต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัย อธิติยา อัสชาศัย และคณะ (2567) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมการไปใช้สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่น ของประชาชนในเขตเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง” ผลการวิจัยพบว่า หลักกายสุจริต ประชาชนควรเตรียมตัวและศึกษาข้อมูลก่อนใช้สิทธิเลือกตั้งเพื่อรักษาฐานะเยี่ยงและไม่ว่าผิดกติกา ควรให้เกียรติสถานที่และศึกษาผลงานของผู้สมัครที่ผ่านมาหมายถึงการตรวจสอบความประพฤติของตัวแทนที่เลือก หลักวาจาสุจริต ประชาชนควรตระหนักถึงสิทธิและเสรีภาพของตนเอง ขณะเดียวกันต้องเคารพสิทธิของผู้อื่นและปฏิบัติตามกฎหมายและระบอบประชาธิปไตย หลักมโนสุจริต

ก่อนเลือกตั้ง ประชาชนควรคิดแยกแยะคุณสมบัติของผู้สมัคร โดยเลือกผู้ที่มีความประพฤติดีและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม การวางแผนก่อนการลงคะแนนจะช่วยให้เลือกตัวแทนที่เหมาะสมมากขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลนครนครราชสีมา” คือ

1. การเลือกตั้งแบบอารยชน คือ การสร้างบรรทัดฐานใหม่ในการลงมือทำหน้าที่พลเมืองด้วยความบริสุทธิ์ผ่านการปฏิเสธพฤติกรรมการรับอามิสสินจ้างและสิ่งของแลกคะแนนเสียงอย่างสิ้นเชิง โดยเน้นการรักษาความสงบเรียบร้อยและเคารพกฎหมายเลือกตั้งอย่างเคร่งครัด พฤติกรรมนี้สะท้อนถึงการยกระดับศักดิ์ศรีของคนโคราชที่ใช้การไปใช้สิทธิเป็นเครื่องมือในการประกาศเจตนารมณ์ที่ชาวสะอาด ซึ่งเป็นนวัตกรรมเชิงปฏิบัติที่เปลี่ยนจากการพึ่งพาระบบอุปถัมภ์มาเป็นการพึ่งพาอำนาจแห่งความถูกต้องของตนเอง

2. สื่อสารสร้างสรรค์และสัจจะนโยบาย คือ การปฏิรูปวัฒนธรรมการสื่อสารทางการเมืองในท้องถิ่นที่มุ่งเน้นการใช้ปณิธานและการพูดแต่ความจริง โดยผู้สมัครต้องนำเสนอข้อมูลที่ตั้งอยู่บนฐานของความเป็นจริงและมีสัจจะในการทำตามสัญญาที่ให้ไว้กับประชาชน ส่วนภาคประชาชนต้องมีสติในการกลั่นกรองข้อมูลข่าวสารและงดเว้นการส่งต่อวาทกรรมที่สร้างความเกลียดชังหรือการใส่ร้ายป้ายสี นวัตกรรมด้านวาทะนี้ช่วยสร้างพื้นที่การเมืองที่ปลอดภัยและมีคุณภาพ ทำให้การตัดสินใจของประชาชนตั้งอยู่บนเหตุผลและข้อมูลที่ถูกต้องมากกว่าอารมณ์ความรู้สึก

3. จิตสำนึกสาธารณะเพื่อเมืองโคราช คือ การสร้างนวัตกรรมเชิงความคิดที่มุ่งเน้นการจัดอคติและความโลภออกจากใจก่อนการตัดสินใจเลือกตั้ง โดยเปลี่ยนทัศนคติจากการมองหาผลประโยชน์ส่วนตนเป็นการมองหาผลประโยชน์ส่วนรวมและคุณภาพชีวิตของชุมชนเป็นสำคัญ การฝึกจิตให้มีความเห็นชอบตามความจริงและมีความปรารถนาดีต่อบ้านเมืองจะช่วยสร้างเกราะป้องกันทางใจที่เข้มแข็งต่อการถูกครอบงำด้วยอิทธิพลมืด นวัตกรรมทางจิตใจนี้เป็นรากฐานที่ยั่งยืนที่สุดในการคัดกรองผู้นำที่มีธรรมาภิบาลและมีความซื่อสัตย์เข้ามาพัฒนาเทศบาลนครนครราชสีมาให้เจริญรุ่งเรือง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) การหาเสียงควรเน้นการนำเสนอนโยบายมากกว่าการแจกสิ่งของหรือผลประโยชน์และการแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างที่ตอบโจทยความต้องการของคนในเทศบาล
- 2) การใช้สิทธิเลือกตั้งด้วยความสมัครใจและไม่ถูกบังคับจากผู้อื่นปราศจากอิทธิพลครอบงำหรือการกดดันจากกลุ่มชั่วอำนาจ
- 3) การเข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้และบทบาทของประชาชนในการติดตามการเลือกตั้ง

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

- 1) จัดตั้งเครือข่ายภาคประชาชนเพื่อร่วมสอดส่องและป้องกันการทุจริตเลือกตั้งในเขตพื้นที่ โดยเน้นการปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายอย่างเคร่งครัด
- 2) เทศบาลควรจัดพื้นที่กลางหรือแพลตฟอร์มดิจิทัลที่รวบรวมนโยบายของผู้สมัครทุกคนอย่างชัดเจน เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง ลดการบิดเบือนข้อมูล
- 3) จัดโครงการอบรมคุณธรรมเชิงรุกแก่ผู้นำชุมชนและเยาวชน เพื่อปลูกฝังค่านิยมการเลือกคนดีมีความสามารถบริหารท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นประโยชน์ส่วนรวม

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลนครนครราชสีมา
- 2) ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ควรศึกษารูปแบบการถ่ายทอดหลักสุจริตธรรมจากกลุ่มผู้นำชุมชนหรือปราชญ์ท้องถิ่นที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติทางการเมืองของประชาชน
- 3) ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับข่าวสารการเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชนในเทศบาลนครนครราชสีมา หรือจังหวัดอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- นุชปภาดา ธนโรดม. (2564). พฤติกรรมการเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลนครนครสวรรค์จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- บวรศักดิ์ อวรรณโณ. (2544). การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- บุญศรี มีวงษ์อุโฆษ. (2542). การเลือกตั้งและพรรคการเมือง. กรุงเทพฯ: สถาบันนโยบายการศึกษา.
- พระใบฎีกาณิน สุวณโณ (เร่งทอง) และคณะ. (2566). พฤติกรรมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งท้องถิ่นในอำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี. วารสารพุทธนวัตกรรมการจัดการ, 6(3), 13-26.
- พระมหามานะ อภิวิฑฒโน. (2566). การประยุกต์หลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เรียม ศรีทอง. (2542). พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน. กรุงเทพฯ: บริษัทเวิร์ดเวฟเอ็ดดูเคชั่น จำกัด.
- วิจิตร เกิดน้อย. (2562). พฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลไทรยาวาส อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุขุม นวลสกุล. (2557). การเมืองและการปกครองไทย. พิมพ์ครั้งที่ 21. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุทธิรักษ์ ตาพล และคณะ. (2566). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกตั้ง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 11(2), 210-225.
- เอกลักษณ์ สุนทรลักษณ์ และคณะ. (2567). การบริหารงานของภาวะผู้นำตามหลักสุจริตธรรม. วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมการบริหาร, 7(6), 248-260.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบลดงใหญ่ อำเภอฟิมาย จังหวัดนครราชสีมา

BUDDHA-DHAMMA APPLICATION FOR ENHANCING ELECTION CAMPAIGN PRACTICES OF SUBDISTRICT
COUNCIL MEMBERS IN DONG YAI SUBDISTRICT, PHIMAI DISTRICT, NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

รชานนท์ วิมายะวรกุล และพระมหาบริหาร นาถสีโล

Rachanont Wimayavorakul and Phramaha Barihan Nathasilo

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: oakwimayavorakul@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลดงใหญ่ อำเภอฟิมาย จังหวัดนครราชสีมา 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริต 3 กับ การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลดงใหญ่ อำเภอฟิมาย จังหวัดนครราชสีมา และ 3) เพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลดงใหญ่ อำเภอฟิมาย จังหวัดนครราชสีมา การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสานวิธีซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณทำโดยใช้แบบสอบถามที่มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น 0.910 กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 324 คน จากนั้นสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลักอีกจำนวน 9 รูปหรือคน ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลดงใหญ่ อำเภอฟิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) 2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริต 3 กับ การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลดงใหญ่ อำเภอฟิมาย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า หลักสุจริต 3 โดยภาพรวม กับ การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลดงใหญ่ อำเภอฟิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง ($R=0.645^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลดงใหญ่ อำเภอฟิมาย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า 1) ภายสุจริต ประพฤติชอบด้วยกาย ปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมผ่านกระบวนการหาเสียงที่โปร่งใส เคารพกฎหมายเลือกตั้ง และปราศจากการซื้อสิทธิขายเสียง 2) วชิสุจริต ประพฤติชอบด้วยวาจา สื่อสารนโยบายอย่างสร้างสรรค์และสัตย์จริง ไม่กล่าวร้ายป้ายสีคู่แข่งหรือให้สัญญาที่เป็นไปไม่ได้ และ 3) มโนสุจริต ประพฤติชอบด้วยใจ เป็นรากฐานสำคัญในการสร้างจิตสาธารณะและการเสียสละเพื่อส่วนรวม ผู้สมัครต้องมีสัมมาทิฐิ

คำสำคัญ : การประยุกต์หลักพุทธธรรม; การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง; สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

The objectives of this research article are 1) to study the level of election campaigning of members of the Dong Yai Subdistrict Administrative Organization Council, Phimai District, Nakhon Ratchasima Province. 2) to study the relationship between the 3 principles of honesty and the election campaigning of the Dong Yai Subdistrict Administrative Organization Council members, Phimai District, Nakhon Ratchasima Province, and 3) to present the application of Buddhist principles to promote the election campaigning of Dong Yai Subdistrict Administrative Organization Council members, Phimai District, Nakhon Ratchasima Province. This research is a combined research method as follows. The quantitative data collection process was done using a questionnaire with a confidence coefficient of 0.910 with a sample of 324 people. Then, the statistics selected for data analysis included frequency, percentage, mean, and standard deviation. and carried out a Pearson correlation analysis. and in-depth interviews with 9 key informants or people. The results of the research found that: 1. The level of election campaigning of the members of the Dong Yai Subdistrict Administrative Organization Council, Phimai District, Nakhon Ratchasima Province. Overall, it is at a high level ($\bar{X}=4.05$). 2. The relationship between the 3 principles of honesty and the election campaigning of members of the Dong Yai Subdistrict Administrative Organization Council, Phimai District, Nakhon Ratchasima Province found that the 3 principles of honesty, overall, and the election campaigning of Members of the Dong Yai Subdistrict Administrative Organization Council, Phimai District, Nakhon Ratchasima Province, overall have a positive relationship. Is at a moderate level ($R=0.645^{**}$) with statistical significance at the 0.01 level. Therefore, the research hypothesis is accepted. 3. Application of Buddhist principles to promote election campaigning for members of the Dong Yai Subdistrict Administrative Organization Council, Phimai District, Nakhon Ratchasima Province. It was found that 1) honest body, right behavior with the body Concrete action through a transparent campaign process Respect election laws and without buying the right to sell votes 2) Honest speech, behaving rightly with speech Communicate policies creatively and truthfully Do not slander your competitors. or make impossible promises; and 3) honest conscience, acting right from the heart. It is an important foundation for building public consciousness and making sacrifices for the public. Applicants must have right view.

Keywords: Application of Buddhist Principles; Election Campaigning; Member of The Subdistrict Administrative Organization Council

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 50 ได้กำหนดให้ประชาชนไทยมีหน้าที่ต้องปฏิบัติทั้งสิ้น 10 อย่าง อันถือเป็นหน้าที่สำคัญที่ประชาชนชาวไทยจำเป็นต้องให้ความใส่ใจเพื่อที่จะได้ปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ กล่าวคือไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระ โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญเป็นการวางหลักเพื่อรองรับการจัดทำประชามติต่าง ๆ ในอนาคตด้วย และเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนให้ความสำคัญกับการเลือกตั้งหรือลงประชามติในระบบประชาธิปไตย และสร้างจิตสำนึกทางการเมืองให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ประชาชนชาวไทยที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป มีหน้าที่ต้องไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงประชามติอย่างอิสระไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของผู้ใดถือเป็นการเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในทางการเมืองอีกประการหนึ่ง (สุภักดิ์ มหาคุณ, 2561)

การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (Election Campaign) เป็นกระบวนการสำคัญในระบบประชาธิปไตย ที่ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองใช้เพื่อโน้มน้าวให้ประชาชนลงคะแนนเสียงให้กับตน โดยมีกระบวนการที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองใช้กลยุทธ์และกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อโน้มน้าวใจประชาชนให้ลงคะแนนเสียงเลือกตน โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสร้างความนิยม ชี้แจงนโยบาย และตอบโต้คู่แข่งทางการเมือง มีวิวัฒนาการและรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย สังคม และเทคโนโลยี การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งมีวิวัฒนาการจาก การพบปะแบบตัวต่อตัว สู่วัยดิจิทัลที่ใช้ AI และโซเชียลมีเดียโดยยังคงเป้าหมายเดิมคือการโน้มน้าวใจผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในอนาคตอาจเห็นการใช้ Metaverse และเทคโนโลยี (Immersive Tech) เพื่อสร้างประสบการณ์การรณรงค์แบบใหม่ทั้งหมดการรณรงค์สมัยใหม่ต้องคำนึงถึง ความโปร่งใส และ จริยธรรม เพื่อรักษาหลักการประชาธิปไตยที่แท้จริง (สมชาย ปรีชาศิลปกุล, 2559)

การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นรูปแบบการปกครองที่จำเป็นและมีความสำคัญในทาง การเมืองการปกครองของชุมชนต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนที่มีการปกครองในระบบประชาธิปไตย ซึ่ง กล่าวในทางทฤษฎีและแนวความคิดทางการเมืองการปกครอง จะเห็นได้ว่า รัฐบาลซึ่งเป็นกลไกในการบริหารการปกครองของรัฐบาลนั้นสามารถ สั่งการกระจายอำนาจมายังผู้ปกครองในส่วนท้องถิ่นของแต่ละพื้นที่ จึงเป็นเหตุให้มีผู้ปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อสนองนโยบายของภาครัฐให้สอดคล้องต่อการบริหารจัดการในส่วนท้องถิ่น (ประทาน คงฤทธิศึกษากร, 2547)

การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาพรวมของนักการเมืองท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลใหญ่ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ที่ผ่านมามีการปฏิบัติงานตอบสนองความต้องการของประชาชนได้บางส่วน ซึ่งนักการเมืองท้องถิ่นมีความสำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน การพิจารณาถึงภาวะผู้นำนักการเมืองท้องถิ่น จึงเป็นสิ่งที่ควรสนใจการจะแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานขององค์กร จะต้องสร้างองค์ความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพทุก ๆ ด้าน ดังนั้นปัญหาของการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นเป็นเรื่องที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนและมีประสิทธิภาพ การพัฒนาที่แท้จริงควรมุ่งเน้นไปที่การจัดการทรัพยากรที่เป็นธรรม การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และ

การจัดการที่โปร่งใส ทั้งนี้ เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืนและเป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศต่อไป

จากปัญหาความเป็นมา ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งอย่างสุจริตให้แก่ประชาชนของตำบลดงใหญ่ เพื่อให้ประชาชนเกิดความศรัทธาในการเลือกตั้งปรองดองและนำไปสู่การสมานฉันท์ โดยได้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือ หลักสุจริต 3 เข้ามาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาเพื่อนำไปสู่ชุมชนที่เข้มแข็งและเกิดความไว้วางใจงานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นการศึกษาประยุกต์ใช้ หลักสุจริตธรรม ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อส่งเสริมการเลือกตั้งที่โปร่งใส มีจริยธรรม และสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชนในพื้นที่ตำบลดงใหญ่ โดยผลการวิจัยสามารถนำไปปรับใช้เพื่อพัฒนากระบวนการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาระดับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลดงใหญ่ อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดนครราชสีมา
- 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริต 3 กับ การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลดงใหญ่ อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดนครราชสีมา
- 3) เพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลดงใหญ่ อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา และการวิจัยเชิงปริมาณโดยการแจกแบบสอบถาม

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปในตำบลดงใหญ่ อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 1,702 คน

2.2 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้สูตร (Yamane, T., 1973) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยจำแนกแบ่งออกตามสายงาน สำหรับการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ตำแหน่งบริหาร ตำแหน่งวิชาการ และตำแหน่งทั่วไป จากนั้นจึงทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายตามสัดส่วนประชากรของแต่ละพื้นที่ จนได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 324 คน

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ (เรียงลำดับจากน้อยที่สุดจนถึงมากที่สุด) จากนั้นส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) พิจารณาจากค่า IOC มากกว่า 0.60 ขึ้นไป เมื่อนำแบบสอบถามไปทำการทดลองใช้ (Try Out) จำนวน 30 ชุด เพื่อทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นรวมอยู่ที่ 0.910

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยเกณฑ์ในการคัดเลือกคือเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาการที่เกี่ยวข้องหรือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ตรง รวมจำนวนทั้งสิ้น 9 รูปหรือคน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ดำเนินการโดยผู้วิจัยลงพื้นที่ภาคสนาม และแบบออนไลน์ จำนวน 324 คน ภายหลังจากได้รับอนุญาตอย่างเป็นทางการจากหลักสูตรบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย แบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมีความสมบูรณ์ครบถ้วน 100% และผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้เข้าสู่กระบวนการประมวลผลและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์

4.2 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบทางการกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 รูปหรือคน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นแนวทางการสนทนา ให้ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบอย่างอิสระตามแนวคิดของตนเอง การเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยยื่นหนังสือขอความอนุเคราะห์ ประสานวันเวลา สถานที่ และเตรียมอุปกรณ์บันทึกข้อมูลและขั้นการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคย ชี้แจงวัตถุประสงค์ ขออนุญาตบันทึกเสียง พร้อมทั้งรับรองการเก็บข้อมูลเป็นความลับตามความสมัครใจของผู้ให้สัมภาษณ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อบรรยายคุณลักษณะของข้อมูล สำหรับการทดสอบสมมติฐานจะใช้สถิติเชิงอนุมานด้วยวิธีการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ (Correlation Coefficient) วัดระดับความสัมพันธ์ของตัวแปร และผู้วิจัยได้เลือกใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

5.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Statics)

ผลการวิจัย

1. ระดับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลดงใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่ค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการหาเสียงในที่เปิดเผย ($\bar{X} = 4.23$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการหาเสียงแบบเฉพาะเจาะจง ($\bar{X} = 4.16$) ด้านการหาเสียงที่มีลักษณะเป็นการทั่วไป ($\bar{X} = 4.09$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการหาเสียงในที่เปิดเผย ($\bar{X} = 4.01$) ตามลำดับ

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริต 3 กับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลดงใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริต 3 มีความสัมพันธ์กับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลดงใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

(n = 324)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)					
ตัวแปร	ID 1	ID 2	ID 3	ID 4	รวม
DM 1	0.483**	0.101*	0.823**	0.418**	0.583**
DM 2	0.494**	0.109*	0.731**	0.368**	0.543**
DM 3	0.706**	0.289**	0.677**	0.347**	0.654**
รวม	0.608**	0.178**	0.812**	0.413**	0.645**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 1 พบว่า หลักสุจริต 3 โดยภาพรวม กับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลดงใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง ($R=0.645^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลดงใหญ่ อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า 1) กายสุจริต ประพฤติชอบด้วยกาย เป็นการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมผ่านกระบวนการหาเสียงที่โปร่งใส เคารพกฎหมายเลือกตั้ง และปราศจากการซื้อสิทธิขายเสียง สะท้อนผ่านความอบอุ่นและการทำงานเชิงรุกเพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานของประชาชน 2) วาจาสุจริต ประพฤติชอบด้วยวาจา สื่อสารนโยบายอย่างสร้างสรรค์และสัตย์จริง ไม่กล่าวร้ายป้ายสีคู่แข่ง หรือให้สัญญาที่เป็นไปไม่ได้ แต่ใช้ปัญญาในการชี้แจงแนวทางพัฒนาชุมชนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นอย่างยั่งยืน และ 3) มโนสุจริต

ประพุดิชอบด้วยใจ เป็นรากฐานสำคัญในการสร้างจิตสาธารณะและการเสียสละเพื่อส่วนรวม ผู้สมัครต้องมีสัมมาทิฐิ มุ่งพัฒนาท้องถิ่นด้วยความปรารถนาดีโดยปราศจากกิเลสและลาภยศที่ไม่ถูกต้อง

อภิปรายผลการวิจัย

ระดับการปฏิบัติของประชาชนต่อการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลดงใหญ่ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เพราะประชาชนในเขตตำบลดงใหญ่มีการตรวจสอบผู้สมัครในการลงเลือกตั้งท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ และคนที่ลงสมัครนี้เป็นคนในพื้นที่จึงทำให้เกิดความสนิทกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิจิตร เกิดน้อย (2562) ได้วิจัยเรื่อง “พฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในตำบลไทยวาสา อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อพฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในตำบลไทยวาสาอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นุชปาดา ธนโรดม (2564) ได้วิจัยเรื่อง “พฤติกรรมทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า 1.ความคิดเห็นของประชาชนที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลนครสวรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 3.78

หลักสุจริต 3 โดยภาพรวม กับการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลดงใหญ่ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งปกติในตำบลดงใหญ่จะมีกิจกรรมหาพระพุทธรูปมาอยู่บ่อยครั้ง และเป็นแบบนี้มาตั้งแต่อดีต จึงทำให้ประชาชนแถวนั้นเข้าใจในหลักธรรมและนำมาปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย สุทธิรักษ์ ตาพล และคณะ (2566) ได้วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกตั้ง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น” ผลการวิจัยพบว่า หลักพรหมวิหาร 4 มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับงานวิจัย พระใบฎีกาคุณ สุนทร (เร่งทอง) และคณะ (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งท้องถิ่นในอำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี” ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางการเมืองผู้นำท้องถิ่น กับการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งท้องถิ่นโดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับต่ำมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

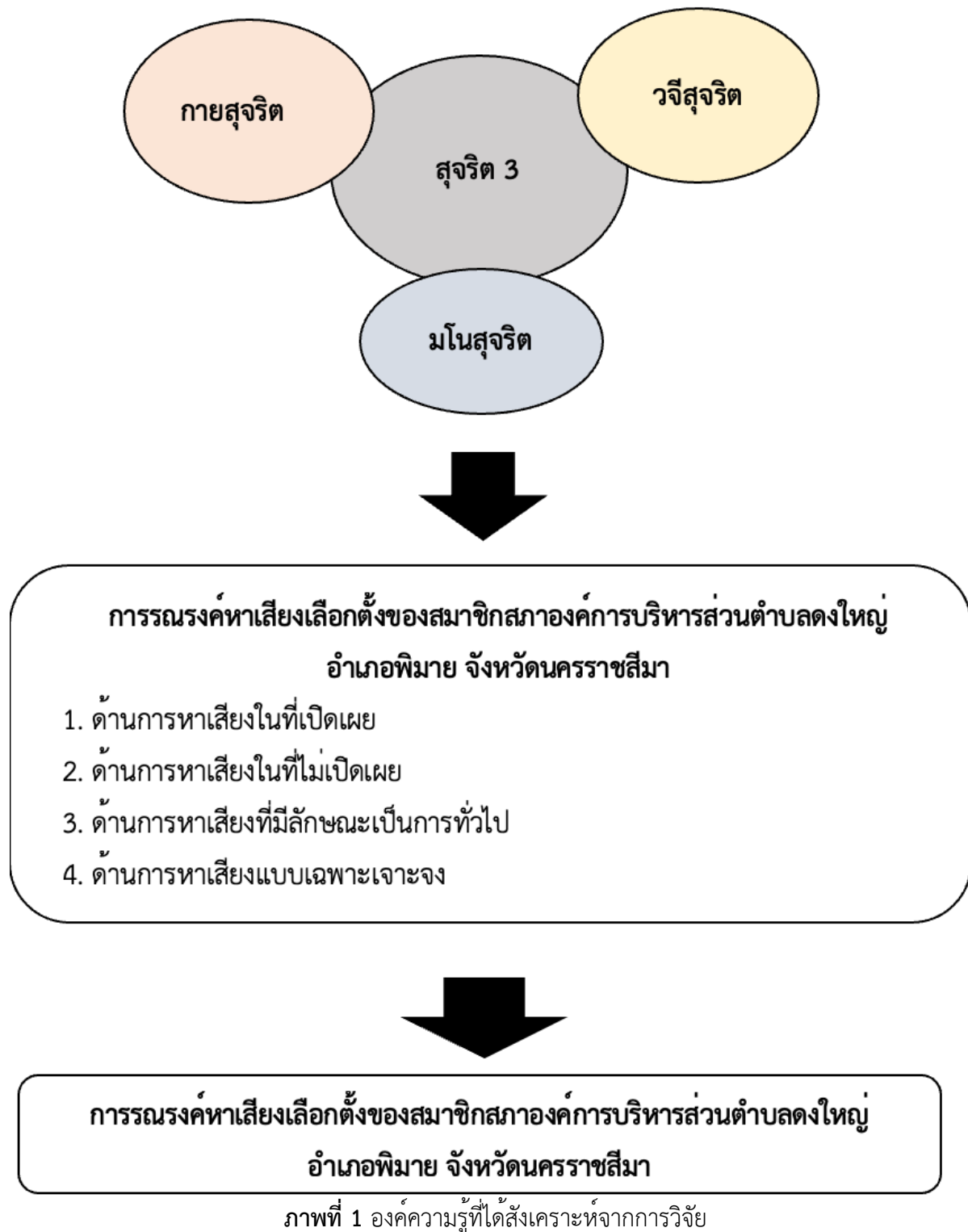
การนำหลักพุทธธรรม สุจริต 3 คือ มโนสุจริต วชิสุจริต และกายสุจริต มาใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิก อบต. เป็นหัวใจสำคัญของการสร้างนักการเมืองท้องถิ่นที่มีคุณธรรม โดยเริ่มจากความตั้งใจดี มีสัมมาทิฐิ สื่อสารนโยบายด้วยความจริง ไม่ใส่ร้ายคู่แข่ง และปฏิบัติอย่างโปร่งใส ไม่ซื้อเสียงหรือประพุดิพิณศีลธรรม การผานหลักทั้งสามนี้ช่วยยกระดับมาตรฐานการเมืองท้องถิ่นและเสริมสร้างความไว้วางใจจากประชาชน นำไปสู่การพัฒนาตำบลที่มั่นคงและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหามานะ อภิวิฑฒโน

(2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ใน ตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์หลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริม พฤติกรรมการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี สรุปได้ดังนี้ 1) ด้าน กายสุจริต พบว่า นักการเมืองท้องถิ่นจะต้องทำสิ่งที่ตรงตามถูกต้อง ควรให้ความช่วยเหลือประชาชนด้วยการให้ สิ่งที่ประชาชนขาดแคลนเพื่อเยียวยาความเดือนร้อน ให้ความรู้ ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ และมีความ เสียสละทุ่มเททำงานเพื่อประชาชนในท้องถิ่น 2) ด้านวจีสุจริต พบว่า นักการเมืองท้องถิ่นจะต้องทำสิ่งที่ตรงตาม ถูกต้อง ควรรักษาคำมั่นสัญญาที่ได้ให้ไว้กับประชาชน และสามารถทำในสิ่งพูดไว้กับประชาชนได้ จึงจะได้รับ ความเคารพนับถือ ความเลื่อมใสศรัทธาจากประชาชน 3) ด้านมโนสุจริต พบว่า นักการเมืองท้องถิ่นควรมี ความเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม มีความปรารถนาดีมุ่งมั่นตั้งใจทุ่มเทในการทำงาน ทำหน้าที่ตามที่ ได้รับมอบหมายด้วยความซื่อสัตย์สุจริต อย่างเต็มความสามารถ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนในท้องถิ่น และสังคมต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัย อธิติยา อัชชาศัย และคณะ (2567) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การ ประยุกต์หลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมการไปใช้สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่น ของประชาชนในเขตเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง” ผลการวิจัยพบว่า หลักกายสุจริต ประชาชนควรเตรียมตัวและศึกษาข้อมูลก่อนใช้สิทธิเลือกตั้ง เพื่อรักษาฐานะเปรียบและไม่ทำผิดกติกา ควรให้เกียรติสถานที่และศึกษาผลงานของผู้สมัครที่ผ่านมาหมายถึง การตรวจสอบความประพฤติของตัวแทนที่เลือก หลักวจีสุจริต ประชาชนควรตระหนักถึงสิทธิและเสรีภาพของ ตนเอง ขณะเดียวกันต้องเคารพสิทธิของผู้อื่นและปฏิบัติตามกฎหมายและระบอบประชาธิปไตย หลักมโนสุจริต ก่อนเลือกตั้ง ประชาชนควรคิดแยกแยะคุณสมบัติของผู้สมัคร โดยเลือกผู้ที่มีความประพฤติดีและมีความ รับผิดชอบต่อส่วนรวม การวางแผนก่อนการลงคะแนนจะช่วยให้เลือกตัวแทนที่เหมาะสมมากขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัยเรื่อง “การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลใหญ่ อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดนครราชสีมา” คือ การประยุกต์หลักพุทธธรรม สุจริต 3 มาใช้ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ถือเป็นหัวใจสำคัญของการสร้างนักการเมืองท้องถิ่นที่มีคุณภาพและคุณธรรม เริ่มต้นจากการมี มโนสุจริต หรือความสุจริตทางใจ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญที่สุด โดยผู้สมัครต้องมีจิตสำนึกที่มุ่งเน้นการเสียสละเพื่อส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตน มีสัมมาทิฐิในการมองปัญหาของท้องถิ่นอย่างถูกต้องตามความเป็นจริง และมีความปรารถนาดีที่จะพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้นโดยไม่หวังลาภยศในทางที่ผิด เมื่อจิตใจตั้งมั่นในกุศลแล้วจะส่งผลเชื่อมโยงมาสู่ วิสุจริต คือการสื่อสารนโยบายต่อสาธารณชนด้วยความสัตย์จริง ไม่กล่าววาจาให้ร้ายป้ายสีคู่แข่ง ไม่ใช้วาทศิลป์ในการหลอกลวงหรือให้คำมั่นสัญญาที่เป็นไปไม่ได้ แต่เป็นการใช้ปัญญาชี้แจงแนวทางการพัฒนาชุมชนอย่างสร้างสรรค์เพื่อสร้างความเชื่อมั่นที่ยั่งยืน ในลำดับต่อมา ความซื่อตรงในระดับความคิดและวาจาจะยกระดับสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมในรูปแบบของ กายสุจริต ซึ่งสะท้อนผ่านกระบวนการหาเสียงที่โปร่งใสและถูกต้องตามกฎหมายเลือกตั้ง ไม่กระทำการซื้อสิทธิขายเสียงหรือประพฤติผิดศีลธรรมเพียงเพื่อให้ได้มาซึ่งชัยชนะ การเข้าหาประชาชนด้วยความอ่อนน้อมและจริงใจในการทำงานเชิงรุกเพื่อแก้ปัญหาขยะ แหล่งน้ำ หรือโครงสร้างพื้นฐาน ย่อมแสดงถึงความพร้อมที่จะเป็นตัวแทนชุมชนอย่างเต็มภาคภูมิ การผสมผสานหลักสุจริตทั้งสามประการนี้เข้าด้วยกัน ไม่เพียงแต่จะช่วยยกระดับมาตรฐานการเมืองท้องถิ่นให้ทรงคุณค่า แต่ยังเป็นการสร้างเกราะคุ้มกันทางจริยธรรมให้แก่ผู้สมัครสมาชิกสภา อบต. ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างสง่างาม มีธรรมาภิบาล และได้รับความไว้วางใจจากประชาชนอย่างแท้จริง ซึ่งผลลัพธ์สุดท้ายย่อมนำไปสู่การพัฒนาตำบลที่เข้มแข็งและยั่งยืนบนฐานของธรรมะ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) ประชาชนที่จะลงสมัครเลือกตั้งควรมีจิตที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลสงเคราะห์ประชาชนให้เท่าเทียมกันอย่างแท้จริง
- 2) ผู้สมัครควรให้คำแนะนำ หรือให้การชี้แนะกับประชาชนเมื่อเกิดปัญหา และมีต้องอุดหนุนการดำเนินงาน อุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม
- 3) ผู้สมัครควรพูดคำที่เป็นเนื้อหาสาระประโยชน์ มีเหตุผลแก่ประชาชน และควรพูดส่งเสริมสร้างความสามัคคีในชุมชนโดยใช้คำพูดที่สุภาพเรียบร้อยกับประชาชน

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

- 1) ผู้สมัครควรมีการติดป้ายหาเสียงอยู่ในจุดที่เหมาะสมไม่กีดขวางทางจราจรหรือพื้นที่สาธารณะ และควรหาเสียงในที่เปิดเผยช่วยให้ประชาชนสามารถตัดสินใจได้ดีขึ้น
- 2) ผู้สมัครควรใช้สื่อโซเชียลมีเดียแบบส่วนตัวเพื่อหาเสียง และควรมีการพบปะพูดคุยกับประชาชนแบบรายบุคคลหรือกลุ่มย่อย

3) ผู้สมัครควรใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและเนื้อหาสาระชัดเจนในการสื่อสารกับประชาชนทั่วไป และควรมีการเผยแพร่ข้อมูลแบบทั่วไปทำให้ประชาชนได้รับโอกาสที่เท่าเทียมในการเลือกตั้ง

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การกล่อมเกลางานการเมืองของเยาวชนในเลือกตั้งของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลใหญ่ อำเภอยะผา จังหวัดนครราชสีมา

2) ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลใหญ่ อำเภอยะผา จังหวัดนครราชสีมา

3) ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในท้องถิ่นในพื้นที่อื่นๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

นุชปาดดา ธนโรดม. (2564). พฤติกรรมการเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลนครนครสวรรค์จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ประทาน คงฤทธิศึกษากร. (2547). แนวความคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

พระใบฎีกาณิณ สุวณโณ (เร่งทอง) และคณะ. (2566). พฤติกรรมทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งท้องถิ่นในอำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี. วารสารพุทธนวัตกรรมการจัดการ, 6(3), 13-26.

พระมหามานะ อภิวิฑูโน. (2566). การประยุกต์หลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ในตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วิจิตร เกิดน้อย. (2562). พฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลไทยาวาส อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สมชาย ปรีชาศิลปกุล. (2559). ประชาธิปไตยกับการเลือกตั้ง. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุทธิรักษ์ ตาพล และคณะ. (2566). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเลือกตั้ง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 11(2), 210-225.

สุภักดิ์ มหาคุณ. (2561). ระบบการเลือกตั้งและพรรคการเมืองในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เอกลักษณ์ สุนทรลักษณ์ และคณะ. (2567). การบริหารงานของภาวะผู้นำตามหลักสุจริตธรรม. *วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์*, 7(6), 248-260.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ท้องถิ่นในเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

APPLICATION OF BUDDHIST PRINCIPLES TO PROMOTE PUBLIC PARTICIPATION IN LOCAL DEVELOPMENT IN
KUT CHIK SUBDISTRICT MUNICIPALITY, SUNG NOEN DISTRICT, NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

วิรัตน์ ประทุมวงศ์ และบุญช่วย พานิชกุล

Wirat Prathumwong and Boonchai Panichkul

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: Prathumwong2528@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักอปริหานิยธรรม 7 กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา และ 3) เพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีดังนี้ กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณทำโดยใช้แบบสอบถามที่มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น 0.908 กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 338 คน จากนั้นสถิติที่เลือกใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการสัมภาษณ์เชิงลึกร่วมกับผู้ให้ข้อมูลหลักอีกจำนวน 9 รูปหรือคน ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) 2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักอปริหานิยธรรม 7 กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา พบว่า หลักอปริหานิยธรรม 7 กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับมาก ($R=0.848^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา พบว่า 1) ประชุมอย่างสม่ำเสมอเพื่อร่วมตัดสินใจ 2) ทำงานและสนับสนุนทรัพยากรโดยเน้นความสามัคคี 3) ตรวจสอบความโปร่งใสในการดำเนินงาน 4) เคารพภูมิปัญญาชาวบ้านและผสมผสานหลักทันสมัย 5) ส่งเสริมการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเท่าเทียม 6) ดูแลชุมชนนิยสถานเพื่อสร้างอัตลักษณ์ชุมชน 7) คัดเลือกคนดีเป็นคณะกรรมการประเมินโครงการ

คำสำคัญ : การประยุกต์หลักพุทธธรรม; การมีส่วนร่วม; การพัฒนาท้องถิ่น

Abstract

This research article has the objectives 1) to study the level of participation in community development of people in Kutchik Subdistrict Municipality, Sungnoen District, Nakhon Ratchasima Province. 2) to study the relationship between the 7 principles of Aparihaniyadhamma and participation in community development of people in Kutchik Subdistrict Municipality, Sungnoen District, Nakhon Ratchasima Province, and 3) to present the application of Buddhist principles to promote people's participation in local development in Kutchik Subdistrict Municipality, Sungnoen District, Nakhon Ratchasima Province. This research is a combined research method as follows. The quantitative data collection process was done using a questionnaire with a confidence coefficient of 0.908 with a sample of 338 people. Then, the statistics selected for data analysis included frequency, percentage, mean, and standard deviation. and carried out a Pearson correlation analysis. and in-depth interviews with 9 key informants or people. The results of the research found that: 1. The level of participation in community development of the people in Kudchik Subdistrict Municipality, Sung Noen District, Nakhon Ratchasima Province. Overall, it is at a high level. ($\bar{X} = 3.67$) 2. The relationship between the 7 Aparihaniyadhamma principles and the participation in community development of the people in Kutchik Subdistrict Municipality, Sung Noen District, Nakhon Ratchasima Province. It was found that the 7 Aparihaniyadhamma principles and the participation in community development of the people in Kutchik Subdistrict Municipality, Sung Noen District, Nakhon Ratchasima Province, overall, have a positive relationship. Is at a high level ($R=0.848^{**}$) with statistical significance at the 0.01 level. Therefore, the research hypothesis is accepted. 3. Application of Buddhist principles to promote public participation in local development in Kudchik Subdistrict Municipality, Sung Noen District, Nakhon Ratchasima Province. It was found that The application of Buddhist principles to promote people's participation in local development in Kudchik Subdistrict Municipality, Sung Noen District, Nakhon Ratchasima Province, found that 1) meet regularly to jointly make decisions 2) work and support resources with an emphasis on unity 3) ensure transparency in operations 4) respect local wisdom and incorporate modern principles 5) promote equal sharing of benefits 6) take care of religious sites to create community identity 7) select good people as project evaluation committees

Keywords: Application of Buddhist Principles; Participation; Local Development.

บทนำ

ในประเทศไทย การปกครองท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญ การจัดการอำนาจจากรัฐบาลกลางไปยังรัฐบาลท้องถิ่นเป็นหัวข้อสำคัญในระบบประชาธิปไตย เป้าหมายคือการเพิ่มขีดความสามารถในการตัดสินใจและการบริหารของรัฐบาลท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพและคุ้มค่า อย่างไรก็ตามก็ไม่ว่าจะปฏิเสธได้ว่าการศึกษาด้านเมือง การปกครองไทยที่ผ่านมายังมุ่งเน้นไปที่การเมืองระดับชาติเป็นส่วนใหญ่ สิ่งที่เราขาดหายไปของภาคการเมืองที่ศึกษากันอยู่ก็คือสิ่งที่เรียกว่า “การเมืองถิ่น” หรือ “การเมืองท้องถิ่น” ที่เป็นการศึกษาเรื่องราวของการเมืองที่เกิดขึ้นในอาณาบริเวณของท้องถิ่นที่เป็นจังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทยซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เป็นภาพคู่ขนานไปกับการเมืองระดับชาติอีกระนาบหนึ่ง (ณัชชานุช พิชิตนารัตน์, 2554)

การแสดงเจตจำนงของประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมืองเห็นได้จากการเลือกตั้ง โดยประชาชนมีสิทธิเลือกผู้แทนของตนเพื่อใช้อำนาจในการบริหารประเทศ และสามารถสนับสนุนหรือเรียกร้องในเรื่องทางการเมืองต่าง ๆ ได้ตามสิทธิของตนเองการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับประชาธิปไตยที่ดีต่อสุขภาพเนื่องจากช่วยให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นและมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจที่มีผลต่อชีวิตของพวกเขาการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองไม่เพียง (เปชาน สุวรรณมงคล, 2562) แต่ช่วยให้ประชาชนมีอำนาจเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมความรับผิดชอบในหมู่เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการเลือกตั้งเพื่อให้แน่ใจว่าการกระทำของพวกเขาสอดคล้องกับความต้องการและแรงบันดาลใจของประชากร การมีส่วนร่วมนี้ยังสามารถสร้างความตระหนักรู้และการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นทางสังคมและเศรษฐกิจที่สำคัญ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตยอย่างยั่งยืนในอนาคต (สุชุม นวลสกุล, 2539)

การมีส่วนร่วมของประชาชน จัดเป็นกระบวนการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้ และความชำนาญร่วมกับวิทยาการที่เหมาะสม และสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ในกระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมจึงต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดความต้องการของตนเอง ก่อให้เกิดกระบวนการและโครงสร้างที่ประชาชนสามารถที่จะแสดงออกซึ่งความต้องการของตน การจัดลำดับความสำคัญ การเข้าร่วมในการพัฒนา และได้รับประโยชน์จากการพัฒนานั้น โดยเป็นกระบวนการกระทำที่ประชาชนมีความสมัครใจเข้ามามีส่วนในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงเพื่อประชาชนเอง ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้นสำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่นในเทศบาลตำบล กุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมาหากมีส่วนร่วมน้อยเกินไปจะเกิดความเฉื่อยชา และหากมากเกินไปโดยไม่คำนึงถึงขอบเขตก็อาจนำไปสู่ความวุ่นวายได้ เมื่อนำบริบทนี้พิจารณาในสังคมไทยที่มีพระพุทธศาสนาเป็นรากฐาน จะช่วยสร้างสมดุลและสติปัญญาในการพิจารณาปัญหาการเมือง นำไปสู่ความสำเร็จในหน้าที่การงานตามที่มุ่งหวัง ผู้วิจัยจึงนำหลักอปริหานิยธรรม 7 ประการ ซึ่งเป็นหลักธรรมช่วยในการมีส่วนร่วมของประชาชน และสร้างความสามัคคีแก่ท้องถิ่นได้อย่างดี

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา จากความเห็นของ

ประชาชนในเทศบาลเขตต่าง ๆ ของจังหวัดนครราชสีมา เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นจะนำไปสู่การเมืองที่เข้มแข็งต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา
- 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารนิยธรรม 7 กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา
- 3) เพื่อนำเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนา และการวิจัยเชิงปริมาณโดยการแจกแบบสอบถาม

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ในเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 2,158 คน

2.2 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้สูตร (Yamane, T., 1973) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยจำแนกแบ่งออกตามสายงาน สำหรับการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ตำแหน่งบริหาร ตำแหน่งวิชาการ และตำแหน่งทั่วไป จากนั้นจึงทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายตามสัดส่วนประชากรของแต่ละพื้นที่ จนได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 338 คน

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ (เรียงลำดับจากน้อยที่สุดจนถึงมากที่สุด) จากนั้นส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) พิจารณาจากค่า IOC มากกว่า 0.60 ขึ้นไป เมื่อนำแบบสอบถามไปทำการทดลองใช้ (Try Out) จำนวน 30 ชุด เพื่อทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นรวมอยู่ที่ 0.908

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยเกณฑ์ในการคัดเลือกคือเป็น

ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาการที่เกี่ยวข้องหรือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ตรง รวมจำนวนทั้งสิ้น 9 รูปหรือคน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ดำเนินการโดยผู้วิจัยลงพื้นที่ภาคสนาม และแบบออนไลน์ จำนวน 338 คน ภายหลังจากได้รับอนุญาตอย่างเป็นทางการจากหลักสูตรบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุธวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย แบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมีความสมบูรณ์ครบถ้วน 100% และผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้เข้าสู่กระบวนการประมวลผลและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์

4.2 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบทางการกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 รูปหรือคน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นแนวทางการสนทนา ให้ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบอย่างอิสระตามแนวคิดของตนเอง การเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยยื่นหนังสือขอความอนุเคราะห์ ประสานวันเวลา สถานที่ และเตรียมอุปกรณ์บันทึกข้อมูลและขั้นการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคย ชี้แจงวัตถุประสงค์ ขออนุญาตบันทึกเสียง พร้อมทั้งรับรองการเก็บข้อมูลเป็นความลับตามความสมัครใจของผู้ให้สัมภาษณ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อบรรยายคุณลักษณะของข้อมูล สำหรับการทดสอบสมมติฐานจะใช้สถิติเชิงอนุมานด้วยวิธีการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ (Correlation Coefficient) วัดระดับความสัมพันธ์ของตัวแปร และผู้วิจัยได้เลือกใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

5.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Statics)

ผลการวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.77$) รองลงมาได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.73$) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.62$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.55$)

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารนิยธรรม 7 กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา พบว่า

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารนิยธรรม 7 กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชน
ในเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

(n = 338)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)					
ตัวแปร	ด้านการมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ	ด้านการมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติการ	ด้านการมีส่วนร่วมรับ ผลประโยชน์	ด้านการมีส่วนร่วม ในการประเมินผล	รวม
หมั่นประชุมกันอย่างสม่ำเสมอ	0.659**	0.607**	0.466**	0.593**	0.764**
พร้อมเพรียงกันประชุมพร้อมเพรียงกันเล็กประชุม	0.509**	0.507**	0.547**	0.456**	0.756**
ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ	0.570**	0.518**	0.526**	0.526**	0.798**
เคารพนับถือผู้ใหญ่	0.743**	0.672**	0.581**	0.490**	0.892**
ไม่ขัดแย้งผู้ใต้บังคับบัญชา	0.821**	0.666**	0.528**	0.498**	0.850**
เคารพหลักการระบุนิยมสถาน และปฐนียวัตถุ	0.823**	0.665**	0.600**	0.488**	0.875**
ตั้งใจสนับสนุนและส่งเสริมบุคคลที่ปฏิบัติดี	0.828**	0.667**	0.586**	0.492**	0.871**
รวม	0.836**	0.866**	0.849**	0.805**	0.848**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา พบว่า 1) หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมตัดสินใจผ่านเวทีประชาคม ให้ชาวบ้านวิเคราะห์ปัญหาและเสนอแนวคิดแก้ไขด้วยตนเอง 2) พร้อมเพรียงกันประชุมและทำกิจ เน้นพลังสามัคคีในการลงมือปฏิบัติงานและสนับสนุนทรัพยากรท้องถิ่นผ่านกลุ่มมวลชนต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ 3) ปฏิบัติตามกฎหมายกติกา โดยประชาชนร่วมเป็นหูเป็นตาตรวจสอบความโปร่งใสในทุกขั้นตอนการดำเนินงานตามมาตรฐานจริยธรรม 4) เคารพผู้ใหญ่และผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาผสมผสานกับหลักบริหารสมัยใหม่ในการตัดสินใจและดำเนินโครงการอย่าง

รอบคอบ 5) ไม่ขัดแย้งผู้อื่น ส่งเสริมการกระจายผลประโยชน์และสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานสู่ประชาชนอย่างเท่าเทียมด้วยความเมตตาธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ 6) เคารพหลักการบูชเนียสถาน เพื่อรักษาศูนย์รวมจิตใจและอัตลักษณ์ชุมชนอันนำมาซึ่งความภาคภูมิใจและร่วมกันดูแลรักษาทรัพย์สินส่วนรวม และ 7) สนับสนุนคนดี โดยคัดเลือกตัวแทนที่มีคุณภาพร่วมเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลโครงการเพื่อสะท้อนความคุ้มค่าและความสุขที่แท้จริงของคนในชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้นำและประชาชนมีการสื่อสารที่ดีและทำให้ประชาชนเกิดการมีส่วนร่วมที่ดี สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วัชรมน จันรอง (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชน ในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเล่า อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ” ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเล่า อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสุชาติ สุชาโต (สวน) (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2562” ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2562 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. หลักอุปถัมภ์ธรรม 7 โดยกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหลักธรรมได้เข้าไปสอดแทรกในการทำงานของผู้นำตั้งแต่แรก7งทำให้ท้องถิ่นมีการพัฒนาสืบไปเรื่อย ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระวุฒิชัย ภูริวาทโน (บริคุต) และพระครูโสภณกิตติบัณฑิต (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นเทศบาลตำบลเวียงสา อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน” ผลการวิจัยพบว่า ระดับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นเทศบาลตำบลเวียงสา อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ความสัมพันธ์ระหว่างหลักอุปถัมภ์ธรรม 7 กับ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นเทศบาลตำบลเวียงสา มีระดับค่อนข้างสูง ($R=0.739^{**}$) และยังสอดคล้องกับ วันชัย สังข์ประเสริฐ (2567) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอนิคมน้ำจันทระยอง” ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอนิคมน้ำจันทระยอง จังหวัดระยอง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก หลักอิทธิบาท 4 มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอนิคมน้ำจันทระยอง จังหวัดระยอง โดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับสูง ($r=0.614^{**}$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา พบว่า 1) หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมตัดสินใจผ่านเวทีประชาคม 2) พร้อมเพรียงกันประชุมและทำกิจ เน้นพลังสามัคคีในการลงมือปฏิบัติงานและสนับสนุนทรัพยากรท้องถิ่นผ่านกลุ่มมวลชนต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ 3) ปฏิบัติตามกฎหมาย โดยประชาชนร่วมเป็นหูเป็นตาตรวจสอบความโปร่งใสในทุกขั้นตอนการดำเนินงานตามมาตรฐานจริยธรรม 4) เคารพผู้ใหญ่และผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาผสมผสานกับหลักบริหารสมัยใหม่ในการตัดสินใจและดำเนินโครงการอย่างรอบคอบ 5) ไม่ข่มเหงผู้อื่น ส่งเสริมการกระจายผลประโยชน์และสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานสู่ประชาชนอย่างเท่าเทียมด้วยความเมตตาธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ 6) เคารพสักการะปูชนียสถาน เพื่อรักษาศูนย์รวมจิตใจและอัตลักษณ์ชุมชนอันนำมาซึ่งความภาคภูมิใจและร่วมกันดูแลรักษาทรัพยากรสืบสวนรวม และ 7) สนับสนุนคนดี โดยคัดเลือกตัวแทนที่มีคุณภาพร่วมเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลโครงการ เพื่อสะท้อนความคุ้มค่าและความสุขที่แท้จริงของคนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ยุทธนา ปราณีต และสุรพล สุธะพรหม (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนานักการเมืองระดับท้องถิ่น ตามหลักอภินิหารธรรม เพื่อสร้าง ความไว้วางใจของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี นักการเมืองต้องมีความสามัคคีในการทำงานร่วมกับ หน่วยงานองค์กรต่าง ๆ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับในการเป็นผู้นำของประชาชน เคารพผู้อาวุโส เป็นผู้ไม่ลุแก่อำนาจ และอนุรักษ์ท้องถิ่น สนับสนุนและส่งเสริมทำนุบำรุง ศาสนาและบุคคล ทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เขมานันท์ ขบวนฉลาด (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักอภินิหารธรรมเพื่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลประตึก อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์” ผลการวิจัยพบว่า อภินิหารธรรม หมายถึง ธรรมของผู้ปกครองหรือของผู้บริหารอันเป็นที่ตั้งแห่งความเจริญฝ่ายเดียว ไม่มีความเสื่อม มี 7 ประการได้แก่ (1) หมั่นประชุมกันเป็นประจำ (2) พร้อมเพรียงกันประชุม (3) ปฏิบัติตามกฎหมายข้อบังคับ (4) เคารพนับถือผู้ใหญ่ (5) ไม่ลุแก่อำนาจ (6) ให้ความเคารพนับถือบูชาและบำรุงรักษาพุทธสถาน (7) การจัดการยารักษา บำรุง คุ้มครอง โดยธรรมแก่พระสงฆ์ องค์การบริหารส่วนตำบลประตึกมีการนำหลักอภินิหารธรรมทั้ง 7 ประการมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์กร เพราะอภินิหารธรรมเป็นหลักธรรมทำให้เกิดความเจริญไม่มีความเสื่อมทั้งส่วนตนและส่วนรวม เน้นให้คนในองค์กรมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีความสามัคคีและความเคารพนับถือซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดการทำงานเป็นทีมมีประสิทธิภาพเพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง แก้ไขปัญหาความขัดแย้ง และสร้างสันติสุขในชุมชนได้อย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่สังเคราะห์จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเทศบาลตำบลกุดจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา” สามารถอธิบายได้ว่า 1) หมั่นประชุมกันอย่างสม่ำเสมอ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลกุดจิกได้สร้างรากฐานสำคัญในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยใช้เวทีประชาคมและการประชุมหมู่บ้านเป็นเครื่องมือหลักในการพบปะพูดคุยอย่างต่อเนื่อง เพื่อเปิดโอกาสให้ชาวบ้านร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและนำเสนอแนวคิดในการแก้ไขปัญหาของตนเอง แทนที่จะรอรับคำสั่งจากฝ่ายบริหารเพียงอย่างเดียว ซึ่งเป็นการลดช่องว่างและสร้างความเข้าใจที่ตรงกันในชุมชน 2) พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม และพร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงทำ อันเป็นหัวใจสำคัญของด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ เมื่อโครงการต่างๆ ผ่านมติเห็นชอบแล้ว ชาวกุดจิกจะแสดงพลังความสามัคคีผ่านการลงแรงและสนับสนุนทรัพยากรท้องถิ่น โดยเฉพาะกลุ่มสตรี กลุ่มผู้สูงอายุ และกลุ่มเยาวชน ที่ร่วมกันขับเคลื่อนกิจกรรมจิตอาสาและงานประเพณีอย่างพร้อมเพรียง ทำให้การดำเนินงานของเทศบาลเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ 3) ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ และกฎหมายบ้านเมืองอย่างเคร่งครัด ซึ่งเชื่อมโยงไปสู่ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยประชาชนร่วมกันทำหน้าที่เป็นหูเป็นตาตรวจสอบความถูกต้องและความโปร่งใสในการดำเนินงาน เพื่อให้มั่นใจว่าทุกขั้นตอนเป็นไปตามมาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรมของการบริหารงานท้องถิ่น 4) เคารพนับถือผู้ใหญ่ และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการปฏิบัติการ

โดยการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาผสมผสานกับหลักการบริหารสมัยใหม่ ทำให้โครงการต่างๆ มีความรอบคอบ และได้รับความศรัทธาจากคนทุกช่วงวัย 5) ไม่เข้มแข็งผู้ได้บังคับบัญชา หรือใช้อำนาจเอาเปรียบผู้อื่น ซึ่งเป็นปัจจัยส่งเสริมให้เกิดด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ อย่างเป็นธรรมและทั่วถึง เมื่อผู้นำมีเมตตาธรรมและการบริหารจัดการที่โปร่งใส ผลประโยชน์จากการพัฒนาทั้งด้านถนน ไฟฟ้า และประปา จึงกระจายสู่ประชาชนอย่างเท่าเทียมโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ 6) เคารพหลักการระบุนิยมสถาน และบุนิยมวัตถุ ซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจที่สะท้อนถึงด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ในมิติทางจิตใจ ทำให้ชาวภูคจิกเกิดความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ และร่วมกันรักษาดูแลสมบัติของชุมชนให้คงอยู่สืบไป และ 7) ตั้งใจสนับสนุนและส่งเสริมบุคคลที่ปฏิบัติดี มีความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิณผล โดยประชาชนจะร่วมกันยกย่อง และคัดเลือกตัวแทนภาคประชาชนที่มีคุณภาพเข้ามาเป็นคณะกรรมการติดตามผล เพื่อสะท้อนข้อมูลกลับไปยังเทศบาลว่าโครงการที่ดำเนินการไปนั้นมีความคุ้มค่าและสร้างความสุขให้กับคนในชุมชนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ประชาชนควรเข้าร่วมประชุมประชาคมเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการร่วมตัดสินใจพัฒนาท้องถิ่น

2) ประชาชนควรเสนอตัวเป็นอาสาสมัครหรือร่วมมือกับเทศบาลในการดำเนินงานพัฒนาชุมชน

3) ประชาชนควรได้รับประโยชน์จากบริการด้านสาธารณสุขหรือสวัสดิการสังคมที่เทศบาลจัดให้

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) ประชาชนควรมีโอกาสเพียงพอในการแสดงความคิดเห็นต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

2) ประชาชนการลงมือปฏิบัติของประชาชนมีส่วนช่วยให้โครงการพัฒนาของเทศบาลประสบความสำเร็จ

3) ประชาชนควรได้รับประโยชน์จากการเข้าถึงบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานที่เทศบาลจัดให้เพื่อได้จัดการงบประมาณอย่างโปร่งใส

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การกล่อมเกลางานการเมืองของเยาวชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเทศบาลตำบลภูคจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

2) ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมค่านิยมทางการเมืองของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเทศบาลตำบลภูคจิก อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

3) ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่อื่นๆ หรือองค์กรอื่นๆต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- เขมานันท์ ขบวนฉลาด. (2564). การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมเพื่อการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลประทัญ อำเภอบราสาท จังหวัดสุรินทร์. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 12(1), 133-142.
- ณัชชานุช พิชิตรนารัตน์. (2554). *นักการเมืองถิ่นจังหวัดเพชรบุรี*. กรุงเทพฯ: สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า.
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2562). *หลักและแนวทางการวิเคราะห์การเมืองท้องถิ่น*. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พระวุฒิชัย ภูริวฑฒโน (บริคุต) และพระครูโสภณกิตติบัณฑิต. (2565). วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นเทศบาลตำบลเวียงสา อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่*, 8(2), 273-291.
- พระสุชาติ สุชาติ (สวน). (2564). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อมาตรการควบคุมโรคโควิด-19 ในอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น. *สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ยุทธนา ปราณีต และสุพล สุษะพรหม. (2563). การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 7(10), 234-247.
- วัชรมน จันรอง. (2564). การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเล่า อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ. *วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วันชัย สังข์ประเสริฐ. (2567). การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอนิคมน้ำพอง จังหวัดระยอง. *สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุขุม นวลสกุล. (2539). *นักบริหารต้องมีชั้นเชิง : กุศโลบายในการบริหารคนอย่างมีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.

พุทธบูรณาการเพื่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสังคมออนไลน์ของประชาชน ในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

BUDDHIST INTEGRATION FOR POLITICAL INFORMATION PERCEPTION FROM SOCIAL MEDIA
AMONG PEOPLE IN MUEANG DISTRICT, NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

ณัฐพงศ์ จีบคังพลู, พระครูวิมลปทุมมานุกูล

Nuttapong Jeepkhangplu, Phrakhruwimonpathumanukul

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: Nuttapong@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสังคมออนไลน์ 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสังคมออนไลน์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) เพื่อนำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสังคมออนไลน์ การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.851 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 397 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทำการวิเคราะห์ค่าเอฟ วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ในกรณีตัวแปรอิสระตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด การวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสังคมออนไลน์ของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสังคมออนไลน์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย 3. พุทธบูรณาการเพื่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสังคมออนไลน์ของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ตามหลักสุจริต 3 ได้แก่ 1) กายสุจริต ประพฤติชอบด้วยกาย ไม่เผยแพร่ข่าวปลอมในสื่อสังคมออนไลน์ ไม่ใช้ถ้อยคำหยาบคายเมื่อแสดงความคิดเห็นในที่สาธารณะ หลีกเลี่ยงการแสดงความเห็นที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังต่อผู้อื่น 2) วาสุจริต ประพฤติชอบด้วยวาจา ตรวจสอบข้อมูลก่อนพูดหรือแชร์ข่าวสารต่อผู้อื่น ไม่พูดโกหก ไม่ใส่ร้ายป้ายสี หรือบิดเบือนความจริง 3) มโนสุจริต ประพฤติชอบด้วยใจ ไม่คิดริษยาอิจฉาหรืออยากให้อื่นเดือดร้อน พยายามคิดในแง่บวกต่อผู้อื่น พิจารณาข้อมูลข่าวสารอย่างรอบคอบก่อนเชื่อหรือตัดสินใจ

คำสำคัญ: พุทธบูรณาการ; การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง; สื่อสังคมออนไลน์

Abstract

This research aims to: 1) study the level of political information awareness from social media; 2) compare public opinion on political information awareness from social media, categorized by personal factors; and 3) propose a Buddhist integration for political information awareness from social media. The research employs a mixed-methods approach, combining quantitative research using a questionnaire with a reliability coefficient of 0.851, a sample population of 397 people, and statistical analyses including frequency, percentage, mean, standard deviation, F-test, and one-way ANOVA (for three or more independent variables, pairwise comparisons of means using the least significant difference method). Qualitative research involved interviews with nine key informants. The results showed that: 1. The overall level of political information awareness from social media among the population in Mueang District, Nakhon Ratchasima Province, was moderate. 2. A comparison of public opinion on political information awareness from social media, categorized by personal factors, revealed no significant differences in opinions among those with different genders, ages, education levels, monthly incomes, and occupations, thus rejecting the research hypothesis. 3. A Buddhist integration for political information awareness from social media among the population in Mueang District, Nakhon Ratchasima Province, based on the Three Principles of Integrity, was proposed. This includes: 1) Physical Integrity (acting rightly with the body), 2) Right conduct (acting rightly with the body), and 3) Proposing a Buddhist integration for political information awareness from social media. 1) Do not spread fake news on social media. Do not use abusive language when commenting in public. Avoid making comments that incite hatred towards others. 2) Speak truthfully and behave properly with your words. Verify information before speaking or sharing news with others. Do not lie, slander, or distort the truth. 3) Think truthfully and behave properly with your heart. Do not harbor jealousy or wish harm to others. Try to think positively towards others. Carefully consider information before believing or making a decision.

Keywords: Buddhist Integration; Political news consumption; social media

บทนำ

ในภาวะสังคมปัจจุบันประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่ยุคสารสนเทศอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้เข้ามามีบทบาทต่อประชาชนในการใช้เป็นเครื่องมือในการเข้าถึงข้อมูลและการติดต่อสื่อสาร สื่อดิจิทัล อันได้แก่ ดิจิทัลมีเดีย โซเชียลมีเดียหรือสื่อสังคมออนไลน์ จัดว่าเป็นสื่อใหม่ มีอิทธิพล

มากขึ้นเรื่อย ๆ ต่อการรับรู้ ทักษะคติ และพฤติกรรมของคนในสังคม ความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้สื่อใหม่สามารถ เข้าถึงผู้รับสารได้อย่างสะดวก รวดเร็วฉับไวผ่านทางอินเทอร์เน็ต (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2565) การนำเสนอข่าวสารต่าง ๆ มากขึ้น ทุก ๆ ช่องทางนอกจากจะนำเสนอข่าวสารทางการเมืองแล้ว ยังสร้าง ให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ เพราะสื่อช่องทางต่าง ๆ ทั้งสื่อมวลชน เช่น โทรทัศน์หนังสือพิมพ์สื่อออนไลน์ที่นอกจากจะให้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองนั้น ยังเป็นช่องทาง ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ผ่านการรวมพลบนหน้าจอออนไลน์อีกด้วย ซึ่งสื่อต่างๆ เหล่านี้มี บทบาทในการให้ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้รวมถึงข้อเสนอแนะต่าง ๆ มุมมองแก่ประชาชนผู้รับสาร การเปิดรับสื่อเป็นเช่นไร ก็จะส่งผลให้ความรู้รวมไปถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองก็มีเช่นนั้น เมื่อ ประชาชนผู้รับข้อมูลข่าวสารมีการเปิดรับข่าวสารที่มากขึ้นจากหลากหลายช่องทาง จากการรับข่าวสารทางการเมือง จึงทำให้เกิดเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชน ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีการระบุดึงเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า เป็นการส่งเสริมให้ระบบการเมืองเป็นระบบที่สมบูรณ์แบบ ซึ่งกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ เกิดขึ้นในประเทศไทยมีทั้งการสนับสนุน และคัดค้าน โดยกระทำภายใต้กฎหมายและระบบการ ปกครองแบบประชาธิปไตย โดยการเมืองในประเทศไทยมีการมีส่วนร่วมทางการเมืองเกิดขึ้นมากมาย หลายรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองถือเป็นกระบวนการที่ทำให้ประชาชนรับรู้และเข้าใจในระบบ การเมืองการปกครองโดยกระบวนการของการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นแท้จริงคือการแสดงออกซึ่งกิจกรรมทางการเมืองของบุคคลในสังคม ซึ่งกิจกรรมที่เกิดขึ้นในกระบวนการการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในสังคมการเมืองรวมถึงความสัมพันธ์ระหว่าง ประชาชนกับรัฐบาลด้วย เช่นกันและนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่ประชาชนต้องการ การมีส่วนร่วม ทางการเมืองของประชาชนในระบบประชาธิปไตยนั้นสามารถกระทำได้ในทางสนับสนุนและ คัดค้านรัฐบาล ซึ่งเป็นการแสดงออกที่เป็นอิสระจากการควบคุมหรือกำกับของรัฐบาล นอกจากนี้การ แสดงออกทางการเมืองของประชาชนในระบบประชาธิปไตยอาจมีอิทธิพลรวมถึงส่งผลกระทบต่อ เสถียรภาพของรัฐบาล ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลได้เช่นกัน (ทรงยุทธ ต้นวัน, 2552)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา “พุทธบูรณาการเพื่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสังคมออนไลน์ของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา” เนื่องจากในปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์เข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมากต่อการเมืองในระบบประชาธิปไตยที่ทำให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น เพราะจะได้รับการกระตุ้นจากการโต้ตอบความคิดเห็น และการรับรู้ถึงมุมมองทางการเมืองที่แตกต่างจากตนเอง ซึ่งการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อออนไลน์นั้นทำให้มีการยกระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนขึ้นมาเป็นอย่างมาก โดยอาจเริ่มจากการแสดง การเปิดรับสื่อ การวิเคราะห์สื่อ การเข้าใจสื่อ การประเมินค่า และการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ ทั้งนี้ ผู้วิจัยมีความตั้งใจที่จะศึกษาภายใต้กรอบแนวคิด พุทธบูรณาการ โดยเฉพาะการนำหลัก สุจริตธรรม 3 ได้แก่ 1.กายสุจริต (การใช้พฤติกรรมอย่างเหมาะสมในการแสดงออกทางการเมือง), 2.วาจาสุจริต (การแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ ไม่กล่าวเท็จ ไม่ใช้วาจาก้าวร้าว), และ 3.มโนสุจริต (การมีเจตนาบริสุทธิ์ เปิดใจรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง) มาเป็นแนวทางในการพิจารณาพฤติกรรมการรับรู้ข่าวสาร

ของประชาชนผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ผู้วิจัยจึงต้องการค้นหาคำตอบของประชาชนในเขตอำเภอเมือง ว่ามีความรู้ ความเข้าใจต่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสังคมออนไลน์อย่างไร ภายใต้แนวทางที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรมที่เน้นจริยธรรม ความถูกต้อง และการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสังคมออนไลน์ของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
- 2) เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสังคมออนไลน์ของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
- 3) เพื่อนำเสนอพหุพจนานุกรมเพื่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสังคมออนไลน์ของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจจากแบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 45,848 คน (กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย, 2568)

2.2 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้สูตร (Yamane, T., 1973) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 397 คน

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน โดยแบ่งเป็นกลุ่ม จำนวน 4 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป กลุ่มที่ 2 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 3 ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการ จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 4 ประชาชนจำนวน 2 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ (เรียงลำดับจากน้อยที่สุดจนถึงมากที่สุด) จากนั้นส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 รูปหรือคน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) พิจารณาจากค่า IOC มากกว่า 0.60 ขึ้นไป จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียง จำนวน 30 ชุด เพื่อทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์

ความเชื่อมั่น 0.851 แสดงให้เห็นว่า แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูงสามารถนำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างจริงได้

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยเกณฑ์ในการคัดเลือกคือเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาการที่เกี่ยวข้องหรือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ตรง จำนวน 9 รูปหรือคน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ดำเนินการโดยผู้วิจัยลงพื้นที่ภาคสนาม จำนวน 397 คน ภายหลังจากได้รับอนุญาตอย่างเป็นทางการจากหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา แบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมีความสมบูรณ์ครบถ้วน 100% และผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้เข้าสู่กระบวนการประมวลผลและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์

4.2 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างตามวัตถุประสงค์ การเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยยื่นหนังสือขอความอนุเคราะห์ ประสานวันเวลา สถานที่ และเตรียมอุปกรณ์บันทึกข้อมูลและขั้นการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคย ชี้แจงวัตถุประสงค์ ขออนุญาตบันทึกเสียง พร้อมทั้งรับรองการเก็บข้อมูลเป็นความลับตามความสมัครใจของผู้ให้สัมภาษณ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อบรรยายคุณลักษณะของข้อมูล สำหรับการทดสอบสมมติฐานจะใช้สถิติเชิงอนุมานด้วยวิธีการวิเคราะห์การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรอิสระสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรอิสระตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบมีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.)

5.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Statics)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ระดับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสังคมออนไลน์ของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม ดังตารางที่ 1

(n=397)

การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสังคมออนไลน์ของประชาชนใน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1) ด้านการเปิดรับสื่อ	3.42	0.58	ปานกลาง
2) ด้านการวิเคราะห์สื่อ	3.55	0.66	มาก
3) ด้านการเข้าใจสื่อ	3.35	0.53	ปานกลาง
4) ด้านการประเมินค่า	3.47	0.57	ปานกลาง
5) ด้านการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์	3.49	0.52	ปานกลาง
โดยภาพรวม	3.46	0.59	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสังคมออนไลน์ของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.46$, S.D.=0.39) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการวิเคราะห์สื่อ ($\bar{x} = 3.55$, S.D.=0.76) รองลงมาคือ ด้านการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ ($\bar{x} = 3.49$, S.D.=0.46) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเข้าใจสื่อ ($\bar{x} = 3.35$, S.D.=0.53) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสังคมออนไลน์ของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่	t	F	Sig.	ผลการศึกษา	
				ยอมรับ	ปฏิเสธ
สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสังคมออนไลน์ของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน	-	1.267	0.273	-	✓
สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสังคมออนไลน์ของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกัน	-	1.122	0.278	-	✓
สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสังคมออนไลน์ของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน	-	0.855	0.426	-	✓
สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสังคมออนไลน์ของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน	-	0.762	0.348	-	✓
สมมติฐานที่ 5 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสังคมออนไลน์ของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกัน	-	1.126	0.224	-	✓

จากตารางที่ 2 พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสังคมออนไลน์ของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พุทธบูรณาการเพื่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสังคมออนไลน์ของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ตามหลักสุจริต 3 ได้แก่ 1) กายสุจริต ประพฤติชอบด้วยกาย ไม่เผยแพร่ข่าวปลอมในสื่อสังคมออนไลน์ ไม่ใช้อยู่คำหาบายคายเมื่อแสดงความคิดเห็นในที่สาธารณะ หลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังต่อผู้อื่น 2) วาสุจริต ประพฤติชอบด้วยวาจา ตรวจสอบข้อมูลก่อนพูดหรือแชร์ข่าวสารต่อผู้อื่น ไม่พูดโกหก ไม่ใส่ร้ายป้ายสี หรือบิดเบือนความจริง 3) มโนสุจริต ประพฤติชอบด้วยใจ ไม่คิดริษยาอิจฉาหรืออยากให้ผู้อื่นเดือดร้อน พยายามคิดในแง่บวกต่อผู้อื่น พิจารณาข้อมูลข่าวสารอย่างรอบคอบก่อนเชื่อหรือตัดสินใจ

อภิปรายผลการวิจัย

1) ระดับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสังคมออนไลน์ของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ระดับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสังคมออนไลน์ของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการวิเคราะห์สื่อ ที่เป็นเช่นนี้เพราะ จากข้อมูลทางการเมืองในสื่อออนไลน์มีทั้งข้อมูลจริงและข้อมูลบิดเบือน ผู้รับสารจึงจำเป็นต้องใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์เพื่อแยกแยะความถูกต้อง เช่น การพิจารณาแหล่งที่มา ความน่าเชื่อถือของเนื้อหา และเจตนาของผู้เผยแพร่ เหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในสังคมไทย ทำให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะการวิเคราะห์ด้วยตนเอง จากการติดตามข่าวสารและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในสังคมออนไลน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระชินกร สุจิตโต (ทองดี), 2564) ได้วิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการสื่อสารทางการเมืองสำหรับประชาชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการสื่อสารทางการเมือง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านส่วนใหญ่ อยู่ในระดับมาก ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ (แพรวพรรณ ปานนุช, 2562) ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับสื่อสังคม และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี” ผลการวิจัยพบว่า การติดตามข้อมูลข่าวสารสถานการณ์ทั่ว ๆ ไปด้านการเมืองการมีส่วนร่วมทางการเมืองในพื้นที่ออนไลน์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมด้านข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารมากที่สุด สำหรับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในพื้นที่ออฟไลน์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางโดยมีส่วนร่วมด้าน กิจกรรมทางการเมืองมากที่สุด

2) ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสังคมออนไลน์ของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ต่อเดือน และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสังคมออนไลน์ของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ปัจจุบันประชาชนทุกกลุ่มไม่ว่าจะมีเพศ อายุ หรือรายได้แตกต่างกัน สามารถเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์ได้ใกล้เคียงกัน ผ่านสมาร์

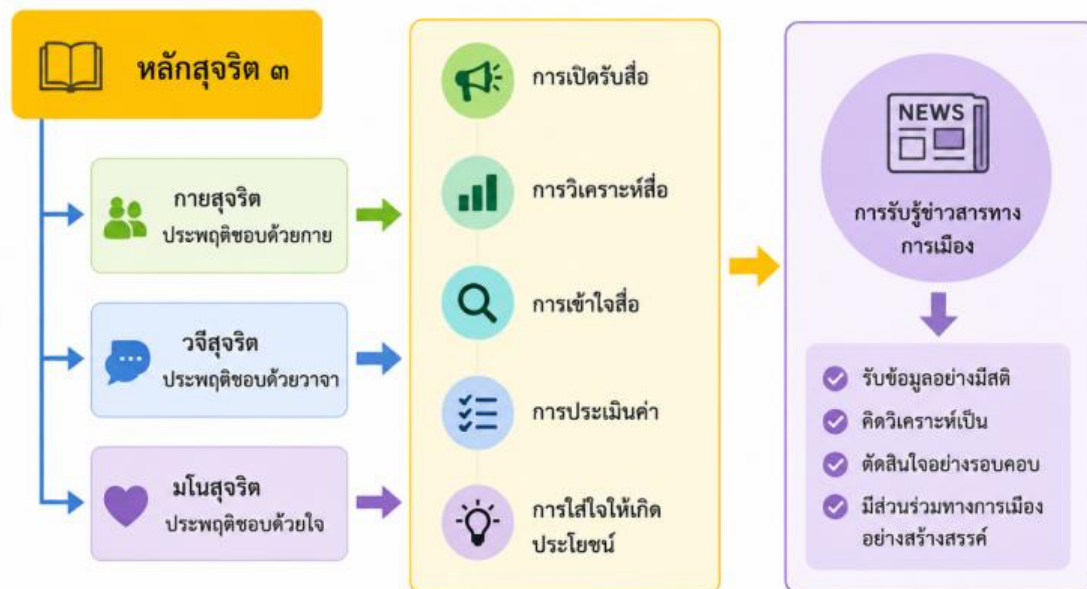
โพนและอินเทอร์เน็ต ทำให้โอกาสในการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ประชาชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการใช้สื่อที่ไม่แตกต่างกันมาก เช่น การเลื่อนดูฟีด การรับข่าวจากการแชร์ หรือการติดตามเพจข่าว ส่งผลให้รูปแบบการรับรู้ข่าวสารมีลักษณะคล้ายคลึงกันในทุกกลุ่มตัวอย่าง สอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระสัมฤทธิ์ ปริบุญโน (ปจฺโส), 2566) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทสื่อออนไลน์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของสื่อออนไลน์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ประชาชนที่มี เพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อบทบาทของสื่อออนไลน์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3) พุทธบูรณาการเพื่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสังคมออนไลน์ของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

พุทธบูรณาการเพื่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสังคมออนไลน์ของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยหลักสุจริต 3 ประกอบด้วย กายสุจริต ประพฤติชอบด้วยกาย วาจาสุจริต ประพฤติชอบด้วยวาจา มโนสุจริต ประพฤติชอบด้วยใจ เป็นหลักธรรมที่มุ่งเน้นการประพฤติความดีและความซื่อสัตย์สุจริตของมนุษย์ใน 3 ทางหลัก คือ ทางกาย ทางวาจา และทางใจ เพื่อให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสมและไม่เบียดเบียนผู้อื่น ซึ่งส่งเสริมการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสังคมออนไลน์ของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา สอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระครูศรีธรรมวิเทศ (ประเสริฐ ปญฺเภาโส), 2564) ได้วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปในอำเภอเมือง จังหวัดชุมพร” ผลการวิจัยพบว่า หลักสุจริต 3 ข่าวสารการเลือกตั้งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ประชาชนออกไปเลือกตั้งหรือไม่ จะต้องให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ด้านการไปเลือกตั้ง ตามหลักสุจริต 3 โดยการให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งต้องมีวาจาสุจริตในการรณรงค์การเลือกตั้ง ไม่เอนเอียงฝ่ายใด สร้างวินัยประชาธิปไตยให้กับประชาชนในท้องถิ่น ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่ม/สมาคม องค์กรทางการเมือง ต้องลงพื้นที่ให้ความรู้ให้กับประชาชน ชาวบ้านได้รับรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง และการเป็นสมาชิกมีสิทธิอย่างไรบ้าง ด้านการวิพากษ์วิจารณ์ต่อการดำเนินการของพรรคการเมือง ก่อนการเลือกตั้งหรือ หลังเลือกตั้งก็ดี ควรมีสติในการวิพากษ์วิจารณ์ด้วยถ้อยทีถ้อยอาศัย ประชาชนจะวิจารณ์พรรค การเมืองในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งประชาชนจะพิจารณาคุณสมบัติของผู้สมัคร ด้านการสนับสนุนพรรคการเมือง ด้วยความศรัทธาและความเชื่อมั่นต่อพรรค การเมืองนั้นๆ หรือนักการเมือง สอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระอัมมรรูป อธิสรธมฺโม (สราญตระกูลไพร), 2564) ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาคติทางการเมืองของพระสงฆ์ไทย” ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับคติทางการเมืองของพระสงฆ์ไทย ตามหลักสุจริต 3 พบว่า 1) ด้านกายสุจริต พบว่า พระสงฆ์ควรใช้หลักธรรมกายสุจริต โดยการประพฤติตนให้มีความเหมาะสม มีการปฏิบัติธรรมเป็นแนวทางหลักเพื่อการป้องกันการดำเนินการตามหลักธรรมจะสร้างความเชื่อมั่นและความเป็นธรรมในสังคมที่อาศัยอยู่ คือการไม่ทำลายชีวิตและเบียดเบียนผู้อื่น การไม่ถือเอาสิ่งของของที่เจ้าของไม่ได้ให้แก่ตน 2) ด้านวาจาสุจริต พบว่า พระสงฆ์ไทยต้องประพฤติชอบด้วยวาจา โดยไม่เคยพูดเท็จ เว้นจากพูดส่อเสียด เว้นจากพูดคำหยาบ เว้นจากพูดเพ้อเจ้อ โดยไม่ได้คิดร้ายให้ใครใน

การถูก กระทำดังกล่าว ยึดมั่นในหลักพระธรรมวินัยเหนือกฎหมาย 3) ด้านมโนสุจริต พบว่า พระสงฆ์ไทยควร มีความประพฤติด้วยมโนสุจริตหรือการประพฤติชอบด้วยใจ คือไม่โลภอยากได้ของเขา ไม่พยาบาทปองร้ายเขา ถึงแม้จะถูกกระทำและถูกต้องข้อหาที่ร้ายแรง และยังปฏิบัติตนอยู่ตามคลองธรรม ซึ่งการฝึกทำจิตใจให้บริสุทธิ์ (ปัญญา) ที่มาจากมโนกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระมานะ อภิวิฑฒโน (ยีนยง), 2566) ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ในตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์หลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในตำบล บางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี สรุปได้ดังนี้ 1) ด้านกายสุจริต พบว่า นักการเมืองท้องถิ่น จะต้องทำสิ่งที่ที่ติงามถูกต้อง ควรให้ความช่วยเหลือประชาชนด้วยการให้สิ่งที่ประชาชนขาดแคลน เพื่อเยียวยาความเดือดร้อน ให้ความรู้ ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ และมีความเสียสละทุ่มเททำงานเพื่อประชาชนในท้องถิ่น 2) ด้านวจีสุจริต พบว่า นักการเมืองท้องถิ่นจะต้องทำสิ่งที่ที่ติงามถูกต้อง ควรรักษาคำมั่นสัญญาที่ได้ให้ไว้กับประชาชน และสามารถทำในสิ่งพูดไว้กับประชาชนได้ จึงจะได้รับความเคารพนับถือ ความเลื่อมใสศรัทธาจากประชาชน 3) ด้านมโนสุจริต พบว่า นักการเมืองท้องถิ่นควรมีความเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม มีความปรารถนาดีมุ่งมั่นตั้งใจทุ่มเทในการทำงาน ทำหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความซื่อสัตย์สุจริต อย่างเต็มความสามารถ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนในท้องถิ่นและสังคมต่อไป

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการเพื่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสังคมออนไลน์ของประชาชนในอำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา” สรุปได้ว่า การบูรณาการหลักสุจริต 3 ได้แก่ กาย

สุจริต วิจสุจริต และมนสุจริต สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองอย่างมีคุณภาพ โดย กายสุจริต เน้นการใช้สื่ออย่างรับผิดชอบ ไม่เผยแพร่หรือสนับสนุนข่าวปลอมและเนื้อหาที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง วิจสุจริต เน้นการสื่อสารด้วยความจริง สุภาพ มีเหตุผล และเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง รวมทั้งตรวจสอบข้อมูลก่อนเผยแพร่ และ มโนสุจริต เน้นการเปิดรับข้อมูลอย่างเป็นกลาง ใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ และไม่ตกอยู่ภายใต้อคติหรือการชักจูง ขณะเดียวกัน การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ควรประกอบด้วย การเปิดรับสื่อ การวิเคราะห์สื่อ การเข้าใจสื่อ การประเมินค่า และการใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ กล่าวคือ เปิดรับข้อมูลจากหลากหลายแหล่ง วิเคราะห์และตรวจสอบความน่าเชื่อถือ เข้าใจเนื้อหาและบริบท ประเมินผลกระทบของข้อมูล และนำข้อมูลไปใช้ประกอบการตัดสินใจหรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ อันจะนำไปสู่ การเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ มีความรับผิดชอบ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมประชาธิปไตยอย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) ภาครัฐควรกำหนดนโยบายพัฒนาทักษะการวิเคราะห์ข่าวสารทางการเมืองให้ประชาชนอย่างเป็นระบบ ผ่านหลักสูตรและการอบรม เพื่อให้สามารถแยกแยะข้อมูลจริงและเท็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) ภาครัฐควรสนับสนุนการจัดตั้งกลไกตรวจสอบข่าวในระดับพื้นที่ เพื่อช่วยคัดกรองข้อมูลที่เป็นบิดเบือน และสร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชนในการรับข่าวสาร
- 3) ภาครัฐควรกำกับดูแลสื่อสังคมออนไลน์ มีความร่วมมือกับแพลตฟอร์มต่าง ๆ ในการควบคุมการเผยแพร่ข่าวปลอม และส่งเสริมเนื้อหาที่ถูกต้องและสร้างสรรค์

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

- 1) ประชาชนควรใช้วิจารณญาณในการรับข่าวสาร ตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูลก่อนเชื่อหรือแชร์ และพิจารณาความน่าเชื่อถือของเนื้อหา ป้องกันการเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง
- 2) ประชาชนควรแสดงความคิดเห็นทางการเมืองบนสื่อออนไลน์ด้วยข้อมูลและเหตุผล หลีกเลี่ยงการใช้อารมณ์หรือถ้อยคำรุนแรง เพื่อสร้างบรรยากาศการสื่อสารที่สร้างสรรค์
- 3) สถานศึกษาและหน่วยงานท้องถิ่นควรจัดกิจกรรม เช่น การอบรมหรือเวทีเสวนา เพื่อพัฒนาทักษะการวิเคราะห์ข่าวและการใช้สื่ออย่างเหมาะสมในชีวิตประจำวัน

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสุจริต 3 กับระดับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสังคมออนไลน์ของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
- 2) ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจทางการเมืองจากสื่อสังคมออนไลน์ของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

3) ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่องพุทธบูรณาการเพื่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองจากสื่อสังคมออนไลน์ของประชาชนในอำเภอ หรือจังหวัดอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2568). สถิติประชากรทางการทะเบียนราษฎร ปี 2568. สืบค้น 10 มกราคม 2568, จาก <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMONTH/statmonth/#/displayData>
- ทรงยุทธ ตันวัน. (2552). ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชน ความรู้ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลตำบลโคก อำเภอฟังโคน จังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนสังคมและสิ่งแวดล้อม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พระครูศรีธรรมวิเทศ (ประเสริฐ ปญฺโญโส). (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปในอำเภอเมือง จังหวัดชุมพร. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระชินกร สุจิตโต (ทองดี). (2564). การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการสื่อสารทางการเมืองสำหรับประชาชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมานะ อภิวิฑฒโน (เย็นยง). (2566). การประยุกต์หลักสุจริตธรรมเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นในตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสัมฤทธิ์ ปริบุญโญ (บุญโส). (2566). บทบาทสื่อออนไลน์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนในอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระอัครรัฐ อิศสรธมโม (สราญตระกูลไพร). (2564). ศึกษาคติทางการเมืองของพระสงฆ์ไทย. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- แพรวพรรณ ปานนุช. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับสื่อสังคม (Social Media) และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารวิทยาการจัดการ, 6(1), 158–173.
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2565). ช่องทางการรับรู้ข่าวสาร. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.

การเสริมสร้างพุทธจริยธรรมเพื่อการควบคุมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางนครราชสีมา

ENHANCING BUDDHIST ETHICS FOR INMATE CONTROLLING OF NAKHON RATCHASIMA
CENTRAL PRISON

อารุณ ฤาเดช, พระครูอุดมกิจจานุกูล

Arun Rudet, Phrakruudomkitjanukul

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: Arun@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับการควบคุมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางนครราชสีมา 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักพรหมวิหาร 4 กับการควบคุมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางนครราชสีมา และ 3) เพื่อนำเสนอการเสริมสร้างพุทธจริยธรรมเพื่อการควบคุมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางนครราชสีมา การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.954 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน การวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการควบคุมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักพรหมวิหาร 4 กับการควบคุมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางนครราชสีมา พบว่า หลักพรหมวิหาร 4 โดยภาพรวม กับจริยธรรมเพื่อการควบคุมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางนครราชสีมา โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง ($R=0.763^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 3. การเสริมสร้างพุทธจริยธรรมเพื่อการควบคุมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางนครราชสีมาหลักพรหมวิหาร 4 เป็นการมุ่งเน้นการเสริมสร้างความมั่นคงทางกายภาพ ด้วยการใช้เทคโนโลยีตรวจค้นขั้นสูงสำหรับสิ่งของต้องห้ามและยานพาหนะ ควบคู่กับการยกระดับ ระบบข่าวกรองเชิงรุก เพื่อป้องกันเหตุร้ายและการหลบหนีอย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินงานควบคุมต้องตั้งอยู่บนหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อสร้างความเป็นธรรม ลดความตึงเครียด และใช้เมตตาธรรมเป็นรากฐานในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง เจ้าหน้าที่ควรได้รับการสนับสนุนทรัพยากร บุคลากร และการฝึกอบรมอย่างเพียงพอเพื่อลดภาระงานและความเหนื่อยล้าทางอารมณ์ ขณะที่ผู้บริหารต้องสร้างระบบการตัดสินใจที่โปร่งใสและเป็นกลาง ตามหลักอุเบกขา เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับทุกภาคส่วน

คำสำคัญ: พุทธจริยธรรม; การควบคุม; เรือนจำกลางนครราชสีมา

Abstract

This research aims to: 1) study the level of inmate control at Nakhon Ratchasima Central Prison; 2) study the relationship between the Four Sublime States of Mind (Brahma Vihara 4) and inmate control at Nakhon Ratchasima Central Prison; and 3) propose ways to enhance Buddhist ethics for inmate control at Nakhon Ratchasima Central Prison. The research employs a mixed-methods approach, combining quantitative research using a questionnaire with a reliability coefficient of 0.954, a sample population of 100 people, and qualitative research through interviews with 9 key informants. The results showed that: 1. The overall level of inmate control at Nakhon Ratchasima Central Prison is high. 2. The relationship between the Four Sublime States of Mind (Brahma Vihara 4) and inmate control at Nakhon Ratchasima Central Prison was found to have a positive correlation with the ethics for inmate control. The level of correlation is moderate ($R=0.763^{**}$), statistically significant at the 0.01 level, therefore the research hypothesis is accepted. 3. Strengthening Buddhist ethics for inmate control at Nakhon Ratchasima Central Prison, based on the Four Sublime States of Mind (Brahma Vihara 4), focuses on enhancing physical security by using advanced search technology for prohibited items and vehicles, coupled with upgrading proactive intelligence systems to effectively prevent incidents and escapes. Control operations must be based on the Four Sublime States of Mind to create fairness, reduce tension, and use compassion as the foundation for inmate rehabilitation. Staff should receive adequate resources, personnel, and training to reduce workload and emotional fatigue, while management must create a transparent and impartial decision-making system based on the principle of equanimity (Upekkha) to build trust among all stakeholders.

Keywords: Buddhist ethics; Control; Nakhon Ratchasima Central Prison.

บทนำ

การดำเนินการทางวินัยต่อผู้ต้องขังที่ฝ่าฝืนระเบียบวินัยของเรือนจำกลางนครราชสีมาซึ่ง ปัจจุบันมีผู้ต้องขังในเรือนจำกลางนครราชสีมา มีทั้งหมด 3,536 คน แบ่งเป็นชาย 3,107 คน ผู้ต้องขังหญิง จำนวน 429 คน การดำเนินการทางวินัยเป็นการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 หมวดที่ 7 (วินัยและบทลงโทษ) และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินการทางวินัย ต่อผู้ต้องขังมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ต้องขังมีระเบียบวินัย ประพฤติตนอยู่ในกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ โดยผู้ต้องขังกระทำผิดระเบียบวินัยภายในเรือนจำกลางนครราชสีมา คือ ผู้ต้องขังประพฤติผิดระเบียบการเยี่ยม พยายามหลบหนี หรือหลบหนีไปแล้วได้ตัวคืนมา นำเข้าหรือมีสิ่งของต้องห้ามไว้ในเรือนจำ นำสิ่งของซึ่งมิใช่ของตนออกจากเรือนจำโดยมิได้รับอนุญาต ทำให้

ทรัพย์สินของหลวงเสียหายโดยประมาท กระทำการให้เกิดเหตุโดยติดขัดในงานของผู้ต้องขังอื่นโดยประมาท กระทำให้ทรัพย์สินของหลวงหรือกระทำให้เกิดเหตุติดขัดในงานของผู้ต้องขังอื่นโดยเจตนา แต่ไม่เกิดผลเสียหายร้ายแรง กระทำการให้เกิดเหตุติดขัดในงานของผู้ต้องขังอื่นโดยเจตนา แต่ไม่เกิดผลเสียหายร้ายแรง กระด้างกระเดื่องต่อคำสั่งของผู้บังคับบัญชาต่ำกว่าพัตติลงมา กระด้างกระเดื่องต่อเจ้า พนักงานซึ่งมีอำนาจบังคับบัญชาเรือนจำตั้งแต่พัตติขึ้นไป ก่อการวิวาทขึ้นกับผู้ต้องขังอื่นแต่ไม่ถึงมีเหตุร้ายแรง ก่อการวิวาทกับผู้ต้องขังอื่นในขณะทำงาน วิวาทกับผู้ต้องขังอื่น ตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป ก่อการวิวาทกับผู้ต้องขังอื่นเนื่องๆ ก่อการวุ่นวายแต่ไม่ร้ายแรง เป็นเจ้ามือเล่นการพนันหรือสมคบกับผู้ต้องขังอื่นเล่นการพนันตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป เล่นการพนัน ต้มสุรา สูบกัญชาฝิ่นหรือเสพของเมาอย่างอื่น ต้มสุราสูบกัญชาฝิ่นหรือเสพของเมาอย่างอื่นตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป มีของต้องห้ามในจำพวกที่เป็นอุปกรณ์ในการหลบหนี ละทิ้งหรือเพิกเฉยต่องานอันเป็นหน้าที่ จงใจหลีกเลี่ยงการทำงาน พยายาม หรือทำร้ายร่างกายเจ้าพนักงาน จงใจขัดคำสั่งผู้บังคับบัญชาซึ่งหน้า ขัดคำสั่งผู้บังคับบัญชาซึ่งหน้า สมคบกับผู้ต้องขังอื่นก่อความไม่สงบเรียบร้อยขึ้น จงใจก่อความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือกิจการของเรือนจำและได้เกิดความเสียหายนั้น (กรมราชทัณฑ์, 2568)

จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า การกระทำผิดของผู้ต้องขังเกิดจากขาดการขัดเกลา และความอบอุ่นจากครอบครัว จากกลุ่มเพื่อน จากความคึกคะนอง การไม่ได้รับความไว้วางใจจาก สังคม การอาศัยอยู่ในแหล่งเสื่อมโทรม และยาเสพติด ครอบครัวมีรายได้น้อย อีกทั้งผู้ต้องขังมี การศึกษาต่ำ และผู้ต้องขังคดียาเสพติดที่กลับมากระทำผิดซ้ำ เกิดจากไปรวมกลุ่มสร้างเครือข่ายใน เรือนจำ แลกเปลี่ยน สร้างเครือข่ายภายในเรือนจำ เมื่อออกจากเรือนจำจะกลับไปเพื่อนกลุ่มเดิมที่เคยมีความสัมพันธ์หรือเพื่อนในเรือนจำแนะนำต่อกัน ขยายเครือข่ายจนติดคุกซ้ำอีก สาเหตุเกิดจาก ปัญหาครอบครัว หางานทำไม่ได้ จึงหันไปค้ายาเสพติด ไม่เกรงกลัวการติดคุก จากสภาพปัญหา ดังกล่าว จะเห็นว่าปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องการส่งเสริมจริยธรรมของเยาวชน เช่น สภาพแวดล้อมทางสังคม ชุมชน ครอบครัว และตัวเยาวชน การปลูกฝังทักษะชีวิตในการสั่งสอน และปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฝึกอบรมผู้ต้องขังโดยจัดให้มีการเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรม พัฒนาคุณภาพ ห่วงไกลยาเสพติด ปัจจัยดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่าหลักธรรม พรหมวิหาร 4 หรือพรหมวิหารธรรม เป็นหลักธรรมประจำใจเพื่อให้ตนดำรงชีวิตได้อย่างประเสริฐและบริสุทธิ์เฉกเช่นพรหม เป็นแนวธรรมปฏิบัติของผู้ที่ปกครอง และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ประกอบด้วยหลักปฏิบัติ 4 ประการ ได้แก่ 1. เมตตา มีความปรารถนาดีมอบให้ผู้อื่น 2. กรุณา มีความสงสาร 3. มุทิตา มีความปิติยินดีเมื่อเห็นผู้อื่นได้ดี 4. อุเบกขา มีความวางใจเป็นกลาง ซึ่งเป็นหลักธรรม ที่จะเสริมสร้างพุทธจริยธรรมเพื่อการควบคุมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางนครราชสีมา

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา การเสริมสร้างพุทธจริยธรรมเพื่อการควบคุมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางนครราชสีมา ทเพื่อให้ผู้ต้องขังมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการ พัฒนاتนเอง ครอบครัว สังคม และช่วยแก้ปัญหาให้ผู้ต้องขังที่ จะได้กลับตัวกลับใจเป็นคนดี ตลอดจนเป็นแนวทางไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข และสารเสพติด ให้ผู้ต้องขังได้เป็นคุณค่าของ ชีวิตที่มีคุณภาพ ที่จะช่วยสร้างความ

เจริญรุ่งเรือง ความมั่นคงให้กับประเทศชาติได้ แนวทางการเสริมสร้างพุทธจริยธรรมจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะใช้ในการควบคุมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางนครราชสีมาได้ดี

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาระดับการควบคุมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางนครราชสีมา
- 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักพรหมวิหาร 4 กับการควบคุมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางนครราชสีมา
- 3) เพื่อนำเสนอการเสริมสร้างพุทธจริยธรรมเพื่อการควบคุมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจจากแบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เจ้าพนักงานเรือนจำกลางนครราชสีมา จำนวน 132 คน (เรือนจำกลางนครราชสีมา, 2568)

2.2 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้สูตร (Yamane, T., 1973) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน โดยแบ่งเป็นกลุ่ม จำนวน 3 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป กลุ่มที่ 2 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 3 ผู้บริหารและเจ้าพนักงานเรือนจำ จำนวน 4 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ (เรียงลำดับจากน้อยที่สุดจนถึงมากที่สุด) จากนั้นส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 รูปหรือคน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) พิจารณาจากค่า IOC มากกว่า 0.60 ขึ้นไป จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียง จำนวน 30 ชุด เพื่อทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น 0.954 แสดงให้เห็นว่า แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูงสามารถนำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างจริงได้

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยเกณฑ์ในการคัดเลือกคือเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาการที่เกี่ยวข้องหรือเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ตรง จำนวน 9 รูปหรือคน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ดำเนินการโดยผู้วิจัยลงพื้นที่ภาคสนาม จำนวน 100 คน ภายหลังจากได้รับอนุญาตอย่างเป็นทางการจากหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา แบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมีความสมบูรณ์ครบถ้วน 100% และผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้เข้าสู่กระบวนการประมวลผลและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์

4.2 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 รูปหรือคน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างตามวัตถุประสงค์ การเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยยื่นหนังสือขอความอนุเคราะห์ ประสานวันเวลา สถานที่ และเตรียมอุปกรณ์บันทึกข้อมูลและขั้นการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคย ชี้แจงวัตถุประสงค์ ขออนุญาตบันทึกเสียง พร้อมทั้งรับรองการเก็บข้อมูลเป็นความลับตามความสมัครใจของผู้ให้สัมภาษณ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อบรรยายคุณลักษณะของข้อมูล สำหรับการทดสอบสมมติฐานจะใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐานค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยทั่วไปนิยมใช้สัญลักษณ์ (r) แทนสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของกลุ่มการบอกระดับหรือขนาดของความสัมพันธ์จะใช้ตัวเลขของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

5.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Statics)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ระดับการควบคุมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางนครราชสีมา โดยภาพรวม ดังตารางที่ 1 (n=100)

การควบคุมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางนครราชสีมา	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1) ด้านการป้องกันผู้ต้องขังหลบหนีและการปฏิบัติกรณีผู้ต้องขังหลบหนี	4.20	0.56	มาก
2) ด้านการป้องกันผู้ต้องขังเสียชีวิตและการปฏิบัติกรณีผู้ต้องขังเสียชีวิต	4.03	0.63	มาก
3) ด้านการป้องกันสิ่งของต้องห้าม/สิ่งของไม่อนุญาต	4.39	0.56	มาก
4) ด้านการป้องกันการก่อเหตุร้ายและวินาศกร	4.16	0.64	มาก
5) ด้านการควบคุมผู้ต้องขังป่วยที่โรงพยาบาล	4.25	0.63	มาก
6) ด้านการควบคุมยานพาหนะเข้าออกบริเวณพื้นที่ของเรือนจำ	4.26	0.49	มาก
7) ด้านการปฏิบัติหน้าที่ประจำวันของเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำ	4.12	0.64	มาก
รวมเฉลี่ย	4.20	0.45	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการปฏิบัติต่อการควบคุมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางนครราชสีมา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, $S.D. = 0.45$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการป้องกันสิ่งของต้องห้าม/สิ่งของไม่อนุญาต ($\bar{X} = 4.39$, $S.D. = 0.56$) รองลงมาได้แก่ ด้านการควบคุมยานพาหนะเข้าออกบริเวณพื้นที่ของเรือนจำ ($\bar{X} = 4.26$, $S.D. = 0.49$) ด้านการควบคุมผู้ต้องขังป่วยที่โรงพยาบาล ($\bar{X} = 4.25$, $S.D. = 0.63$) ด้านการป้องกันผู้ต้องขังหลบหนีและการปฏิบัติกรณีผู้ต้องขังหลบหนี ($\bar{X} = 4.20$, $S.D. = 0.56$) ด้านการป้องกันการก่อเหตุร้ายและวินาศกร ($\bar{X} = 4.16$, $S.D. = 0.64$) ด้านการปฏิบัติหน้าที่ประจำวันของเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมผู้ต้องขังในเรือนจำ ($\bar{X} = 4.12$, $S.D. = 0.64$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ด้านการป้องกันผู้ต้องขังเสียชีวิตและการปฏิบัติกรณีผู้ต้องขังเสียชีวิต ($\bar{X} = 4.03$, $S.D. = 0.63$) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างหลักพรหมวิหาร 4 มีความสัมพันธ์กับการควบคุมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางนครราชสีมา ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างหลักพรหมวิหาร 4 มีความสัมพันธ์กับการควบคุมผู้ต้องขังของเรือนจำกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)								
ตัวแปร	ID 1	ID 2	ID 3	ID 4	ID 5	ID 6	ID 7	รวม
DM 1	0.673**	0.623**	0.524**	0.711**	0.601**	0.192	0.478**	0.732**
DM 2	0.621**	0.738**	0.418**	0.711**	0.627**	0.245*	0.375**	0.720**
DM 3	0.576**	0.611**	0.390**	0.531**	0.497**	0.232*	0.414**	0.624**
DM 4	0.563**	0.653**	0.146	0.339**	0.375**	0.299**	0.598**	0.571**
รวม	0.701**	0.759**	0.423**	0.661**	0.606**	0.280**	0.537**	0.763**

นครราชสีมา

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างหลักพรหมวิหาร 4 กับการควบคุมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางนครราชสีมา พบว่า หลักพรหมวิหาร 4 โดยภาพรวม กับจริยธรรมเพื่อการควบคุมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางนครราชสีมา โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง ($R = 0.763^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การเสริมสร้างพุทธจริยธรรมเพื่อการควบคุมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางนครราชสีมาหลักพรหมวิหาร 4 เป็นการมุ่งเน้นการเสริมสร้างความมั่นคงทางกายภาพ ด้วยการใช้เทคโนโลยีตรวจค้นขั้นสูงสำหรับสิ่งของต้องห้ามและยานพาหนะ ควบคู่กับการยกระดับ ระบบข่าวกรองเชิงรุก เพื่อป้องกันเหตุร้ายและการหลบหนีอย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินงานควบคุมต้องตั้งอยู่บนหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อสร้างความเป็นธรรม ลดความตึงเครียด และใช้เมตตาธรรมเป็นรากฐานในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง

เจ้าหน้าที่ควรได้รับการสนับสนุนทรัพยากร บุคลากร และการฝึกอบรม อย่างเพียงพอเพื่อลดภาระงานและความเหนื่อยล้าทางอารมณ์ ขณะที่ผู้บริหารต้องสร้างระบบการตัดสินใจที่โปร่งใสและเป็นกลาง ตามหลักอุเบกขา เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับทุกภาคส่วน

อภิปรายผลการวิจัย

1) จากผลการวิเคราะห์ระดับจริยธรรมเพื่อการควบคุมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางนครราชสีมา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ระดับการปฏิบัติต่อการควบคุมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางนครราชสีมา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.20, S.D. = 0.45) การควบคุมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางนครราชสีมา คือ มุ่งเน้นการเสริมสร้างความมั่นคงทางกายภาพ ด้วยการใช้เทคโนโลยีตรวจค้นขั้นสูงสำหรับสิ่งของต้องห้ามและยานพาหนะ ควบคู่กับการยกระดับระบบข่าวกรองเชิงรุก เพื่อป้องกันเหตุร้ายและการหลบหนีอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (นพคุณ นาคจิตรไทย, 2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังชายเรือนจำกลางนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังชายเรือนจำกลางนครสวรรค์ พบว่า หลักจรรยา 6 ที่ส่งผลต่อการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังชายเรือนจำกลางนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.06, S.D. = 0.50) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังชายเรือนจำกลางนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.03, S.D. = 0.51) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ 2. ความสัมพันธ์ระหว่างจรรยา 6 กับปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังชายเรือนจำกลางนครสวรรค์ พบว่า หลักจรรยา 6 มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังชายเรือนจำกลางนครสวรรค์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r = 0.881) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ภูตล รัตนโชติวงศ์กุล, 2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การให้บริการงานเยี่ยมญาติเรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการวิเคราะห์การให้บริการงานเยี่ยมญาติเรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมาตามหลักสังคหวัตถุ 4 พบว่า ประชาชนที่มาติดต่อการให้บริการงานเยี่ยมญาติกับหลักสังคหวัตถุ 4 เรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.48, S.D. = 0.49) 2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสังคหวัตถุ 4 กับการให้บริการงานเยี่ยมญาติเรือนจำ กลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกในระดับความสัมพันธ์มาก (R = 0.806**) ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือ เมื่อมีการให้บริการหลักสังคหวัตถุ 4 ส่งผลให้การให้บริการงานเยี่ยมญาติเรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีรูปแบบการให้บริการในทางที่ดีมากขึ้น จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยและสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ไกรศักดิ์ ไชยเลิศ, 2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสวัสดิการสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานแก่ผู้ต้องขัง ในเรือนจำจังหวัดน่าน” ผลการวิจัยพบว่า ระดับประสิทธิผล

การบริหารจัดการสวัสดิการสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานแก่ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดน่าน พบว่าผู้ต้องขังตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านสนับสนุนปัจจัยพื้นฐานอยู่ในระดับมาก ด้านการบริการรักษาพยาบาลอยู่ในระดับมาก ด้านการศึกษาและพัฒนาจิตใจอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการส่งเสริมสุขอนามัยผู้ต้องขังอยู่ในระดับมากและด้านกีฬาและนันทนาการอยู่ในระดับมาก

2) จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพหุทวิสาร 4 กับจริยธรรมเพื่อการควบคุมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางนครราชสีมา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

หลักพหุทวิสาร 4 โดยภาพรวม กับจริยธรรมเพื่อการควบคุมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางนครราชสีมา โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (วสันต์ โพธิ์วิทูล, 2568) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพหุทวิสารธรรมเพื่อส่งเสริมบทบาทเจ้าพนักงานเรือนจำในการปกครองผู้ต้องขังเรือนจำทัณฑสถาน ในอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างหลักพหุทวิสารธรรมกับบทบาทเจ้าพนักงานเรือนจำในการปกครองผู้ต้องขังเรือนจำ ทัณฑสถาน ในอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง ($R=0.701$) จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย และสอดคล้องกับ (รพชนะ ตาทอง และคณะ, 2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการเพื่อการบริหารงานด้านการควบคุมผู้ต้องขังของเรือนจำจังหวัดน่าน” ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาทธรรมกับการบริหารงานด้านการควบคุมผู้ต้องขังของเรือนจำจังหวัดน่าน พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ($R=0.544^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

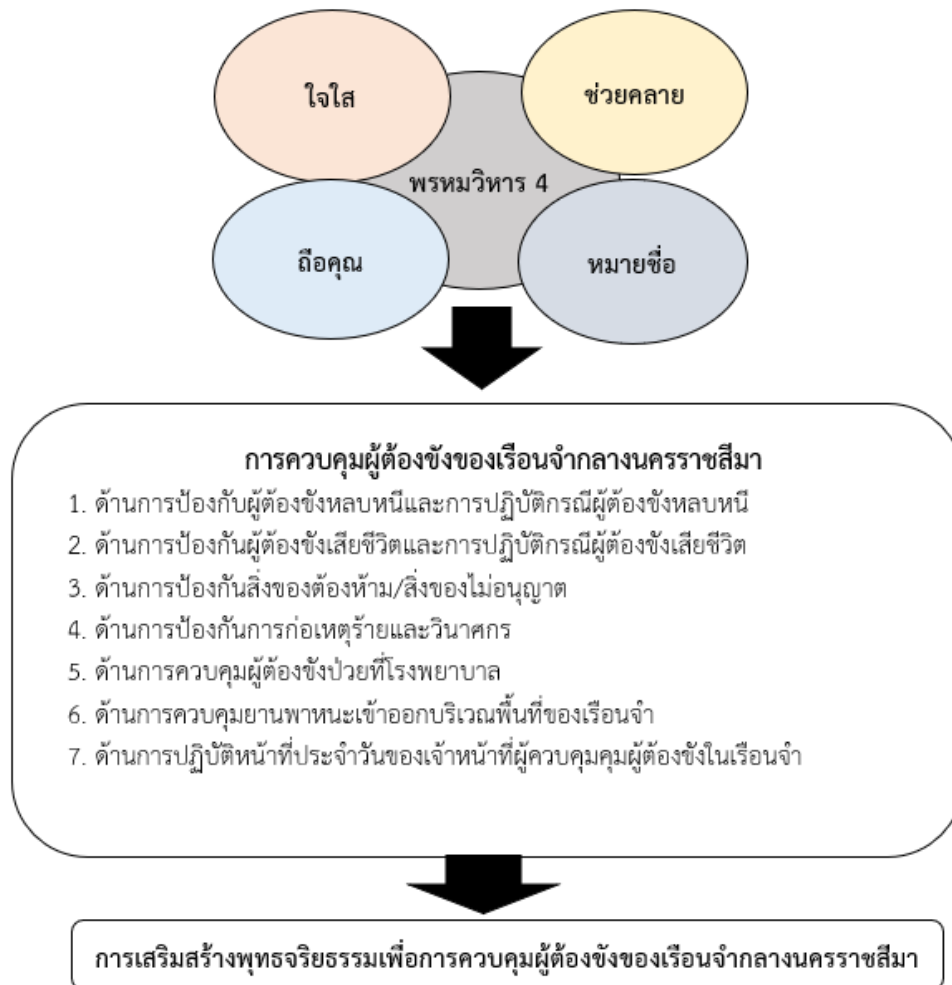
3) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเสริมสร้างพุทธจริยธรรมเพื่อการควบคุมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางนครราชสีมา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

การดำเนินงานควบคุมต้องตั้งอยู่บนหลักพหุทวิสาร 4 เพื่อสร้างความเป็นธรรม ลดความตึงเครียด และใช้เมตตาธรรมเป็นรากฐานในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง เจ้าหน้าที่ควรได้รับการ สนับสนุนทรัพยากร บุคลากร และการฝึกอบรม อย่างเพียงพอเพื่อลดภาระงานและความเหนื่อยล้าทางอารมณ์ ขณะที่ผู้บริหารต้องสร้าง ระบบการตัดสินใจที่โปร่งใสและเป็นกลาง ตามหลักอุเบกขา เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับทุกภาคส่วน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (กุลิสรา อินอัญชัย, 2566) ได้ศึกษาเรื่อง “การบูรณาการหลักพหุทวิสารธรรมเพื่อการปกครองของผู้บริหารเทศบาลตำบลสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา” ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการบูรณาการหลักพหุทวิสารธรรมเพื่อการปกครองของผู้บริหารเทศบาลตำบลสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา หลักพหุทวิสารธรรม ด้านเมตตา ผู้บริหารสนับสนุนให้บุคลากรมีความก้าวหน้า แสดงออกซึ่งความรักความปรารถนาดี ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างหลากหลาย คอยให้คำปรึกษาอยู่เสมอ ๆ ด้านกรุณา คอยให้กำลังใจดูแลช่วยเหลือเมื่อเกิดตกทุกข์ได้ยากขึ้นมา และช่วยให้บุคลากรมีศักยภาพมากขึ้นเป็นลำดับ ด้านมุทิตา ผู้บริหารแสดงความยินดีกับผู้ที่ทำผลงานดีโดยการมอบรางวัลแห่งความสำเร็จนั้นด้วย ด้านอุเบกขา ผู้บริหารต้องมีความซื่อสัตย์ สุจริตต่อหน้าที่อีกทั้งยังต้องยึดระเบียบของทางราชการเป็นหลัก เพื่อประโยชน์ต่อทางราชการ และสอดคล้องกับ (พระปิตธิพงษ์ ธรรมปาโล (แนนนอก), 2566) ได้ศึกษาเรื่อง “คุณลักษณะผู้นำทางการเมือง

ตามแนวพระพุทธศาสนาของผู้บริหารเทศบาลตำบลเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา” ผลการศึกษาพบว่า การนำเสนอคุณลักษณะผู้นำทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของผู้บริหารเทศบาลตำบลเมืองคง อำเภอกง จังหวัดนครราชสีมา ตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านเมตตา มีความรัก ความเมตตาปรารถนาดี เสียสละ เวลา สุขส่วนตัวเพื่อช่วยเหลือเพื่อนร่วมงาน ด้านกรุณา สงสารผู้อื่น มีความตั้งใจจริงที่จะช่วยเหลือผู้อื่น มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ให้กับประชาชนและชุมชน ด้านมุทิตา มีความปรารถนาดี มีความยินดีเวลาที่เห็นผู้อื่น ประสบความสำเร็จและสนับสนุนให้ผู้อื่นได้บังคับบัญชาในการศึกษาอบรม เพื่อนำมาพัฒนาตนเองและหน้าที่การทำงาน ด้านอุเบกขา ปฏิบัติงานด้วยใจเป็นกลางมีความยุติธรรมกับเพื่อนร่วมงานไม่เข้าข้างเจ้าหน้าที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง บริหารงานด้วยความเป็นธรรมไม่เอนเอียง และสอดคล้องกับ (พระมหาธนากร จิตธมโม (ทองสวัสดิ์), 2567) ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างจริยธรรมนักรการเมืองท้องถิ่นใน อำเภอนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ” ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างจริยธรรมนักรการเมืองท้องถิ่นในอำเภอนินสง่า จังหวัดชัยภูมิ โดยใช้หลักพรหมวิหาร 4 คือ 1) ด้านเมตตา การช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนให้พ้นจากความทุกข์ ทำให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม เมตตาช่วยลดปัญหาความขัดแย้งในสังคมได้ 2) ด้านกรุณา มีความสงสาร ในการสงเคราะห์ให้การช่วยเหลือประชาชนนั้นเป็นคุณธรรมที่ทำให้ นักรการเมืองท้องถิ่นได้รับความไว้วางใจจากประชาชน ให้มาทำหน้าที่ เป็นปากเป็นเสียงแทนประชาชนได้อย่าง มีคุณภาพ 3) ด้านมุทิตา มีความปีติยินดีเมื่อเห็นผู้อื่นได้ดี เป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีขึ้นในสังคม ทำให้ สังคมเกิดความสุขได้ ทำให้การทำงานร่วมกันเป็นไปด้วยความสุข ไม่เกิดความอิจฉากันไม่แตกแยกกัน 4) ด้าน อุเบกขา มีความวางใจเป็นกลาง ไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก เป็นคุณธรรมประจำใจที่ดีในการทำงานรับใช้สังคม และ เคารพของเพื่อร่วมงานในองค์กร และประชาชนเป็นอย่างยิ่ง เพราะทำให้เกิดความเจริญอย่างทั่วถึง ทำให้ ประชาชนอยู่ดีมีความสุขมีความเสมอภาพในสังคม” สอดคล้องกับ (พระพรหมวชิรธีรคุณ (สมคิด เขมจารี), 2566) ได้วิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมเพื่อการปกครองคณะสงฆ์ภาค 11” ผลการศึกษาพบว่า 1. หลักพรหมวิหารธรรมในการปกครองคณะสงฆ์ภาค 11 ด้านเมตตา พระสงฆ์ใช้ความเมตตาต้องการ ให้พระสงฆ์ ประชาชนพ้นจากความทุกข์ การทำให้มีความสุข ช่วยเหลืออย่างเหมาะสม ด้านกรุณา พระสงฆ์ ช่วยเหลือประชาชนหรือผู้ได้บังคับบัญชาได้เหมาะสม ทำในสิ่งที่ช่วยได้ แต่ช่วยเหลือสงเคราะห์เป็นไปตามพระ ธรรมวินัย ด้านมุทิตา พระสงฆ์แสดงความยินดี มอบรางวัลเมื่อผลการปกครองคณะสงฆ์เกิดความสุขจากใช้ ความเมตตาต้องการให้พระสงฆ์ ด้านอุเบกขา พระสงฆ์ ปลงใจด้วยเมตตา ช่วยตามความสามารถ และการ เลือกใช้อุเบกขาตามโอกาสและช่วงเวลาที่เหมาะสมเป็นสิ่งจำเป็น 2. บูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมในการ ปกครองคณะสงฆ์ภาค 11 ใช้หลักพรหมวิหารธรรมในการปกครองคณะสงฆ์ภาค 11 การแสดงบทบาท พระสงฆ์การปฏิบัติงาน ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่ พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณูปการ ด้านการสาธารณสงเคราะห์ สนองนโยบายคณะสงฆ์ เมื่อเจ้าคณะ ผู้ปกครองมีความเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา การปกครองคณะสงฆ์และการปฏิบัติของคณะสงฆ์ในทุกระดับ ทุกสถานที่ก็จะเกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยดีงามเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ตลอดจนยังส่งผลไปยังความ มั่นคงแห่ง พระพุทธศาสนาอีกด้วย

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างพุทธจริยธรรมเพื่อการควบคุมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางนครราชสีมา” คือ มุ่งเน้นการเสริมสร้างความมั่นคงทางกายภาพ ด้วยการใช้เทคโนโลยีตรวจค้นขั้นสูงสำหรับสิ่งของต้องห้ามและยานพาหนะ ควบคู่กับการยกระดับ ระบบข่าวกรองเชิงรุก เพื่อป้องกันเหตุร้ายและการหลบหนีอย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินงานควบคุมต้องตั้งอยู่บนหลักพรหมวิหาร 4 เพื่อสร้างความเป็นธรรม ลดความตึงเครียด และใช้เมตตาธรรมเป็นรากฐานในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง เจ้าหน้าที่ควรได้รับการสนับสนุนทรัพยากร บุคลากร และการฝึกอบรม อย่างเพียงพอเพื่อลดภาระงานและความเหนื่อยล้าทางอารมณ์ ขณะที่ผู้บริหารต้องสร้างระบบการตัดสินใจที่โปร่งใสและเป็นกลาง ตามหลักอุเบกขา เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับทุกภาคส่วน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) เจ้าหน้าที่ควรไม่ปล่อยให้อารมณ์ส่วนตัวมีผลต่อการควบคุมผู้ต้องขัง เพราะจะทำให้เกิดเหตุไม่คาดคิดในอนาคตได้
- 2) เจ้าหน้าที่ควรตรวจตราความผิดปกติของพฤติกรรมผู้ต้องขังด้วยความห่วงใย เพื่อป้องกันเหตุไม่พึงประสงค์ที่จะเกิดขึ้นกับตัวเอง หรือผู้ต้องขัง
- 3) เจ้าหน้าที่ควรตระหนักถึงคุณค่าความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องขังและให้ความห่วงใยต่อสุขภาพกายใจของเขา

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

- 1) เจ้าหน้าที่ต้องมีการตรวจค้นเจ้าหน้าที่ บุคคลภายนอก และสิ่งของก่อนเข้าเรือนจำ เพราะอาจนำของไม่ดีมาสู่เรือนจำ
- 2) เจ้าหน้าที่ต้องมีการตรวจค้นเจ้าหน้าที่ บุคคลภายนอก และสิ่งของก่อนเข้าเรือนจำ เพื่อความปลอดภัยและความน่าเชื่อถือของเรือนจำ
- 3) เจ้าหน้าที่ต้องมีการบันทึกและรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้องและครบถ้วน เพื่อให้การทำงานอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การเสริมสร้างพุทธจริยธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำของเจ้าหน้าที่เรือนจำกลางนครราชสีมา
- 2) ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ พุทธบูรณาการเพื่อพัฒนาการควบคุมผู้ต้องขังของเรือนจำกลางนครราชสีมา
- 3) ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการควบคุมผู้ต้องขังของเรือนจำ ตามหลักพรหมวิหาร 4 ในพื้นที่เรือนจำ หรือนำไปประยุกต์ใช้กับองค์กรอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- กรมราชทัณฑ์. (2568). คู่มือการปฏิบัติงานด้านสังคมสงเคราะห์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ราชทัณฑ์.
- กุลิสรา อินอัญชัย. (2566). การบูรณาการหลักพรหมวิหารธรรมเพื่อการปกครองของผู้บริหารเทศบาลตำบลสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ไกรศักดิ์ ไชยเลิศ. (2566). ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสวัสดิการสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานแก่ผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดน่าน. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- นพคุณ นำจิตร์ไทย. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังชายเรือนจำกลางนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระปิณฑะ ธรรมปาโล (แนนนอก). (2566). คุณลักษณะผู้นำทางการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนาของผู้บริหารเทศบาลตำบลเมืองคง อำเภอดง จังหวัดนครราชสีมา. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมวชิรธีรคุณ (สมคิด เขมจารี). (2566). การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางการบริหารของกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาธนากร ฐิตธมโม (ทองสวัสดิ์). (2567). การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างจริยธรรมนักการเมืองท้องถิ่นในอำเภอนีนสง่า จังหวัดชัยภูมิ. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ภูดล รัตนโชติวงศ์กุล. (2564). การให้บริการงานเยี่ยมญาติเรือนจำกลางคลองไผ่ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รพชนะ ตาทอง และคณะ. (2566). พุทธบูรณาการเพื่อการบริหารงานด้านการควบคุมผู้ต้องขังของเรือนจำจังหวัดน่าน. วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ มจร วิทยาเขตแพร่, 9(2), 72–82.
- เรือนจำกลางนครราชสีมา. (2568). รายชื่อบุคลากรเรือนจำกลางนครราชสีมา ปี 2568. นครราชสีมา: เรือนจำกลางนครราชสีมา.
- วสันต์ โพธิ์วิบูล. (2568). การประยุกต์หลักพรหมวิหารธรรมเพื่อส่งเสริมบทบาทเจ้าพนักงานเรือนจำในการปกครองผู้ต้องขังเรือนจำทัณฑสถานในอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.

การบูรณาการพุทธธรรมกับศาสตร์การบริหารสมัยใหม่

INTEGRATING BUDDHIST PRINCIPLES WITH MODERN MANAGEMENT SCIENCE

พระณัฐวุฒิ โชติปัญญา (สมผล)

Phra Nattavut Chotipunyo (Somphol)

นักวิชาการอิสระ

Independent Scholar

Corresponding Author E-mail: 6806204112@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งนำเสนอแนวคิดการบริหารจัดการเชิงพุทธในบริบทของยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง ซึ่งองค์กรทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และองค์กรทางพระพุทธศาสนาต่างเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีดิจิทัล และพฤติกรรมของประชาชนที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การบริหารจัดการในบริบทดังกล่าวจึงไม่สามารถมุ่งเน้นเฉพาะประสิทธิภาพ ประสิทธิผล หรือผลสัมฤทธิ์ของงานเท่านั้น แต่จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับคุณธรรม จริยธรรม คุณภาพชีวิตของบุคลากร ความรับผิดชอบต่อสังคม และความยั่งยืนควบคู่กันไป บทความนำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมกับศาสตร์การบริหารสมัยใหม่ โดยพิจารณาหลักธรรมสำคัญ ได้แก่ สัปปริยธรรม 7 อธิปไตย 4 พรหมวิหาร 4 สังคหวัตถุ 4 อคติ 4 และหลักธรรมาภิบาล ตลอดจนแนวคิดการบริหารเชิงกลยุทธ์ ภาวะผู้นำ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ การบริหารการเปลี่ยนแปลง และการบริหารในยุคดิจิทัล ผลการวิเคราะห์พบว่า การบริหารจัดการเชิงพุทธมิได้ปฏิเสธศาสตร์การบริหารสมัยใหม่ แต่ทำหน้าที่เติมเต็มมิติด้านคุณค่าและจริยธรรมให้แก่กระบวนการบริหาร โดยมี คน งาน และคุณธรรม เป็นองค์ประกอบที่ต้องพัฒนาไปพร้อมกัน ทั้งนี้ ผู้บริหารควรเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีวิสัยทัศน์ ใฝ่ปัญญาประกอบการตัดสินใจ มีสติในการบริหาร มีความเมตตาต่อบุคลากร ยึดหลักความถูกต้องและความเป็นธรรม รวมทั้งใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมอย่างรับผิดชอบต่อสังคม อันจะนำไปสู่องค์กรที่มีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม มีความไว้วางใจ และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืนในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การบูรณาการ; หลักพุทธธรรม; การบริหารสมัยใหม่.

Abstract

This academic article aims to present the concept of Buddhist management in the context of an era of rapid change. Government, private, civil society, and Buddhist

organizations alike face significant economic, social, digital technological, and behavioral shifts. Management in this context cannot focus solely on efficiency, effectiveness, or results, but must also prioritize morality, ethics, quality of life for personnel, social responsibility, and sustainability. The article integrates Buddhist principles with modern management science, considering key Buddhist principles such as the Seven Virtues of a Good Person, the Four Bases of Success (Iddhipada), the Four Sublime States (Brahma Vihara), the Four Principles of Social Harmony (Sanghahavatthu), the Four Biases (Akati), and principles of good governance, as well as strategic management, leadership, human resource management, change management, and digital management. The analysis reveals that Buddhist management does not reject modern management science but complements the values and ethics within the management process, with people, work, and morality being essential components that must be developed simultaneously. Ultimately, managers should be visionary leaders of change, using wisdom in decision-making, mindfulness in management, compassion towards personnel, adherence to principles of righteousness and fairness, and responsible use of technology and innovation. This will lead to efficient, ethical, trustworthy organizations capable of sustainable existence in a constantly changing society.

Keywords: Integration; Buddhist principles; Modern management.

บทนำ

โลกในปัจจุบันกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและซับซ้อน ทั้งจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัล ปัญญาประดิษฐ์ เศรษฐกิจฐานความรู้ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร ความหลากหลายทางสังคม การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมผู้บริโภค ตลอดจนความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลโดยตรงต่อการดำเนินงานขององค์กรและทำให้แนวคิดการบริหารแบบเดิมที่เน้นการควบคุม การสั่งการ และการวัดผลด้วยตัวเลขเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอต่อการตอบสนองต่อสถานการณ์ร่วมสมัย องค์กรจำเป็นต้องมีความสามารถในการเรียนรู้ ปรับตัว สร้างนวัตกรรม และบริหารความหลากหลาย ขณะเดียวกันก็ต้องรักษาความไว้วางใจจากบุคลากร ผู้รับบริการ และสังคมไว้ด้วย ดังนั้น การบริหารจัดการในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงจึงต้องพิจารณาทั้งมิติของประสิทธิภาพและมิติของคุณค่าไปพร้อมกัน

ศาสตร์การบริหารสมัยใหม่มีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องจากแนวคิดการจัดการแบบวิทยาศาสตร์และการบริหารแบบดั้งเดิมไปสู่แนวคิดที่ให้ความสำคัญกับมนุษย์ พฤติกรรมองค์กร ภาวะผู้นำ วัฒนธรรมองค์กร การจัดการความรู้ นวัตกรรม การบริหารเชิงกลยุทธ์ และการเปลี่ยนแปลงองค์กร สมคิด บางโม (2562)

อธิบายองค์ประกอบของการจัดการที่ครอบคลุมตั้งแต่การวางแผน การจัดองค์การ การจัดการบุคคล การอำนวยความสะดวก การควบคุม ภาวะผู้นำ และแนวคิดการบริหารสมัยใหม่ ขณะที่วิเชียร วิทยอดม (2554) ชี้ให้เห็นว่า องค์การร่วมสมัยต้องให้ความสำคัญกับโครงสร้าง วัฒนธรรม เทคโนโลยี นวัตกรรม และการเปลี่ยนแปลง องค์การ ดังนั้น ศาสตร์การบริหารจึงไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการจัดสรรทรัพยากร แต่ครอบคลุมการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างคน งาน เทคโนโลยี และสภาพแวดล้อมขององค์การ

อย่างไรก็ตาม การบริหารสมัยใหม่จะมีเครื่องมือและแนวคิดจำนวนมาก แต่ความสำเร็จขององค์กรยังขึ้นอยู่กับ คุณภาพของมนุษย์ และ คุณภาพของการตัดสินใจ ของผู้บริหารด้วย หากองค์กรมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยแต่ขาดความซื่อสัตย์ หากมีระบบควบคุมที่เข้มแข็งแต่บุคลากรขาดความไว้วางใจ หรือหากผู้นำมีความสามารถทางเทคนิคแต่ขาดคุณธรรม ก็อาจนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้ง การทุจริต การใช้อำนาจในทางมิชอบ และความเสื่อมถอยขององค์กรได้ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) (2559) เสนอว่าพุทธธรรมมิได้เป็นเพียงหลักคำสอนเพื่อการดำเนินชีวิตส่วนบุคคล แต่เป็นหลักที่ช่วยให้นักศึกษาเข้าใจเหตุและผลของการกระทำ การพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างถูกต้อง ด้วยเหตุนี้ การนำพุทธธรรมมาบูรณาการกับศาสตร์การบริหารจึงเป็นแนวทางที่ช่วยเติมเต็มมิติด้านจริยธรรม สติ ปัญญา และความรับผิดชอบให้แก่การบริหารสมัยใหม่

แนวคิดพื้นฐานของการบริหารจัดการเชิงพุทธ

การบริหารจัดการเชิงพุทธ หมายถึง แนวคิดและกระบวนการบริหารที่นำหลักพุทธธรรมมาเป็นกรอบในการกำหนดเป้าหมาย วิธีคิด การตัดสินใจ การบริหารคน การบริหารงาน และการสร้างความสัมพันธ์ภายในองค์กร โดยมีได้หมายความว่า การบริหารจะต้องเปลี่ยนไปเป็นการสอนธรรมะหรือใช้หลักธรรมแทนเครื่องมือทางการบริหารทั้งหมด หากแต่เป็นการนำหลักธรรมมาทำหน้าที่เป็น ฐานคุณค่า ที่กำกับการใช้ศาสตร์และเครื่องมือทางการบริหารให้เป็นไปอย่างถูกต้อง เหมาะสม และเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม การบริหารในมุมมองดังกล่าวจึงให้ความสำคัญกับทั้งผลลัพธ์ของงานและกระบวนการที่นำไปสู่ผลลัพธ์นั้น เพราะผลสำเร็จที่เกิดจากการเอาเปรียบหรือการทำลายผู้อื่นย่อมไม่ถือเป็นความสำเร็จที่สมบูรณ์ในมิติของพุทธธรรม แนวคิดนี้สอดคล้องกับการศึกษาภาวะผู้นำเชิงพุทธที่เสนอว่าหลักพุทธธรรมสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารองค์กร โดยเฉพาะอคติ 4 และหตุยปาปนิกรกรรม ซึ่งช่วยพัฒนาทั้งวิสัยทัศน์ ความเชี่ยวชาญ และมนุษยสัมพันธ์ของผู้นำ (พระครูวินัยธรบุญธรรม ปุญญธมโม และคณะ, 2569)

หลักสำคัญของการบริหารจัดการเชิงพุทธประการหนึ่งคือการพัฒนาผู้บริหารจาก ผู้ใช้อำนาจ ไปสู่ ผู้ใช้ปัญญา กล่าวคือ ผู้บริหารไม่ควรพึ่งพาเพียงตำแหน่งหน้าที่ กฎระเบียบ หรืออำนาจตามโครงสร้างองค์การ แต่ควรมีความสามารถในการพิจารณาเหตุปัจจัยอย่างรอบด้าน มีสติ รู้จักควบคุมอารมณ์ และตระหนักถึง

ผลกระทบของการตัดสินใจที่มีต่อบุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สัปปุริสธรรม 7 สามารถนำมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาความสามารถดังกล่าว ได้แก่ การรู้เหตุ รู้ผล รู้ตน รู้ประมาณ รู้กาล รู้ชุมชน และรู้บุคคลและบุคคลประเภทต่าง ๆ หลักธรรมเหล่านี้มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับสมรรถนะของผู้บริหารสมัยใหม่ เช่น การวิเคราะห์สถานการณ์ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การรู้จักข้อจำกัดของตนเอง การบริหารทรัพยากรอย่างเหมาะสม การบริหารเวลา การเข้าใจผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการบริหารความหลากหลาย การประยุกต์ใช้สัปปุริสธรรม 7 จึงช่วยให้การบริหารมีความรอบคอบและสอดคล้องกับบริบทมากขึ้น โดยมีงานศึกษาที่เสนอการบูรณาการสัปปุริสธรรม 7 กับภาวะผู้นำทางวิชาการในด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ การบริหารคน และการรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม (พระมหาญาณวฑฺฒน์ ฐิตวฑฺฒโน และคณะ, 2563)

อีกประเด็นหนึ่งที่สำคัญคือ การบริหารจัดการเชิงพุทธให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่าง การพัฒนาตน และการพัฒนาองค์กร เพราะองค์กรจะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืนได้ หากสมาชิกในองค์กรยังคงมีรูปแบบความคิดและพฤติกรรมแบบเดิม หลักพุทธธรรมจึงสามารถทำหน้าที่เป็นกรอบการพัฒนาภายในของบุคลากร เช่น การมีสติในการทำงาน การรู้จักตนเอง การควบคุมความโลภ ความโกรธ และความหลง ตลอดจนการพัฒนาปัญญาเพื่อให้สามารถมองปัญหาอย่างเป็นเหตุเป็นผล แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับข้อเสนอร่วมสมัยที่มองว่าภาวะผู้นำเชิงพุทธควรเริ่มต้นจากการเปลี่ยนแปลงภายในของผู้นำ โดยเฉพาะการพัฒนาสติและปัญญา ก่อนที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงองค์กร (ศิขริน ชื่นสมบูรณ์ และคณะ, 2568) ดังนั้น การบริหารจัดการเชิงพุทธจึงมิใช่เพียง การนำธรรมะมาใช้ในการทำงาน แต่เป็นการปรับกระบวนการทัศนของการบริหารให้เห็นว่าความสำเร็จขององค์กรต้องเกิดขึ้นพร้อมกับความเจริญงอกงามของมนุษย์และสังคม

การบูรณาการพุทธธรรมกับการวางแผนและการบริหารเชิงกลยุทธ์

การวางแผนเป็นกระบวนการพื้นฐานของการบริหาร เพราะเป็นการกำหนดทิศทาง เป้าหมาย และวิธีการดำเนินงานขององค์กรในอนาคต แต่การวางแผนเชิงพุทธมีความแตกต่างจากการกำหนดเป้าหมายที่มุ่งผลประโยชน์ขององค์กรเพียงด้านเดียว โดยต้องพิจารณาถึงความถูกต้อง ความเหมาะสม และผลกระทบต่อผู้เกี่ยวข้องด้วย หลักสัปปุริสธรรม 7 โดยเฉพาะ อัมมัญญตา คือความรู้จักเหตุ และ อัตถัญญตา คือความรู้จักผล สามารถนำมาใช้เป็นพื้นฐานของการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ กล่าวคือ ก่อนกำหนดนโยบายหรือยุทธศาสตร์ ผู้บริหารต้องเข้าใจว่าเหตุแห่งปัญหาคืออะไร ผลที่ต้องการคืออะไร และแนวทางที่เลือกจะส่งผลกระทบต่อบุคคล องค์กร และสังคมอย่างไร การวางแผนจึงควรเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงระหว่างเหตุ ผล เป้าหมาย และคุณค่า มิใช่เพียงการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จเท่านั้น

ในด้านการกำหนดเป้าหมาย หลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา สามารถนำมาบูรณาการกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ได้อย่างเหมาะสม ฉันทะ คือความพอใจและเห็นคุณค่าของเป้าหมาย ช่วยสร้างแรงจูงใจจากภายใน วิริยะ คือความเพียร ช่วยให้บุคลากรมีความมุ่งมั่นในการดำเนินงาน จิตตะ คือความ

เอาใจใส่และมีจิตจดจ่อกับงาน และ วิมังสา คือการพิจารณาตรวจสอบและใช้ปัญญาแก้ไขปรับปรุงงาน หลักธรรมทั้งสี่สามารถเทียบเคียงกับวงจรการบริหารเชิงกลยุทธ์ตั้งแต่การสร้างความผูกพันกับเป้าหมาย การลงมือปฏิบัติ การติดตามงาน และการประเมินผล เมื่อผู้นำสามารถทำให้บุคลากรเห็นคุณค่าของงานมากกว่าการทำงานเพราะคำสั่ง การขับเคลื่อนองค์กรจะมีพลังจากภายในมากขึ้น งานศึกษาด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามแนวพุทธยังเสนอว่าอิทธิบาท 4 สามารถนำมาใช้พัฒนาขีดความสามารถ สร้างแรงจูงใจจากภายใน และส่งเสริมความสุขในการทำงานได้ (ปริญทร ศิริเอื้อยพิกุล, 2569)

การบริหารเชิงกลยุทธ์ในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงยังต้องมีความสามารถในการปรับเปลี่ยนแผนโดยไม่สูญเสียหลักการสำคัญขององค์กร ผู้บริหารจึงต้องแยกให้ออกระหว่าง สิ่งที่ควรเปลี่ยน กับ สิ่งที่ไม่ควรเปลี่ยน หลักพุทธธรรมช่วยให้เกิดความยืดหยุ่นบนฐานของปัญญา กล่าวคือ ไม่ยึดติดกับรูปแบบเดิมจนไม่สามารถปรับตัว แต่ก็ไม่เปลี่ยนแปลงตามกระแสโดยขาดการพิจารณา หลักโยนิโสมนสิการ หรือการคิดอย่างแยบคาย สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาโดยพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล เจื่อนไข และทางเลือกที่เป็นไปได้ การบริหารจึงเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องมากกว่าการกำหนดแผนเพียงครั้งเดียว แนวคิดนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อองค์กรที่ต้องเผชิญกับความไม่แน่นอน เพราะทำให้การบริหารมีทั้ง เป้าหมายที่ชัดเจน และ ความสามารถในการปรับตัว ไปพร้อมกัน

ภาวะผู้นำเชิงพุทธกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์

บุคลากรเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญที่สุดประการหนึ่งขององค์กร เพราะองค์กรจะมีเงินทุน เทคโนโลยี และระบบงานที่ดีเพียงใด หากขาดบุคลากรที่มีความสามารถและมีแรงจูงใจ ย่อมไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธจึงมองบุคลากรในฐานะ มนุษย์ มากกว่าการมองเป็นเพียงทรัพยากรที่ใช้เพื่อผลิตผลงาน ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับศักดิ์ศรี ความแตกต่าง ความต้องการ และการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร พรหมวิหาร 4 ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา สามารถนำมาใช้เป็นฐานในการบริหารคน โดยเมตตาช่วยให้ผู้บริหารปรารถนาให้บุคลากรมีความสุข กรุณาช่วยให้พร้อมช่วยเหลือเมื่อบุคลากรประสบปัญหา มุทิตาช่วยให้ยินดีเมื่อผู้อื่นประสบความสำเร็จ และอุเบกขาช่วยให้ผู้บริหารสามารถวางใจเป็นกลางและตัดสินใจด้วยเหตุผล หลักธรรมดังกล่าวจึงช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นำกับผู้ตาม

ขณะเดียวกัน สังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความผูกพันภายในองค์กร ทาน มิได้หมายถึงการให้สิ่งของเพียงอย่างเดียว แต่สามารถหมายถึงการแบ่งปันทรัพยากร ความรู้ โอกาส และการสนับสนุน ปิยวาจา คือการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์และเคารพผู้อื่น อตถจริยา คือการลงมือทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น และ สมานัตตตา คือการวางตนอย่าง

เหมาะสมและเสมอต้นเสมอปลาย หลักธรรมเหล่านี้สามารถเชื่อมโยงกับแนวคิดการบริหารทรัพยากรมนุษย์สมัยใหม่ เช่น Employee Engagement การสื่อสารภายใน การสร้างความไว้วางใจ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม งานศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามแนวพุทธได้เสนอการประยุกต์สังคหวัตถุ 4 กับการสร้างอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (พระมหาปริณญา เตชปญโญ, 2563)

การบริหารทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธยังต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนให้สามารถกำกับตนเองได้ เพราะการควบคุมจากภายนอกมีข้อจำกัด หากบุคลากรทำงานเพราะกลัวการลงโทษ เมื่อไม่มีผู้ควบคุมก็อาจกลับไปสู่พฤติกรรมเดิม การพัฒนาคุณธรรมและความรับผิดชอบจากภายในจึงมีความสำคัญ หลักทิริและโอตตปปะสามารถช่วยสร้างจิตสำนึกในการละเว้นการกระทำที่ไม่เหมาะสม ขณะที่สติและปัญญาช่วยให้บุคลากรรู้เท่าทันอารมณ์และแรงจูงใจของตนเอง การบริหารคนจึงควรเปลี่ยนจากระบบที่เน้น การควบคุมคนไปสู่ระบบที่ส่งเสริม การกำกับตนเอง และ ความรับผิดชอบร่วม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการบริหารทรัพยากรมนุษย์ร่วมสมัยที่ให้ความสำคัญกับคุณค่า จริยธรรม ความสุขในการทำงาน และความผูกพันต่อองค์กร

การบริหารการเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรมบนฐานพุทธธรรม

การเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้สำหรับทุกองค์กร แต่ความท้าทายไม่ได้อยู่เพียงที่การออกแบบระบบใหม่ หากอยู่ที่การทำให้บุคลากรยอมรับและมีส่วนร่วมกับการเปลี่ยนแปลงด้วย ในมุมมองทางพระพุทธศาสนา ความไม่เที่ยงหรืออนิจจังสะท้อนให้เห็นว่าทุกสิ่งล้วนเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ การตระหนักถึงธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงจึงสามารถนำมาใช้สร้างกรอบความคิดให้ผู้บริหารและบุคลากรไม่ยึดติดกับรูปแบบเดิมจนเกินไป แต่การยอมรับการเปลี่ยนแปลงไม่ได้หมายถึงการยอมรับทุกสิ่งโดยไม่มีการพิจารณา ผู้บริหารต้องใช้ปัญญาในการวิเคราะห์ว่าอะไรคือการเปลี่ยนแปลงที่จำเป็น อะไรคือผลกระทบ และอะไรคือคุณค่าหรือหลักการที่องค์กรต้องรักษาไว้ การบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงพุทธจึงเป็นการสร้าง ความยืดหยุ่นบนฐานของคุณธรรม

ภาวะผู้นำมีบทบาทสำคัญในการทำให้การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นจริง เพราะการเปลี่ยนแปลงมักก่อให้เกิดความไม่แน่นอน ความกลัว และการต่อต้านในหมู่บุคลากร ผู้นำจึงต้องสร้างความเข้าใจร่วม สื่อสารเป้าหมายอย่างชัดเจน เปิดพื้นที่ให้บุคลากรแสดงความคิดเห็น และสร้างความเชื่อมั่นว่าการเปลี่ยนแปลงไม่ได้เกิดขึ้นเพื่อประโยชน์ของผู้บริหารเพียงฝ่ายเดียว หลักทศบารมีสามารถนำมาเป็นกรอบในการพัฒนาผู้นำเพื่อการเปลี่ยนแปลง โดยศีลบารมีช่วยกำกับพฤติกรรม เนกขัมมบารมีช่วยลดการยึดติด วิริยบารมีช่วยสร้างความเพียร สัจจบารมีช่วยสร้างความน่าเชื่อถือ ปัญญาบารมีช่วยให้ตัดสินใจอย่างรอบคอบ ขันติบารมีช่วยให้รับมือกับอุปสรรค และเมตตาบารมีช่วยให้สามารถนำการเปลี่ยนแปลงโดยไม่ทำลายความสัมพันธ์ในองค์กร แนวคิด

ดังกล่าวสอดคล้องกับข้อเสนอเกี่ยวกับพุทธภาวะผู้นำเชิงทศบารมีที่เชื่อมโยงการนำตน การนำคน และการนำงานเข้าด้วยกัน (ศศิธร อนันตพันธุ์พงศ์, 2561)

สำหรับนวัตกรรม การบริหารเชิงพุทธไม่ควรพิจารณาวัตกรรมการพัฒนาใหม่เพียงอย่างเดียว แต่ควรพิจารณาว่านวัตกรรมนั้นสร้างประโยชน์อย่างไร มีผลกระทบต่อผู้คนอย่างไร และสอดคล้องกับคุณค่าขององค์กรหรือไม่ นวัตกรรมที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพแต่ทำให้บุคลากรเกิดความเครียดอย่างรุนแรง หรือเทคโนโลยีที่ช่วยลดต้นทุนแต่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ย่อมต้องได้รับการพิจารณาอย่างรอบคอบ หลักโยนิโสมนสิการจึงสามารถนำมาใช้เป็นกระบวนการคิดก่อนนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ โดยพิจารณาทั้งประโยชน์ ความเสี่ยง และผลกระทบในระยะยาว โดยเฉพาะในยุคปัญญาประดิษฐ์ที่การตัดสินใจหลายด้านเริ่มเกี่ยวข้องกับข้อมูลและระบบอัตโนมัติ การบริหารจัดการเชิงพุทธจึงควรทำหน้าที่เป็นกลไกทางจริยธรรมที่กำกับการใช้ นวัตกรรม เพื่อให้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือของการพัฒนามนุษย์ มิใช่กลายเป็นสิ่งที่มนุษย์ต้องตกอยู่ภายใต้การควบคุม

การบริหารจัดการเชิงพุทธเพื่อสร้างองค์กรคุณธรรมและความยั่งยืน

ความยั่งยืนขององค์กรในยุคปัจจุบันไม่ได้วัดจากผลประกอบการหรือประสิทธิภาพในการดำเนินงานเพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงความสามารถในการรักษาความไว้วางใจ ความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การดูแลบุคลากร ความรับผิดชอบต่อสังคม และการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม การบริหารจัดการเชิงพุทธสามารถสนับสนุนเป้าหมายดังกล่าวผ่านแนวคิดเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างตนเอง ผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม เพราะการดำเนินการใด ๆ ย่อมมีผลกระทบต่อองค์ประกอบอื่น การบริหารที่ดีจึงต้องไม่มององค์กรเป็นระบบปิด แต่ต้องตระหนักว่าองค์กรเป็นส่วนหนึ่งของสังคม หลักเมตตา กรุณา ความไม่เบียดเบียน และการรู้จักประมาณสามารถนำมาใช้เป็นกรอบในการสร้างองค์กรที่รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมได้

ในด้านธรรมาภิบาล การบริหารเชิงพุทธสามารถสนับสนุนหลักความโปร่งใส ความรับผิดชอบต่อความเป็นธรรม และการมีส่วนร่วมได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะหลักอคติ 4 ซึ่งเป็นกรอบสำคัญในการป้องกันการตัดสินใจที่เกิดจากความลำเอียง ได้แก่ ฉันทาคติ โทสาคติ โมหาคติ และภยาคติ ผู้บริหารที่สามารถตระหนักและควบคุมอคติของตนเองได้ย่อมมีแนวโน้มที่จะตัดสินใจบนพื้นฐานของเหตุผลและความเป็นธรรมมากขึ้น ขณะเดียวกันหลักทิโรตตตปะสามารถสร้างกลไกทางจริยธรรมจากภายใน ทำให้บุคลากรเกิดความละอายและเกรงกลัวต่อการกระทำที่ไม่ถูกต้อง การบริหารธรรมาภิบาลจึงไม่ควรอาศัยเพียงกฎ ระเบียบ และการตรวจสอบจากภายนอก แต่ควรสร้างระบบที่ทำให้สมาชิกขององค์กรมีคุณธรรมและสามารถกำกับตนเองได้ด้วย งานศึกษาการบริหารงานบุคคลตามหลักพุทธธรรมาภิบาลในยุคดิจิทัลยังชี้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างสัปปุริสธรรม 7 กับการบริหารบุคคลและธรรมาภิบาล (ภัคภัทน์ไพฑูริย์ ภคสกุลวงศ์ และคณะ, 2564)

ท้ายที่สุด การบริหารจัดการเชิงพุทธเพื่อความยั่งยืนควรมุ่งสร้างสมดุลระหว่าง ประสิทธิภาพ คุณธรรม และ ความเป็นมนุษย์ กล่าวคือ องค์กรต้องสามารถบรรลุเป้าหมายโดยใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ต้องไม่ละเลยคุณภาพชีวิตและศักดิ์ศรีของบุคลากร ต้องสามารถสร้างนวัตกรรมโดยไม่ละเลยจริยธรรม และต้องสร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจโดยไม่ทำลายสังคมและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาที่ยั่งยืนในมุมมองพุทธจึงมิใช่เพียงการรักษาความสามารถขององค์กรให้ดำรงอยู่ต่อไป แต่เป็นการสร้างความเจริญที่นำไปสู่ความสมดุลระหว่างวัตถุ จิตใจ สังคม และปัญญา พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต) (2545) เสนอแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนที่เชื่อมโยงการพัฒนามนุษย์กับการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม ดังนั้น องค์กรที่ยั่งยืนในมิติพุทธจึงควรเป็นองค์กรที่สามารถสร้างผลงานได้พร้อมกับสร้างคน สร้างความสัมพันธ์ และสร้างคุณค่าที่ดีแก่สังคม

แผนภาพที่ 1 การบูรณาการพุทธธรรมกับศาสตร์การบริหารสมัยใหม่

จากแผนภาพที่ 1 สามารถอธิบายได้ว่า การบริหารจัดการเชิงพุทธในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง เป็นกรอบ 4 มิติ ได้แก่ 1) ปัญญา 2) คน 3) งาน 4) คุณค่า โดย ปัญญา เป็นฐานของการวิเคราะห์และการตัดสินใจ คน เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา งาน เป็นกระบวนการสร้างประสิทธิภาพและนวัตกรรม และ คุณค่า เป็นเป้าหมายที่กำกับให้องค์กรดำเนินงานอย่างมีคุณธรรมและรับผิดชอบต่อสังคม ทั้งสี่มิติต้องทำงานเชื่อมโยงกัน ไม่ควรแยกออกจากกัน กล่าวคือ ปัญญาที่ไม่มีคุณธรรมอาจนำไปสู่การใช้ความรู้ในทางที่ผิด คนที่มีคุณธรรมแต่ขาดความสามารถอาจไม่สามารถสร้างผลสัมฤทธิ์ งานที่มีประสิทธิภาพแต่ขาดความรับผิดชอบต่อสังคมอาจสร้างผลกระทบทางลบ และคุณค่าที่ไม่มีระบบรองรับอาจไม่สามารถเกิดขึ้นจริงในทางปฏิบัติ การบูรณาการศาสตร์การบริหารสมัยใหม่เข้ากับพุทธธรรม โดยใช้ปัญญาเป็นฐาน ใช้คุณธรรมเป็นเข็มทิศ ใช้คนเป็นศูนย์กลาง และใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ เพื่อสร้างประสิทธิภาพควบคู่กับความยั่งยืน แนวคิดดังกล่าวสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา องค์กรชุมชน และองค์กรพระพุทธศาสนา

สรุป

การบริหารจัดการเชิงพุทธในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงเป็นแนวทางที่ช่วยเติมเต็มข้อจำกัดของศาสตร์การบริหารสมัยใหม่ โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพและผลลัพธ์มากกว่าคุณค่าและความเป็นมนุษย์ แนวทางดังกล่าวไม่ได้ปฏิเสธทฤษฎีหรือเครื่องมือสมัยใหม่ แต่เน้นการนำมาใช้บนพื้นฐานของสติ ปัญญา คุณธรรม และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม โดยบูรณาการ “ศาสตร์” ซึ่งเป็นองค์ความรู้และเครื่องมือด้านการบริหาร เข้ากับ “ธรรม” ซึ่งเป็นกรอบคุณค่าในการใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์อย่างถูกต้อง หลักพุทธธรรมสำคัญ ได้แก่ สัปปริยธรรม 7 สำหรับพัฒนาผู้บริหารและการคิดเชิงกลยุทธ์ อิทธิบาท 4 สำหรับสร้างแรงจูงใจและประสิทธิผล พรหมวิหาร 4 สำหรับการบริหารคนด้วยเมตตาและความเป็นธรรม สังคหวัตถุ 4 สำหรับสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือ อคติ 4 สำหรับป้องกันความลำเอียงในการตัดสินใจ และ หิริโอตตปละสำหรับเสริมสร้างจริยธรรมและการกำกับตนเอง เมื่อนำมาประยุกต์รวมกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ การบริหารทรัพยากรมนุษย์ ภาวะผู้นำ การบริหารการเปลี่ยนแปลง และนวัตกรรม จะช่วยให้องค์กรสามารถปรับตัวได้โดยไม่สูญเสียคุณค่าพื้นฐาน ดังนั้น การบริหารจัดการเชิงพุทธในยุคใหม่จึงควรมุ่งบริหารด้วยปัญญา นำด้วยคุณธรรม พัฒนาคน ใช้เทคโนโลยีอย่างรับผิดชอบต่อสังคม และสร้างคุณค่าอย่างยั่งยืน เพื่อให้องค์กรไม่เพียงอยู่รอดท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง แต่สามารถเติบโตอย่างมีคุณค่าและสร้างประโยชน์ต่อสมาชิก องค์กร และสังคมในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

ปริญทร ศิริเอื้อยพิบูล. (2569) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามแนวพุทธ. *วารสารพุทธจิตวิทยา*. 11(3), 635–644.

พระครูวินัยธรบุญธรรม ปุญญธมโม และคณะ. (2569). ภาวะผู้นำเชิงพุทธกับการบริหารจัดการองค์กร. *วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมการบริหาร*. 9(2), 327–341.

พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต). (2545). *การพัฒนาที่ยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2559). *พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย*. (พิมพ์ครั้งที่ 45). กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.

พระมหาญาณวิวัฒน์ จิตตพัฒโน และคณะ. (2563). การบูรณาการหลักพุทธธรรมกับภาวะผู้นำทางวิชาการ. *วารสารบรรพตการศึกษามนุษยสังคมศาสตร์*. 1(1), 48–58.

พระมหาปริณายา เดชบุญโย. (2563) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามแนวพุทธของผู้บริหาร. *วารสารบรรพตการศึกษามนุษยสังคมศาสตร์*. 1(2), 40–51.

ภักดิ์ไพฑูรย์ ภคสกุลวงศ์ และคณะ. (2564). การบริหารงานบุคคลตามหลักพุทธธรรมมาภิบาลในยุคดิจิทัล. *วารสารมหาจุฬาริชาการ*. 8(2), 357–369.

วิเชียร วิทยอุดม. (2554). *ทฤษฎีองค์การ : ฉบับแนวใหม่*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ธนธัชการพิมพ์.

ศศิธร อนันตพันธุ์พงศ์. (2561). ภาวะผู้นำเชิงทศบารมีเพื่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงองค์กร. *วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมการบริหาร*. 1(1), 44–51.

ศิขริน ชื่นสมบูรณ์ และคณะ. (2568). ภาวะผู้นำเชิงพุทธในองค์กรธุรกิจไทยสมัยใหม่. *วารสาร สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*, 16(2), 113–123.

สมคิด บางโม. (2562). *องค์การและการจัดการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

การบริหารจัดการองค์กรตามแนวพุทธธรรมจากหลักธรรมสู่การปฏิบัติในองค์กรสมัยใหม่ BUDDHIST-ORIENTED ORGANIZATIONAL MANAGEMENT FROM BUDDHIST PRINCIPLES TO PRACTICE IN MODERN ORGANIZATIONS

สมพร ไพกระโทก

Somporn Paikratok

นักวิชาการอิสระ

Independent Scholar

Corresponding Author E-mail: 6806204120@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและสังเคราะห์แนวคิดการบริหารจัดการองค์กรตามแนวพุทธธรรม และนำเสนอแนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรมจากระดับหลักการไปสู่การปฏิบัติในองค์กรสมัยใหม่ ภายใต้บริบทที่องค์กรต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี โครงสร้างแรงงาน และความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีความซับซ้อนมากขึ้น การบริหารองค์กรจึงไม่อาจมุ่งเฉพาะประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และผลตอบแทนทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับคุณธรรม จริยธรรม คุณภาพชีวิตของบุคลากร ความรับผิดชอบต่อสังคม และความยั่งยืนควบคู่กันไป บทความแบ่งการศึกษาออกเป็น 5 ประเด็น ได้แก่ 1) แนวคิดและฐานคิดของการบริหารจัดการองค์กรตามแนวพุทธธรรม 2) การบูรณาการพุทธธรรมกับกระบวนการบริหารองค์กร 3) ภาวะผู้นำและการบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามแนวพุทธธรรม 4) การนำพุทธธรรมจากหลักการสู่การปฏิบัติในองค์กร และ 5) การบริหารองค์กรตามแนวพุทธธรรมในบริบทขององค์กรสมัยใหม่ ผลจากการสังเคราะห์พบว่า หลักธรรมที่มีศักยภาพต่อการบริหารองค์กร ได้แก่ สัปปริยธรรม 7 อิทธิบาท 4 พรหมวิหาร 4 สังคหวัตถุ 4 อคติ 4 หิริโอตตปปะ และโยนิโสมนสิการ ซึ่งสามารถบูรณาการเข้ากับการวางแผน การจัดองค์กร การบริหารคน การอำนวยการ การตัดสินใจ การควบคุม และการพัฒนาองค์กรได้อย่างเป็นระบบ การบริหารตามแนวพุทธธรรมจึงมิใช่การนำหลักธรรมมาใช้ในเชิงสัญลักษณ์ แต่เป็นการสร้างระบบบริหารที่มีปัญญาและคุณธรรมเป็นฐาน มีมนุษย์เป็นศูนย์กลาง และมุ่งสร้างสมดุลระหว่างประสิทธิภาพ คุณภาพชีวิต ความรับผิดชอบต่อสังคม และความยั่งยืน อันเป็นแนวทางสำคัญสำหรับการพัฒนาองค์กรสมัยใหม่ให้สามารถเติบโตควบคู่กับการสร้างคุณค่าแก่บุคคล องค์กร และสังคม

คำสำคัญ: การบริหารจัดการองค์กร; หลักพุทธธรรม; องค์กรสมัยใหม่

Abstract

This academic article aims to study and synthesize the concept of organizational management based on Buddhist principles and to present guidelines for applying Buddhist principles from the principal level to practice in modern organizations. This is within the context of organizations facing increasingly complex economic, social, technological, labor structure, and stakeholder expectations changes. Therefore, organizational management cannot focus solely on efficiency, effectiveness, and economic returns, but must also prioritize morality, ethics, quality of life of personnel, social responsibility, and sustainability. The study is divided into five themes: 1) Concepts and foundations of organizational management based on Buddhist principles; 2) Integrating Buddhist principles with organizational management processes; 3) Leadership and human resource management based on Buddhist principles; 4) Applying Buddhist principles from principle to practice in organizations; and 5) Organizational management based on Buddhist principles in the context of modern organizations. The synthesis reveals that the Buddhist principles with significant potential for organizational management are the Seven Virtues of a Good Person (Saptapuriṣa-dhamma), the Four Bases of Success (Iddhipāda), the Four Sublime States of Mind (Brahmavihāra), the Four Principles of Social Harmony (Saṅgahavatthu), the Four Biases (Akaṭṭhāna), Hiri-Ottappa (shame and fear of wrongdoing), and Yonisomanasikara (wise reflection). These can be systematically integrated into planning, organizing, human resource management, directing, decision-making, controlling, and organizational development. Buddhist management is not about applying principles symbolically, but about creating a management system based on wisdom and virtue, with humans at its center, and aiming to strike a balance between efficiency, quality of life, responsibility, and sustainability. This is a key approach for developing modern organizations that can grow while creating value for individuals, organizations, and society.

Keywords: Organizational management; Buddhist principles; Modern organizations

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา ส่งผลให้องค์กรทุกประเภทต้องเผชิญกับการแข่งขัน ความไม่แน่นอน และความซับซ้อนในระดับที่สูงขึ้น การเปลี่ยนผ่านสู่สังคมดิจิทัล การใช้ปัญญาประดิษฐ์และระบบอัตโนมัติ การทำงานแบบยืดหยุ่น ตลอดจนความหลากหลายของบุคลากร ทำให้รูปแบบการบริหารที่พึ่งพาการควบคุมตามสายบังคับบัญชาและอำนาจอย่างเป็นทางการเพียงอย่างเดียวมีข้อจำกัดมากขึ้น องค์กรสมัยใหม่ต้องมีทั้งความคล่องตัว ความสามารถในการเรียนรู้ การสร้างนวัตกรรม และการบริหารความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ขณะเดียวกันก็ต้องสร้างความไว้วางใจ ความโปร่งใส และความรับผิดชอบต่อสังคม สมคิด บางโม (2562) อธิบายว่าการบริหารองค์การเกี่ยวข้องตั้งแต่การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารบุคคล การอำนวยความสะดวก การควบคุม ภาวะผู้นำ การทำงานเป็นทีม ตลอดจนการบริหารการเปลี่ยนแปลง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการบริหารสมัยใหม่เป็นกระบวนการที่สัมพันธ์ทั้งกับโครงสร้าง ระบบงาน และพฤติกรรมของมนุษย์

ประสิทธิภาพของระบบและความทันสมัยของเทคโนโลยีมิได้เป็นหลักประกันว่าองค์กรจะมีความเจริญอย่างยั่งยืนเสมอไป องค์กรที่มีประสิทธิภาพสูงอาจประสบปัญหาการทุจริต การใช้อำนาจในทางที่ผิด ความขัดแย้ง การแข่งขันภายในที่ไม่สร้างสรรค์ หรือภาวะหมดไฟของบุคลากรได้ หากระบบบริหารขาดพื้นฐานด้านคุณธรรมและการเคารพคุณค่าความเป็นมนุษย์ การบริหารจึงไม่ควรตั้งคำถามเพียงว่า จะทำให้งานสำเร็จได้อย่างไร แต่ควรถามเพิ่มเติมว่า ความสำเร็จนั้นเกิดขึ้นด้วยวิธีใด ส่งผลกระทบต่อใคร และก่อให้เกิดคุณค่าในระยะยาวหรือไม่ มิติของคุณธรรมและจริยธรรมจึงมิใช่องค์ประกอบส่วนเกินของการบริหาร แต่เป็นเงื่อนไขสำคัญของความไว้วางใจ ความชอบธรรม และความยั่งยืนขององค์กร

พระพุทธศาสนามีหลักธรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาความคิด พฤติกรรม ความสัมพันธ์ และการอยู่ร่วมกันในสังคมจำนวนมาก ซึ่งสามารถนำมาสังเคราะห์กับศาสตร์การบริหารร่วมสมัยได้ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2559) อธิบายการพัฒนาคนในพระพุทธศาสนาโดยให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม จิตใจ และปัญญา ขณะที่การศึกษาการบริหารองค์การด้วยหลักธรรมพบว่า พรหมวิหาร 4 สัปปริสธรรม 7 อิทธิบาท 4 และสังคหวัตถุ 4 สามารถนำมาประยุกต์ในการใช้อำนาจ การบริหารคน และการสร้างความผูกพันในองค์กรได้ ด้วยเหตุนี้ การบริหารจัดการองค์การตามแนวพุทธธรรมจึงเป็นประเด็นที่ควรศึกษาในฐานะกระบวนการทัศน์ของการบริหารที่พยายามเชื่อมประสิทธิภาพทางการจัดการเข้ากับคุณธรรม ปัญญา และการพัฒนามนุษย์อย่างเป็นองค์รวม

แนวคิดและฐานคิดของการบริหารจัดการองค์กรตามแนวพุทธธรรม

การบริหารจัดการองค์กรตามแนวพุทธธรรมหมายถึงการนำหลักคิด คุณค่า และหลักปฏิบัติทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์เป็นกรอบกำกับกระบวนการบริหารตั้งแต่การกำหนดเป้าหมาย การตัดสินใจ การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารบุคลากร การสร้างแรงจูงใจ การแก้ไขความขัดแย้ง ตลอดจนการควบคุมและประเมินผล โดยมีได้หมายถึงการนำหลักธรรมมาแทนศาสตร์การบริหารสมัยใหม่ทั้งหมด หากเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง ศาสตร์ และ ธรรม กล่าวคือ ศาสตร์การบริหารทำหน้าที่ให้ความรู้ เทคนิค ระบบ และเครื่องมือสำหรับทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย ส่วนพุทธธรรมทำหน้าที่กำกับว่า การใช้ความรู้ อำนาจ และทรัพยากรควรดำเนินไปในทิศทางใดจึงจะถูกต้องและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม การบริหารเชิงพุทธจึงมิได้ปฏิเสธประสิทธิภาพ แต่เสนอให้ประสิทธิภาพเกิดขึ้นภายใต้กรอบของความถูกต้อง ความเป็นธรรม และความรับผิดชอบต่อผู้เกี่ยวข้อง อันทำให้องค์กรไม่เพียงมีความสามารถในการสร้างผลงาน แต่ยังสามารถรักษาความเชื่อมั่นและความสัมพันธ์ระยะยาวกับบุคลากรและสังคมได้

ฐานคิดสำคัญของการบริหารตามแนวพุทธธรรมคือการมององค์การในลักษณะของระบบความสัมพันธ์ที่อาศัยเหตุปัจจัยซึ่งกันและกัน มากกว่าการมององค์การเป็นเครื่องจักรที่ประกอบด้วยหน่วยงานและบุคลากรที่สามารถควบคุมให้ทำงานตามคำสั่งได้เพียงอย่างเดียว แนวคิดดังกล่าวสัมพันธ์กับหลักปฏิจกสมุปบาทในเชิงหลักคิดว่า ปรากฏการณ์ต่าง ๆ มิได้เกิดขึ้นโดยโดดเดี่ยว แต่สัมพันธ์กับเงื่อนไขและเหตุปัจจัยหลายประการ เมื่อองค์กรประสบปัญหา ผู้บริหารจึงไม่ควรรีบตัดสินว่าปัญหาเกิดจากบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่ควรพิจารณาทั้งโครงสร้าง ระบบงาน ภาวะผู้นำ วัฒนธรรมองค์กร แรงจูงใจ ทรัพยากร และสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง การคิดแบบเชื่อมโยงเหตุปัจจัยเช่นนี้ทำให้ผู้บริหารสามารถแก้ปัญหาเชิงระบบมากกว่าการแก้ไขเฉพาะอาการ ขณะเดียวกัน หลักโยนิโสมนสิการหรือการพิจารณาโดยแยกคายยังช่วยสนับสนุนให้ผู้บริหารตรวจสอบข้อมูล วิเคราะห์เหตุผลและทางเลือกอย่างรอบด้านก่อนตัดสินใจ ลดโอกาสที่อารมณ์ ความเคยชิน หรืออคติจะเข้ามากำหนดการบริหาร

อีกฐานคิดหนึ่งของการบริหารเชิงพุทธคือการถือว่าการพัฒนาคนและการพัฒนาองค์กรเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินไปพร้อมกัน พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับการฝึกฝนและพัฒนามนุษย์ ไม่ถือว่าพฤติกรรมของมนุษย์เป็นสิ่งที่ตายตัว หากแต่สามารถพัฒนาผ่านกระบวนการเรียนรู้และการฝึกฝนได้ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต) (2559) อธิบายหลักการพัฒนามนุษย์ในมิติพฤติกรรม จิตใจ และปัญญาว่ามีความสัมพันธ์กัน การบริหารตามแนวพุทธธรรมจึงควรมองบุคลากรมากกว่า ทรัพยากร ที่องค์กรนำมาใช้ผลิตผลงาน แต่เป็นมนุษย์ที่มีศักยภาพในการเรียนรู้และพัฒนา แนวคิดนี้ทำให้บทบาทขององค์กรไม่จำกัดอยู่ที่การจ่ายค่าตอบแทนหรือกำหนดงาน แต่ครอบคลุมการสร้างสภาพแวดล้อมที่ช่วยให้บุคลากรเกิดความรู้ความสามารถ คุณธรรม ความรับผิดชอบต่อความหมายในการทำงาน เมื่อคนได้รับการพัฒนา องค์กรย่อมมีโอกาสพัฒนาอย่างยั่งยืนตามไปด้วย

การบูรณาการพุทธธรรมกับกระบวนการบริหารองค์กร

กระบวนการบริหารองค์กรโดยทั่วไปประกอบด้วยการวางแผน การจัดการ การบริหาร บุคลากร การอำนวยการ และการควบคุม ซึ่งแต่ละกระบวนการสามารถเชื่อมโยงกับหลักพุทธธรรมได้อย่างเป็นระบบ ในด้านการวางแผน สัมปปริสธรรม 7 เป็นหลักธรรมที่สามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ อัมมัญญาตา การรู้จักเหตุ อัตถัญญาตา การรู้จักผล อัตตัญญาตา การรู้จักตน มัตตัญญาตา การรู้จักประมาณ กาลัญญาตา การรู้จักเวลา ปริสสัญญาตา การรู้จักชุมชนหรือสังคม และปุคคลัญญาตา การรู้จักความแตกต่างของบุคคล (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) เมื่อนำมาประยุกต์กับการวางแผน ผู้บริหารต้องเข้าใจเหตุแห่งปัญหาและผลที่ต้องการ รู้ศักยภาพและข้อจำกัดขององค์กร จัดสรรทรัพยากรในระดับที่เหมาะสม เข้าใจจังหวะเวลา วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตลอดจนเข้าใจความแตกต่างของบุคลากร หลักสัมปปริสธรรมจึงมีความสอดคล้องกับการวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์และการบริหารตามสถานการณ์ เพราะช่วยให้ผู้บริหารไม่ตัดสินใจโดยใช้แนวทางเดียวกับทุกสถานการณ์ แต่พิจารณาความเหมาะสมตามเงื่อนไขและบริบทที่แตกต่างกัน

สำหรับการขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติ อิทธิบาท 4 ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา เป็นหลักธรรมที่สามารถเชื่อมโยงกับประสิทธิภาพของการทำงานได้อย่างชัดเจน ฉันทะหมายถึงความพอใจและเห็นคุณค่าในสิ่งที่ทำ จึงสัมพันธ์กับแรงจูงใจภายในและการทำให้บุคลากรเข้าใจความหมายของเป้าหมาย วิริยะหมายถึงความเพียรและความมุ่งมั่นที่จะดำเนินงานให้สำเร็จ จิตตะคือความเอาใจใส่และมีสมาธิกับงาน ส่วนวิมังสาคือการพิจารณา ทดลอง ตรวจสอบ และปรับปรุงวิธีการทำงาน หลักทั้งสี่จึงมิใช่เพียงคำสอนเกี่ยวกับความขยัน แต่สามารถมองเป็นวงจรของการทำงานที่เริ่มจากการสร้างความหมายและแรงจูงใจ นำไปสู่การลงมืออย่างต่อเนื่อง การมีสมาธิต่องาน และการประเมินปรับปรุงด้วยปัญญา หากองค์กรนำหลักอิทธิบาท 4 มาเป็นวัฒนธรรมการทำงาน ย่อมช่วยลดการทำงานแบบรอคำสั่งและส่งเสริมให้บุคลากรเกิดความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์มากขึ้น การศึกษาด้านการบริหารรัฐกิจตามหลักพุทธธรรมก็เสนอให้นำสัมปปริสธรรม 7 สังคหวัตถุ 4 และอิทธิบาท 4 มาใช้กับการครองตน ครองคน และครองงาน

ด้านการอำนวยการ การประสานงาน และการควบคุม สามารถนำสังคหวัตถุ 4 และอคติ 4 มาประยุกต์ใช้ร่วมกัน สังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย ทาน คือการให้และแบ่งปัน ปิยวาจา คือการสื่อสารด้วยวาจาที่เหมาะสม อตถจริยา คือการประพฤติสิ่งที่เป็ประโยชน์ และสมานัตตตา คือการวางตนสม่ำเสมอและเหมาะสม หลักธรรมนี้สามารถใช้ในการสร้างการสื่อสาร ความร่วมมือ ความไว้วางใจ และการทำงานเป็นทีม โดยการให้ในบริบทองค์กรอาจหมายถึงการให้ข้อมูล ความรู้ โอกาส คำแนะนำ หรือการสนับสนุนแก่ผู้ร่วมงาน ไม่จำกัดเพียงทรัพย์สิน ส่วนการควบคุมและประเมินผลควรดำเนินควบคู่กับการระงับอคติ 4 ได้แก่ ฉันทาคติ ความลำเอียงเพราะรักหรือชอบ โทสาคติ ความลำเอียงเพราะโกรธหรือเกลียด โมหาคติ ความลำเอียงเพราะ

หลงหรือไม่รู้ และภาคี ความลำเอียงเพราะกลัว เพื่อให้การพิจารณาผลงาน การเลื่อนตำแหน่ง การให้รางวัล หรือการลงโทษอยู่บนมาตรฐานที่เป็นธรรมมากกว่าความสัมพันธ์ส่วนตัว การบริหารตามแนวพุทธธรรมจึงเชื่อมความสัมพันธ์ที่ดีเข้ากับความเป็นธรรม ไม่ใช่ใช้ความเมตตาจนละเลยมาตรฐานหรือใช้กฎจนละเลยความเป็นมนุษย์ (พระครูวินัยธรบุญธรรม และคณะ, 2569)

ภาวะผู้นำและการบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามแนวพุทธธรรม

ผู้นำเป็นกลไกสำคัญของการนำพุทธธรรมเข้าสู่การบริหาร เพราะแม้องค์กรจะกำหนดคุณธรรมไว้ในวิสัยทัศน์หรือค่านิยมอย่างชัดเจน หากผู้นำมิได้ประพฤติตนให้สอดคล้อง คุณธรรมดังกล่าวก็มีโอกาสกลายเป็นเพียงข้อความเชิงสัญลักษณ์ ภาวะผู้นำเชิงพุทธจึงเริ่มต้นจากความสามารถในการนำตนก่อนนำคน กล่าวคือ ผู้นำต้องมีสติรู้เท่าทันอารมณ์ ความต้องการ และอคติของตนเองสามารถใช้ปัญญาตัดสินใจ และยึดหลักประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์เฉพาะตน งานศึกษาภาวะผู้นำเชิงพุทธในองค์กรธุรกิจไทยสมัยใหม่ชี้ว่าการมุ่งผลลัพธ์ทางวัตถุเพียงด้านเดียวไม่เพียงพอต่อความยั่งยืน และเสนอให้ผู้นำเริ่มต้นจากการพัฒนาภายในด้วยสติและปัญญา ขณะทำงานศึกษาอีกส่วนหนึ่งเสนอการประยุกต์คตติ 4 ร่วมกับปาปนิกรธรรม โดยให้ความสำคัญกับวิสัยทัศน์ความเชี่ยวชาญ และมนุษยสัมพันธ์ของผู้นำ สิ่งเหล่านี้สะท้อนว่าภาวะผู้นำตามแนวพุทธไม่ได้แยกความสามารถในการบริหารออกจากคุณภาพภายในของผู้นำ แต่ถือว่าทั้งสองด้านต้องพัฒนาไปพร้อมกัน (กฤษณวรุณ ไชยนิจ, 2560).

ในการบริหารคน พรหมวิหาร 4 ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา เป็นหลักที่ช่วยสร้างสมดุลระหว่างความเอาใจใส่บุคลากรและความเป็นธรรม เมตตาคือความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข ซึ่งเมื่อประยุกต์ในองค์กรหมายถึงการสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่เอื้อต่อคุณภาพชีวิตและการพัฒนา กรุณาคือความต้องการช่วยให้ผู้อื่นพ้นจากปัญหา ทำให้ผู้บริหารไม่ทอดทิ้งบุคลากรเมื่อประสบอุปสรรค มุทิตาคือความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี ซึ่งมีความสำคัญต่อการสร้างวัฒนธรรมที่สมาชิกสามารถชื่นชมความสำเร็จของกันและกันโดยไม่แข่งขันด้วยความอิจฉา ส่วนอุเบกขาคือการวางใจอย่างเป็นกลางบนพื้นฐานของเหตุผล ทำให้การบริหารด้วยเมตตาไม่กลายเป็นการลำเอียงหรือยอมรับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม การใช้พรหมวิหาร 4 ในองค์กรจึงมิใช่การบริหารแบบตามใจบุคลากร แต่เป็นการบริหารที่คำนึงถึงความเป็นมนุษย์ควบคู่กับมาตรฐานของงาน ซึ่งงานศึกษาเกี่ยวกับการบริหารองค์การด้วยหลักธรรมได้เสนอพรหมวิหาร 4 เป็นหนึ่งในหลักสำคัญสำหรับผู้บริหารในการใช้อำนาจและสร้างบุคลากรที่มีศักยภาพและความผูกพันต่อองค์กร

การบริหารทรัพยากรมนุษย์เชิงพุทธยังควรเปลี่ยนจากแนวคิด ควบคุมคน ไปสู่ พัฒนาคนให้กำกับตนเอง เพราะการควบคุมจากภายนอกสามารถกำกับพฤติกรรมได้เพียงในขณะที่ถูกตรวจสอบ แต่ไม่สามารถรับประกันความถูกต้องเมื่อไม่มีผู้ควบคุม หลักทิริและโอตตปปะจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาเรงกำกับจากภายใน โดยทิริคือความละเอียดต่อการกระทำที่ไม่ถูกต้อง และโอตตปปะคือความเกรงกลัวต่อผลของ

ความชั่วหรือความเสียหายที่จะเกิดขึ้น เมื่อบุคลากรมีจิตสำนึกทั้งสองประการ องค์กรไม่จำเป็นต้องเพิ่มกฎและระบบตรวจสอบทุกพฤติกรรม แต่สามารถสร้างความรับผิดชอบจากภายในได้มากขึ้น ขณะเดียวกัน องค์กรต้องสนับสนุนด้วยระบบที่โปร่งใสและยุติธรรม เพราะไม่อาจเรียกร้องคุณธรรมจากบุคลากรในสภาพแวดล้อมที่ผู้นำเองละเมิดหลักคุณธรรมได้ การพัฒนาคนตามแนวพุทธธรรมจึงต้องทำทั้งระดับบุคคล ผู้นำ วัฒนธรรม และระบบบริหาร เพื่อให้คุณธรรมไม่ใช่ความรับผิดชอบของบุคคลฝ่ายเดียว แต่เป็นคุณลักษณะขององค์กรโดยรวม (ผนิป ศิริวิญญู, 2568).

จากหลักพุทธธรรมสู่การปฏิบัติในการบริหารองค์กร

ข้อท้าทายสำคัญของการบริหารเชิงพุทธมิใช่การขาดหลักธรรม แต่คือการเปลี่ยนหลักธรรมให้เป็นพฤติกรรม กระบวนการ และระบบที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง องค์กรจำนวนหนึ่งอาจกำหนด คุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบต่อ ไว้ในค่านิยมองค์กร แต่หากการสรรหา การประเมินผล การให้รางวัล การเลื่อนตำแหน่ง และพฤติกรรมของผู้บริหารไม่สอดคล้องกับค่านิยมเหล่านั้น คุณธรรมก็ยากที่จะเกิดขึ้นในชีวิตองค์กรจริง ดังนั้น ขั้นตอนของการนำพุทธธรรมสู่การปฏิบัติคือการแปลงหลักธรรมให้เป็นพฤติกรรมที่สังเกตและส่งเสริมได้ เช่น หากองค์กรยึดหลักสังคหวัตถุ 4 ปัญหาสามารถแปลงเป็นมาตรฐานการสื่อสารที่เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น การให้ข้อมูลย้อนกลับโดยไม่ดูหมิ่น และการไม่ใช้อัยยคำสร้างความแตกแยก อรรถจริยาสามารถแปลงเป็นพฤติกรรมช่วยเหลือข้ามหน่วยงาน ส่วนสมานัตตสามารถสะท้อนผ่านการปฏิบัติต่อบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ การศึกษาเกี่ยวกับสังคหวัตถุ 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรยังอธิบายมิติของการแบ่งปัน การสื่อสารที่สร้างความสามัคคี และการบำเพ็ญประโยชน์ต่อผู้อื่นไว้อย่างชัดเจน

ขั้นตอนคือการนำหลักธรรมเข้าสู่กระบวนการบริหารประจำวัน ตัวอย่างเช่น การวางแผนเชิงกลยุทธ์สามารถใช้สัพพริสนธรรมเป็นคำถามตรวจสอบก่อนตัดสินใจว่าองค์กรเข้าใจเหตุของปัญหาหรือไม่ ผลที่คาดหวังคืออะไร มีทรัพยากรและความสามารถเพียงพอหรือไม่ ช่วงเวลานี้เหมาะสมหรือไม่ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละกลุ่มจะได้รับผลกระทบอย่างไร การประชุมสามารถใช้หลักโยนิโสมนสิการด้วยการกำหนดให้สมาชิกแยกข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็น พิจารณาสาเหตุหลายด้าน และประเมินผลกระทบของแต่ละทางเลือก การประเมินบุคลากรสามารถใช้ข้อคิด 4 เป็นรายการตรวจสอบเพื่อป้องกันการให้คะแนนจากความชอบส่วนตัว ในด้านการพัฒนางานสามารถใช้อิทธิบาท 4 โดยสร้างฉันทะผ่านการสื่อสารความหมายของงาน ส่งเสริมวิริยะผ่านเป้าหมายที่ท้าทายแต่เป็นไปได้ สนับสนุนจิตตะด้วยสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสมาธิ และใช้วิมังสาผ่านกระบวนการทบทวนบทเรียนหลังปฏิบัติงาน การนำธรรมะสู่การปฏิบัติจึงไม่จำเป็นต้องเพิ่มพิธีกรรมทางศาสนา แต่สามารถฝังอยู่ในกระบวนการบริหารที่องค์กรดำเนินการอยู่แล้ว

ในระดับระบบองค์กร การทำให้พุทธธรรมเกิดผลอย่างยั่งยืนจำเป็นต้องเชื่อมโยงกับโครงสร้างวัฒนธรรม และตัวชี้วัด ผู้บริหารควรสร้างสภาพแวดล้อมที่ทำให้พฤติกรรมที่ถูกต้องได้รับการส่งเสริม ขณะที่พฤติกรรมที่ขัดกับคุณค่าขององค์กรได้รับการจัดการอย่างเหมาะสม ตัวอย่างเช่น การกำหนดตัวชี้วัดของผู้บริหารไม่ควรพิจารณาเพียงยอดขาย งบประมาณ หรือผลผลิต แต่ควรพิจารณาความสามารถในการพัฒนาทีม การรักษาบุคลากร ความโปร่งใสในการบริหาร ความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน และผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้วย ในทำนองเดียวกัน ระบบรางวัลที่สนับสนุนการแข่งขันอย่างรุนแรงโดยไม่คำนึงถึงวิธีการอาจขัดกับคุณค่าที่องค์กรต้องการสร้าง การประยุกต์พุทธธรรมจึงต้องดำเนินไปในลักษณะ การจัดแนวระบบ ให้เป้าหมาย โครงสร้าง กระบวนการ คน รางวัล และค่านิยมสอดคล้องกัน มิฉะนั้น บุคลากรจะเผชิญความขัดแย้งระหว่างสิ่งที่องค์กรประกาศกับสิ่งที่องค์กรให้คุณค่าจริง และท้ายที่สุดค่านิยมที่ประกาศก็จะสูญเสียความน่าเชื่อถือ (ศิขริน ชื่นสมบุญ และคณะ, 2568)

การบริหารองค์กรตามแนวพุทธธรรมในบริบทขององค์กรสมัยใหม่

องค์กรในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องใช้ข้อมูล เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ แต่การบริหารตามแนวพุทธธรรมเสนอให้ตั้งคำถามเพิ่มเติมว่าเทคโนโลยีถูกนำมาใช้เพื่อประโยชน์ของใคร และมีผลกระทบต่อมนุษย์อย่างไร การใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการคัดเลือกบุคลากร การประเมินผล การติดตามพฤติกรรม หรือการตัดสินใจทางธุรกิจ แม้จะช่วยลดเวลาและต้นทุน แต่อาจก่อให้เกิดปัญหาเรื่องอคติ ความเป็นส่วนตัว ความไม่โปร่งใส และความรับผิดชอบ หลักโยนิโสมนสิการจึงมีความสำคัญต่อการพิจารณาเทคโนโลยีด้วยเหตุผลและผลกระทบอย่างรอบด้าน ขณะที่หลักออคติ 4 ช่วยเตือนให้องค์กรตรวจสอบว่าเครื่องมือและข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจมีความลำเอียงหรือไม่ การบริหารเทคโนโลยีตามแนวพุทธจึงมิได้ต่อต้านความก้าวหน้า แต่ถือว่าเทคโนโลยีเป็น เครื่องมือ ที่ต้องอยู่ภายใต้ปัญญาและจริยธรรมของมนุษย์ ความทันสมัยขององค์กรจึงไม่ควรวัดเพียงจำนวนระบบดิจิทัลที่นำมาใช้ แต่ควรวัดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับคุณภาพงาน คุณภาพคน และประโยชน์ต่อสังคมด้วย (สุรวุฒ ณ ระนอง, 2566).

นอกจากเทคโนโลยีแล้ว องค์กรสมัยใหม่ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงและความหลากหลายอย่างต่อเนื่อง ความเข้าใจเรื่องอนิจจังหรือความไม่เที่ยงสามารถนำมาใช้เป็นฐานความคิดในการบริหารการเปลี่ยนแปลง โดยช่วยให้ผู้บริหารตระหนักว่าวิธีการ โครงสร้าง ความได้เปรียบ และความสำเร็จในอดีตไม่อาจยึดถือเป็นสูตรสำเร็จตลอดไป องค์กรจึงต้องสร้างความสามารถในการเรียนรู้และปรับตัว อย่างไรก็ตาม การยอมรับความเปลี่ยนแปลงตามแนวพุทธมิใช่การเปลี่ยนตามกระแสทุกประการ แต่เป็นการรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงและใช้ปัญญาเลือกสิ่งที่เหมาะสม หลักสัปปุริสธรรมโดยเฉพาะการรู้เหตุ รู้ผล รู้กาล และรู้ชุมชน ทำให้ผู้บริหารสามารถปรับองค์กรตามบริบทโดยไม่สูญเสียหลักการสำคัญ การศึกษาการบริหารเชิงพุทธร่วมสมัยยังพบการเชื่อมโยงพรหมวิหาร 4 กับการจัดการทรัพยากรมนุษย์ สัปปุริสธรรม 7 กับภาวะผู้นำเชิง

สถานการณ์ อริยสัจ 4 กับการแก้ปัญหาเชิงระบบ และมัชฌิมาปฏิปทากับการพัฒนาอย่างสมดุล สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นว่าหลักพุทธธรรมสามารถตีความในลักษณะของเครื่องมือทางความคิดสำหรับบริบทการบริหารร่วมสมัยได้ (อรุณ สิทธิวงศ์, 2562)

เป้าหมายสูงสุดของการบริหารองค์กรตามแนวพุทธธรรมจึงควรอยู่ที่การสร้างองค์กรที่สามารถรักษาสมดุลระหว่าง ผลสัมฤทธิ์ของงาน ความเจริญของคน คุณธรรมของระบบ และประโยชน์ของสังคม องค์กรต้องสามารถสร้างประสิทธิภาพและนวัตกรรม แต่ไม่ลดทอนมนุษย์ให้เป็นเพียงต้นทุน ต้องสร้างผลตอบแทน แต่ไม่เบียดเบียนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ต้องแข่งขัน แต่ไม่ใช่วิธีการที่ทำลายความเป็นธรรม และต้องสามารถเปลี่ยนแปลงได้โดยไม่สูญเสียหลักคุณธรรม แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับแก่นของพระพุทธศาสนาที่มุ่งให้มนุษย์ใช้ปัญญาจัดการกับชีวิตและความสัมพันธ์อย่างถูกต้อง การศึกษาภาวะผู้นำและการบริหารตามหลักพุทธธรรมหลายงานพบตรงกันในสาระสำคัญว่าผู้บริหารควรมีทั้งความรู้ ความสามารถ ความเที่ยงธรรม ความโปร่งใส และมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีใจอาศัยอำนาจตามตำแหน่งเพียงประการเดียว ดังนั้น การบริหารเชิงพุทธจึงไม่ได้เป็นแนวคิดที่จำกัดอยู่เฉพาะวัดหรือองค์กรทางศาสนา แต่สามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาองค์กรภาครัฐ ธุรกิจ สถาบันการศึกษา และองค์กรสังคมร่วมสมัยได้

แผนภาพที่ 1 การบริหารจัดการองค์กรตามแนวพุทธธรรมจากหลักธรรมสู่การปฏิบัติ
 ในองค์กรสมัยใหม่

จากแผนภาพที่ 1 สามารถอธิบายได้ว่า การบริหารจัดการองค์กรตามแนวพุทธธรรม ซึ่งประกอบด้วย ปัญญา คุณธรรม คน กระบวนการ และผลลัพธ์ที่สมดุล ปัญญาทำหน้าที่เป็นฐานของการวิเคราะห์และการตัดสินใจ โดยใช้สัมปยุตธรรมและโยนิโสมนสิการเป็นแนวทาง คุณธรรมทำหน้าที่เป็นกรอบกำกับกำกับการใช้อำนาจและทรัพยากร โดยอาศัยอคติ 4 ศรัทธา 4 ประการและหลักความไม่เบียดเบียน คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา โดยอาศัยพรหมวิหาร 4 และสังคหวัตถุ 4 ในการสร้างความสัมพันธ์ กระบวนการบริหารขับเคลื่อนด้วยอริยสัจ 4 และหลักการคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล ส่วนผลลัพธ์มิได้ประเมินเฉพาะผลงานทางเศรษฐกิจ แต่รวมถึงคุณภาพชีวิตบุคลากร ความไว้วางใจ ความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งสามารถอธิบายเป็นกระบวนการได้ว่า 1) รู้เหตุและบริบท 2) ตัดสินใจด้วยปัญญา 3) บริหารคนด้วยคุณธรรม 4) ปฏิบัติงานด้วยความเพียรและการเรียนรู้ 5) ประเมินผลด้วยความเป็นธรรม 6) พัฒนาองค์กรสู่ความสมดุลและยั่งยืน

ความสำคัญอยู่ที่การไม่แยกธรรมะออกจากการทำงาน แต่ทำให้หลักธรรมเข้าไปอยู่ในกระบวนการบริหารจริง ตั้งแต่ห้องประชุม การกำหนดนโยบาย การบริหารบุคลากร การใช้เทคโนโลยี จนถึงการประเมินผลสำเร็จขององค์กร ดังนั้นการบริหารเชิงพุทธจึงควรพัฒนาจากรูปแบบธรรมะสำหรับผู้บริหาร นำไปสู่ระบบบริหารที่มีธรรมเป็นฐาน ซึ่งจะทำให้การประยุกต์ใช้พระพุทธศาสนาในองค์กรสมัยใหม่มีความเป็นรูปธรรมและสามารถตรวจสอบผลได้มากขึ้น

สรุป

การบริหารจัดการองค์กรตามแนวพุทธธรรมเป็นการบูรณาการหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนากับศาสตร์การบริหารสมัยใหม่ เพื่อเสริมมิติด้านคุณค่า คุณธรรม จริยธรรม และการพัฒนามนุษย์ควบคู่กับประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร โดยหลักสัปปุริสธรรม 7 ช่วยพัฒนาการวิเคราะห์บริบทและการตัดสินใจ อธิปไตย 4 ส่งเสริมความเพียรและความมุ่งมั่น พรหมวิหาร 4 สนับสนุนการบริหารบุคลากรด้วยเมตตาและความเป็นธรรม สังคหวัตถุ 4 สร้างความร่วมมือและความผูกพัน อคติ 4 ช่วยป้องกันความลำเอียง หิริโอตตปัสเสียมการกำกับตนเอง และโยนิโสมนสิการพัฒนาการคิดอย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ ทั้งนี้ การนำหลักธรรมไปใช้ต้องเปลี่ยนจากแนวคิดนามธรรมสู่พฤติกรรม กระบวนการ และระบบองค์กรอย่างเป็นรูปธรรม โดยดำเนินการใน 3 ระดับ ได้แก่ ระดับบุคคลที่พัฒนาสติ ปัญญา และความรับผิดชอบ ระดับกระบวนการที่บูรณาการธรรมะกับการวางแผน การตัดสินใจ การสื่อสาร และการประเมินผล และระดับระบบที่สร้างวัฒนธรรมองค์กร ตัวชี้วัด และแรงจูงใจที่ส่งเสริมพฤติกรรมที่ถูกต้อง การบริหารตามแนวพุทธธรรมจึงเป็นแนวทางที่ใช้ปัญญาเป็นฐาน ใช้คุณธรรมเป็นกรอบ ใช้มนุษย์เป็นศูนย์กลาง และใช้ความสำเร็จที่ก่อประโยชน์สุขร่วมกันเป็นเป้าหมาย เพื่อสร้างสมดุลระหว่าง คน งาน และคุณธรรม อันนำไปสู่ความไว้วางใจ ความเป็นธรรม และความยั่งยืนขององค์กรในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

กฤษณวรณ ไซยนิจ. (2560). หลักพุทธธรรมในการบริหารรัฐกิจ. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 4(1). 110-119.

พระครูวินัยธรบุญธรรม และคณะ. (2569). ภาวะผู้นำเชิงพุทธกับการบริหารจัดการองค์กร. วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมการบริหาร. 9(2). 327-341.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2559). พุทธธรรม ฉบับปรับปรุง (พิมพ์ครั้งที่ 45). สหธรรมิก.

พนธิป ศรีวิญญู. (2568). แนวคิดการบริหารเชิงพุทธในสังคมร่วมสมัย: บทเรียนจากการเดินทางสู่สังฆเวไนยสถาน. วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมการบริหาร. 8(5). 311-323.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. โรงพิมพ์
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ศิขริน ชื่นสมบูรณ์ และคณะ. (2568). ภาวะผู้นำเชิงพุทธในองค์กรธุรกิจไทยสมัยใหม่. วารสารสถาบันวิจัยญาณ
สังวร. 16(2). 113-123.

สมคิด บางโม. (2562). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

สุรวุฒ ฒ รัตนอง. (2566). การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหาร
องค์กร. วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมการบริหาร. 6(1), 189-198.

อารุณ สิทธิวงศ์. (2562). เคล็ดลับพุทธวิธีภาวะของผู้นำกับการบริหารงานในพระพุทธศาสนา. วารสาร
สังคมศาสตร์วิชาการ, 12(1). 65-72.

วารสาร รัฐศาสตร์ มจร โคราช

JOURNAL OF POLITICAL SCIENCE
MCU KORAT

วิชาการนำสังคม ธรรมะนำการเมือง พัฒนาสู่ความเป็นธรรม
ACADEMICS FOR SOCIETY, DHAMMA FOR POLITICS, TOWARDS JUST SOCIETY

